

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': לפני אידיהן של נכרים שלשה ימים. אסורין מלשאת ומלתת עמהן. מלהשאילן, ומלשאול מהן. מלהלוותן, ומלהלוות מהן. מלפורעם, ומלהפרע מהן. רבי יהודה אומר. נפרעין מהן, מפני שהוא מיצר. אמרו לו. אף על פי שהוא מיצר עכשין, שמח הוא לאחר זמן. רבי ישמעאל אומר. שלשה לפניהן, ושלשה לאחריהן, אסור. וחכמים אומרים. לפני אידיהן אסור. לאחר אידיהן מותר:

גמ': רבי חמא בר עוקבה שמע רמז **לכולהון מהכא שנאמר** [עמוס ד ד] והביאו לבוקר זבחים, לשלשת ימים מעשרותיכם. **מכאן שדרך עובדי כוכבים להתכונן לפני יום אידם ג' ימים.** א"ל רבי יוסי. אין כיני, אפילו בגליות יהיה אסור שלושה ימים. ותני, נחום המדי אומר. יום אחד בגליות אסור. מאי כדון? למה בארץ ישראל נאסרו שלושה ימים בחו"ל רק יום אחד תמן בחו"ל בדקו ומצאו שהן עושין צרכיהן ליום אחד, ואסרו יום אחד. ברם הכא בארץ ישראל. בדקו ומצאו שעושין צרכיהן לשלשת ימים, ואסרו להן שלשת ימים. מה מקיים רבי יוסי אהן קרייה והביאו לבוקר זבחים, **לשלשת ימים מעשרותיכם?** במלכות ירבעם הכתוב מדבר. כיון שמלך ירבעם על ישראל, התחיל מפתה את ישראל ואמר להן, בואו ונעבוד עבודה זרה. דע"ז וותרנית היא. הדא היא דכתיב [ישעי' ז ו] נעלה ביהודה ונקיצינה ונבקייענה אלינו. ונמליך מלך בתוכה, את בן טבאל. וא"ר אבא. חזרנו בכל המקרא, ולא מצינו מקום או אדם ששמו טבאל. אלא אין זה, אלא כינוי לע"ז שעושה טובה עם עובדיה. התורה אמרה [שמואל א ב כח] ובחור אותו מכל שבטי ישראל לי לכהן רק כהנים יכולים להקריב. **ועבודה זרה** אמרה [מלכים א יב לא] ויעש כהנים מקצות העם. וא"ר אילא. מן הקוצים שבעם, מפסולת שבעם. התורה אמרה [שמות כג יח] לא ילין חלב חגי עד בוקר. **ועבודה זרה** אמרה, והביאו לבוקר זבחים. התורה אמרה [ויקרא יט ו] ביום זבחכם יאכל וממחרת. **ועבודה זרה** אמרה, לשלשת ימים מעשרותיכם. התורה אמרה [שמות כג יח] לא תזבח על חמץ דם זבחי. **ועבודה זרה** אמרה [עמוס ד ה] וקטר מחמץ תודה. התורה אמרה [דברים כג כב] כי תדור נדר לה' אלהיך, לא תאחר לשלמו. **ועבודה זרה** אמרה [עמוס ד ה] וקראו נדבות השמיעו. שתכלו להביא מתי שרק תחפצו. **כתיב[הושע ז ה] יום מלכינו החלו שרים חמת מיינ משך ידו את לוצצים. כי קרבו כתנור לבם בארבעם כל הלילה ישן אופיהם. בוקר הוא בוער כאש להבה.** א"ר יודן אבוי דרבי מתניה. לא בא הכתוב, אלא להזכיר גניין של ישראל. יום שמלך ירבעם על ישראל. אתון כל ישראל לגביה **בפאתי** רמשא. אמרו ליה, קום עבוד ע"ז. אמר לון. אפתי רמשא הוא. ואני אשתי ולא אשתי וכל עמא שתו. ואמר כך שלא יאמרו אנוסים מחמת שיכרות היימו: **אלא אם אתון בען, אזלון ואתון בצפרא.** הדא הוא דכתיב [שם ו] כי קרבו כתנור לבם, בארבעם כל הלילה ישן אופיהם **בוקר הוא בוער כאש להבה.** כל הלילה לא ישן אופיהם יצרם [שם ו] בוקר הוא בוער כאש להבה. בצפרא אתון לגביה. אמר לון, כדון אנא ידע דאתון בען. אלא דאנא דחיל מסנהדרין דיידכון, דלא יקטלוני. אמרו ליה. אנן קטלין לון. הה"ד [שם ז] כולם יחמו כתנור ואכלו את שופטיהם. רבי לוי אמר, הרגום. היך מה **דאת אמר** [דברים כא א] כי ימצא חלל. רבי **אילא** אמר, הורידן מגדולתן. **דכתיב**, יום מלכינו החלו מלשון חולין שרים חמת מיינ משך ידו את לוצצים. יום שנעשו בו שרים חולין [דף א עמוד ב] מי גרם להן? חמת מיינ. שהיו להוטין אחר היין. משך ידו את לוצצים. כד **ירבעם** הוה חמי בר נש כשר. הוה מייטיב גביה תרין ליצנין. ואמרין ליה, אי זה דור חביב מכל הדורות? אמר להן דור המדבר **שקיבלו את התורה.** ואינון אמרין ליה, ולא עבדון עכו"ם? והוא אמר לון, בגין דחביבין לא איתענשון. והינון אמרין ליה, חשי. דמלכא בעי **למיעבד** כן. ולא עוד, אלא אינון עבדין **עגל אחד.** ודין עבד תרין. **דכתיב** [מלכים א יב כט] וישם את האחד בבית אל, ואת האחד נתן בדם. גסות רוחו של ירבעם היא החליטתו. א"ר יוסי בר יעקב במוצאי שמיטה מלך ירבעם על ישראל הה"ד [דברים לא י] מקץ שבע שנים, במועד שנת השמיטה בחג הסוכות, בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלהיך, במקום אשר יבחר, תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. אמר. אנא מיתבעי מיקרי. קאים אנא, ואינון אמרין, מלכא דאתרא רחבעם קדם. ואין מיקרי תיניין, גנאי הוא לי. ואין לא ניקרי, ביזיון

הוא לי. ואין ארפינון ולא אעלה עימם, אזלון סלקין אינון ושבקין יתי, ואזלין לון גבי רחבעם בן שלמה. הה"ד [מלכים א יב כז] אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלם, ישוב לב העם הזה אל אדניהם אל רחבעם. מה עשה? עשה שני עגלי זהב. וכתב על ליבן, "והרגוך" לרמוז שאילו יעלו ישראל לרגל לירושלם. סוף שיבקשו לחזור למלכות בית דוד, ויהרגו אותו. אמר כל מלך דיקום אחרי, יסתכל בון. א"ר חונה [תהילים נח ו] חובר חברים מחוכם. כל מי שהיה חוברו שנהיה מלך אחרי, היה מבין את הרמז וחוברו לע"ז. א"ר חונה [הושע ה ב] ושחטה שטים העמיקו. שהעמיק ברשע. אמר, כל דמפרסם מה פירוש והרגוך, אנא קטיל ליה. ועמי הארץ חשבו שהעגל יהרוג כל מי שלא יעבוד אותו. א"ר אבין בר כהנא. אף שבתות וימים טובים, מצינו שבדה להם ירבעם מלבו. הה"ד [מלכים א יב לב] ויעש ירבעם חג בחדש השמיני, בחמשה עשר יום לחדש. בחג אשר ביהודה. ויעל על המזבח, כן עשה בבית אל. לזבוח בחדש אשר בדה מלבד מליבו. קוראים מליבו. אבל מלבד כתיב. כמה דאת אמר [ויקרא כג לח] מלבד שבתות ה' שגם במקום שבת בחר יום אחר. תנן, לפני אידיהן של נכרים שלשה ימים. אסורין מלשאת ומלתת עמהן. תני, עבר ונשא ונתן עמו, מותר. ר' יעקב בר אחא ור' יוסי אמרו בשם ר' יוחנן. ואפילו ביום אידו. ותני כן. במה דברים אמורים? בנכרי שאינו מכירו. אבל בנכרי המכירו, מותר. מפני שהוא כמחניף להן לשמור איתם קשרים שלא יעזוב אותו וילך לסחור עם אחר. תני, נכנס לעיר ומצאן שמחין. יכול לשמח עמהן מפני שאינו אלא כמחניף להן לשמור איתם קשרים שמא יזדקק להם. חד דוקינר גוי אוקיר לר' יודן נשייא חד דיסקיה מלא דינרין. נסב רבי חד מינהון שלא יפגע, ושלח ליה את השאר. שאל לרשב"ל מה לעשות באותו דינר. אמר וילך הנייה לים המלך. וקשה, הרי מדובר במכירו, ומדובר בלשעבר, ולמה אמר רשב"ל שהכסף אסור ויולך הנאה לים המלח? א"ר אבהו. ואני. לא שאלני רבן גמליאל ברבי, מהו לילך ליריד ואסרתי לו? למה באמת הוא אסור, והתני הולכין ליריד ולוקחין משם עבדים ושפחות. ואמר ר"ל לא סוף דבר עבדים ישראל, אלא אפילו נכרים. מפני שמקרבין תחת כנפי השכינה. מאי כדון? ר"ג אדם קטן היה. וביקש ר' אבהו לגודרו. אבל ר' יודן נשייא, אדם גדול היה. ולמה רשב"ל אסור עליו? שלא יראו אחרים וירגילו עצמם בכך, ויבואו להתיר גם בעכו"ם שאינו מכירו. וביקש רשב"ל לגדור הדבר. תנן, ואסורים מלהשאיל, ומלשאול מהן. ניחא מלהשאיל [דף ב עמוד א] אבל למה אסור מלשאול מהן? מפני שהוא כמשיאו שם טוב, וילך ויודה לע"ז שלו שזכה לעושר ויכול להשאיל ליהודים. תנן, ואסורים מלהלוות, ומלהלוות מהן. ניחא שאסור להלוות, אבל למה אסור ללות מהן? מפני שהוא כמשיאו שם טוב, וילך ויודה לע"ז שלו שזכה לעושר ויכול להלוות ליהודים. ואסורים מלפורעם, ומלהפרע מהן. ניחא שאסור לפורען. אבל למה אסור ליפרע מהן? שלא יאמר עכו"ם שלו סיעה להיפטר מהחוב. אמר רבי אבא בר טבליי בשם רב. אם היתה מלוה אובדת, מותר, שאם לא יגבה עכשיו, יאבד את כספו. מאי מלוה אובדת מאי מלוה שאינה אובדת? אובדת בעל פה ואפילו בעדים, ואין מלוה אובדת בשטר. והא אפילו מלוה בשטר פעמים שאובדת היא, שלא בכל שעה אדם זוכה לפרוע חובו. מאי כדון? מלוה אובדת, שלא במשכון. אין מלוה אובדת, במשכון. אשכח תני כקדמייתא מלוה אובדת בעדים אין מלוה אובדת בשטר. תנן, רבי יהודה אומר. נפרעין מהן, מפני שהוא מיצר. אמרו לו. אף על פי שהוא מיצר עכשיו, שמח הוא לאחר זמן. תמן תנינן, רבי יהודה אומר. אשה לא תסוד, מפני שניבול הוא לה. רבי חנינה ורבי מנא. חד אמר, בסיד שהיא מתירתו במועד נחלקו. אבל בסיד שמתירתו לאחר המועד, דברי הכל אסור. וחרנא אמר, בסיד שהיא מתירתו לאחר המועד נחלקו. אבל בסיד שמתירתו בתוך המועד, דברי הכל מותר, שאף שמצטער עכשיו שמחה לאחר זמן. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דא"ר חנינה אמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן. רבי יהודה כדעתיה, כמה דרבי יהודה אמר תמן, ניבול שעה ניבול ואסורה לטפול עצמה בסיד אף שאחר כך שמחה, כיוון שמצטער עכשיו. כן הוא אמר הכא, צרת שעה צרה. ואף על פי ששמח לאחר זמן, מותר להפרע ממנו, מפני שהוא מיצר עכשיו. הווי אומר דרבי חנינה הוא דאמר בסיד שהיא מתירתו בתוך המועד נחלקו. אבל בסיד שהיא מתירתו לאחר המועד, דברי הכל אסור. אומנים ישראל שהיו עושין עם הנכרי ביום אידן בקבלנות. בתוך ביתו של הנכרי, אסור. בתוך בתיהן של ישראל, מותר. א"ר שמעון בן אלעזר. במה דברים אמורים? בתלוש מן הקרקע. אבל במחובר לקרקע אסור. בעיר אחרת בין כך ובין כך מותר. מהו בין כך ובין כך מותר? בין בתלוש בין במחובר, או בין בשכיר בין בקיבולת? אמר רבי אילא. בין בתלוש בין במחובר ובלבד בקיבולת. אמר רבי שמעון בר ברסנה בשם ר' אחא. בשבת שהתיר שנכרי יעשה מלאכת ישראל בקבלנות בביתו של הגוי, ובאבל שהתיר שאחרים יעשו מלאכת האבל ובע"ז שהתיר לישראל לעשות מלאכת נכרי ביום אידם בקבלנות בביתו של ישראל, הלכה כר' שמעון בן אלעזר. תנן, רבי ישמעאל אומר.

שלושה לפניהן, ושלושה לאחריהן, אסור. וחכמים אומרים. לפני אידיהן אסור. לאחר אידיהן מותר חברייה אמרי. טעמא דרבי ישמעאל שאוסר אף לאחריהן, משום בריה דמועדא כמו איסור חג שלנו שעדין שמחים במה שנשאר מיום אידם, וחשוב כיום אידם. רבי [דף ב עמוד ב] **אבא אמר**. כיון שהוא יודע שאסור לך לישא וליתן עמו **שבעה ימים. שלושה לפני ושלושה אחרי, אף הוא ממעט בשמחת אידו** ודאג ממה יתפרנס ויאכל פחות כדי שישאר לו לימים שאחרי. מה מפקה מביניהון? למכור לו דברים שאינן מתקיימין. על דעת חברייה, אסור. **שמשתמש בהם בסעודות שאחר החג וישמח**. על דעת רבי **אבא**, מותר שאן בהם פרנסה כל כך. א"ר יודן. קרייהא מסייע למה דאמרי חברייה שיש עניין לשמוח בבריה דמועדה היינו באיסור חג. **שנאמר** [נחמיה ט א] **ויקרא בספר תורת אלקים וגו' ויעשו חג שבעת ימים וביום השמיני עצרת כמשפט**. וביום עשרים וארבעה לחדש השביעי, נאספו בני ישראל בצום ובכי ובשקים ואדמה עליהם. ולמה לא אמר בעשרים ושלושה שהרי החג הסתיים בעשרים ושתים בתשרי? משום בריה דמועדא. **שהיו רגילים לשמוח למחרת החג ולנוח בו. אולי נימר שהסיבה שלא קבעו צום בכ"ג תשרי כיוון דהוה בשבתא?**, לית יכול. **דאם כ"ג תשרי היה בשבת, את מחשב ואת משכח צומא רבא בחד בשובא**. ומה בכך שיחול בראשון? ולית ר' חוניה מיקל למאן דמעבר ליה ליוה"כ מן אתריה **כשחל בשישי או בראשון?** א"ר יוחנן בר מדייא. אנא חשב יתה וכ"ג תשרי בימי עזרא לא הוה בשבתא. **נמצא שהטעם שלא קבעו צום בכ"ג תשרי הוא משום בריה דמועדא**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ב

מתני': אילו הן אידיהן של עכו"ם. קלנדס, וסטרנלייא, וקרטסים, ויום גינוסאי של מלכים. ויום הלידה, ויום המיתה, דברי ר"מ. וחכמים אומרים. כל מיתה שיש בה שריפה, יש בה ע"ז. ושאינן בה שריפה, אין בה ע"ז:

גמ': רב אמר, עידיהן. ושמואל אמר, אידיהן. מאן דאמר עידיהן **מדכתיב** [ישעי' מד ט] ועידיהם המה. מאן דאמר אידיהן **מדכתיב** [דברים לב לה] כי קרוב יום אידם. רב אמר, מאברים **את העיר**. ושמואל אמר, מעברין **את העיר**. מאן דאמר מאברין, **שמוסיפין** לה אבר. מאן דאמר מעברין, כאשר מעוברת. רב אמר, **אין מברכים על הנר עד שיאותו לאורו**. ושמואל אמר יעותו. מאן דאמר יאותו **דכתיב** [בראשית לד טו] אך בזאת נאות לכם. מאן דאמר יעותו **דכתיב** [ישעי' נ ד] לדעת לעות את יעף דבר. רב אמר. קלנדס, אדם הראשון התקינו. **כשגורש מגן עדן**, כיון דחמא לילייה אריך אמר. **אוי לי. שמא מי שכתוב בו** [בראשית ג טו] הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. שמא יבוא לנשכיני בחשך **כשאיני יכול לראותו דכתיב** [תהילים קלט יא] ואומר אך חושך ישופני. [דף ג עמוד א] כיון דחמא איממא ארך, אמר. קלנדס קלון ד'איו שבח לאל שהשתחררתי מזה. ואיתא כמאן דאמר בתשרי נברא העולם. ברם כמאן דאמר בניסן נברא העולם, ידע הוה שכך טבע הבריאה שהימים מתארכים בקיץ ומתקצרים בחורף. א"ר יוסי ב' רבי בון. מאן סבר בראש השנה נברא העולם? רב. דתני בתקיעתא תפילות מוסף ראש **השנה** דבי רב. זה היום תחילת מעשיך, זכרון ליום ראשון וכו'. הוה **אומר**, בראש השנה נברא העולם. רבי יוחנן לא אמר כן שזה הטעם שהם חוגגים את קלנדס. **אלא**, מלכות מצרים ומלכות רומי היו עושין מלחמה אילו עם אילו. אמרו, עד מתי אנו הורגין בפולמוס זה עם זה? בואו ונתקין, שכל מלכות שתאמר לשר צבא שלה פול על חרבך, וישמע לה, תתפוס המלכות תחילה. **שר צבא** דמצרים, לא שמע לן. דרומי, הוה תמן חד גבר סב, והוה שמיה יינבריס. והוה ליה תריסרי בני. אמרו ליה. שמע לן, ואנו עושין בניך דוקוסין ואיפרכין ואיסטרטליטין. ושמע לן. בגין כן צווחין ליה קלנדס לתחילת קלנדס-לוח שנה יינבריס ינאר. מן יומא דבתריה מתאבלין עליו **ונקרא** מילני אימירא מות הזקן. א"ר יודן ענתודרייא. **והיו אומרים**, מאן דזרע טלופחין בהוה יומא, לא מצלחין. רב אמר, קלנדס אסורה לכל לשאת ומלתת עם כל הגוים. רבי יוחנן אמר, אין אסורה אלא לפלחין בה. סטרנלייה אסורה **לשאת ולתת עם כל עובדי האלילים**. רבי יוחנן אמר. בין קלנדס בין סטרנלייה, אינה אסורה אלא לפלחין בה. חברייה בעי. **האם הנשים של אלו דפלחין לע"ז** אם באו מאומה שלא עבדו לה, כפלחין, **ואסור לשאת ולתת עימן?** רבי אבהו בעי. והדא **טקסים שנערכים בקיסרין** מכיון דסוגייה הרבה מהם **שומרונים** שהם עובדי ע"ז כפלחין היא. הדא **טקסים** דדוקים צריכה כיון שרק מיעוט בהם עובד ע"ז. רבי ביבי, שלחיה רבי זעירא דיזבון ליה עזיל קטן חוטים. **ובטעות קנה לו בזמן סטרנלייה**

דביישן. אתא גבי ר' יוסי. סבר דמורה ליה כהדא דרבי יהושע בן לוי **שמותר** שרק עם העובדים אותה אסור. והורי ליה כהדא דרבי יוחנן **שסטרנלייה** אסור **לכולם**. רב אמר. קלנדס לפני תקופה טבת שמונה ימים. סטרנלייא, לאחר תקופה ח' ימים. א"ר יוחנן. פרוקטו, ראשה של תקופה. **אמר** ר' **אבא** בשם רב. שלשה זמנים בבבל, ושלשה זמנים במדי. שלשה זמנים בבבל. מהורי, וכנוני, ובנותה. שלשה במדי. נוסרדי, ותירייסקי, ומהירקנה. **אמר** ר' הונה בשם רב נחמן בר יעקב. יום האיד נרוס **חל** בב' באדר בפרס **ובעשרים** באדר במדי. סטרנלייה **נוטריקון** שגאה טמונה. שוגא, נוקם, ונוטר. היך מה דאת אמר [בראשית כז מא] וישטם עשו את יעקב. א"ר יצחק בי רבי **אלעזר**. ברומי צווחין ליה **ליעקב**, סנטורייה דעשו: וקרטוסים. יום שתפשה בו רומי מלכות. ולא כבר תניתה, **קלנדס שלקחו המלכות מהמצרים**? א"ר יוסי בי רבי בון. **שלקחו מלכות** פעם שנייה. א"ר לוי. יום שנתחתן שלמה לפרעה נכה מלך מצרים, ירד מיכאל ונעץ קנה בים והעלה שלעטוט שירטון, ונעשה חורש גדול. וזה הוא כרך גדול שברומי. יום שהעמיד ירבעם שני עגלי זהב, באו רומס ורומילס, ובנו שני צריפים ברומי. יום שנסתלק בו אליהו, הועמד מלך ברומי **דכתיב** [מלכים א כב מח] ומלך אין באדום נצב מלך. **תנן, ויום** גנוסיא לידה של מלכים. **דכתיב** [דף ג עמוד ב] [בראשית מ כ] ויהי ביום השלישי יום הולדת את פרעה. והא כתיב ויום גינוסיא של מלכים. ויום הלידה ויום המיתה? **עד כאן** יום גנוסיה **יום איד** לציבור. מיכן ואילך היינו יום הלידה והמיתה, **יום איד** ליחיד. **תנן, ויום המיתה**. **דכתיב** [ירמ' לד ה] בשלום תמות, ובמשרפות אבותיך הראשונים וגו'. כיני מתניתא. כל מיתה שיש בה עישון ושריפה, יש בהן ע"ז. ושאין בה עישון ושריפה, אין בה ע"ז

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ג

מתני': יום תגלחת זקנו ובלוריתו, יום שעלה בו מן הים, יום שיצא בו מבית האסורים, ונכרי שעשה משתה לבנו. אינו אסור, אלא אותו היום ואותו האיש:

גמ': **תנן: יום תגלחת זקנו ובלוריתו וכ"ו. מה?** אותו היום בלבד **בשנה ראשונה**, או אותו היום בכל שנה?. והתני תגלחתו ותגלחת בנו אסורה אם שניהם גילחו לראשונה באותו יום. **האם אין הכוונה שהמלך הסתפר ביום מסוים, ובשנה אחרת גם בן המלך הסתפר באותו יום, ומכאן ראה שחוגגים יום איד כל שנה?** תיפטר שגילחו שניהן כאחת. והתני משתהו יום נישואין ומשתה בנו אסורה אם שניהם נשאו באותו יום? תיפטר שגילחו שניהן כאחת ונשאו נשים כאחת. והתני לידתו ולידת בנו אסורה. אית לך מימר שנולדו שניהן כאחת?. תיפטר בההוא דלא אספיק **מיעבד** ביומיה, עד דאיתיליד ליה בר ועבד כחדא. **תני, שבעה גנבים הן. הראשון שבכולן, גונב דעת הבריות. והמסרהב בחבירו לארחו, ואין בלבו לקרותו. והמרבה לו בתקרובת, ויודע בו שאינו מקבל. והמפתח לו חבית שמכורות לחנווני. שנראה כפותח לכבודו. והמועל במדות והמשקר במשקלות והמערב את הגרדן בתלתן והחול בפול והחומץ בשמן. תני לא ישלח לו חביות מכורות לחנווני מפני שהוא כטוענו טענת חנם. לא יסרהב אדם בחבירו לארחו בשעה שאינו רוצה, לא ירבה לו בתקרובת בשעה שהוא יודע שאינו מבקש. מהו לא ירבה לו בתקרובת? שזימן הרבה ארחים ואן לו מקום לארח. ויודע שחברו יסרב ואומר לו בו רחוץ השארתי לך מקום בזווית אחרת. ובירושלם היה מנהג יפה. כאשר זימנו אורחים לסעודה, תלו מפה בצד ימין של הפתח לסימן שיש מקום לאורחים נוספים, וכאשר לא היה מקום לאורחים נוספים, היה הופך [דף ד עמוד א] עיכליה דימינא לשמאלא. תני, עיר שיש בה נכרים וישראל. אם נותנין הנכרים לגבאין, גובין מהן ומישראל. ומפרנסין עניי נכרים ועניי ישראל. ומבקרין חולי נכרים וחולי ישראל. נוחמים אבילי נכרים ואבילי ישראל. וקוברין מיתי נכרים ומיתי ישראל. ומכניסין כלי נכרי וכלי ישראל **שלא יתקלקלו או יאבדו**, מפני דרכי שלום. גירדאי שאלון לרבי אמי. יום משתה של נכרים מהו **לבקרם? סבר** מישרי לון, מפני דרכי שלום. א"ל רבי **אבא**. והתני רבי חייה, יום משתה של נכרים אסור? א"ר אמי. אילולא רבי **אבא**. היה לנו להתיר ע"ז שלהן. וברוך המקום שריחקנו מהם**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ד

מתני': עיר שיש בה ע"ז, חוצה לה מותר. היה חוצה לה ע"ז, תוכה מותר. מהו לילך לשם? בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום, אסור. ואם יכול לילך בה למקום אחר, מותר. עיר שיש בה ע"ז. והיו בה חנויות מעוטרות, ושאינן מעוטרות. זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו חכמים. המעוטרות, אסורות. ושאינן מעוטרות, מותרות:

גמ': **תנן, עיר שיש בה ע"ז, חוצה לה מותר.** הא תוכה, אסור. מפני שיש בה צלם אחד יהא תוכה אסור? אמר ריש לקיש, ביריד שעשו באותו יום לכבודה שנו. ומה בין תוכה לחוצה לה? תוכה שע"ז נהנה מן המכס, אסור. חוצה לה, שלא נהנה מן המכס, מותר. ואם היה חוצה לה נהנה מן המכס, אף חוצה לה אסור. [דף ד עמוד ב] **והא תני, הולכין ליריד ולוקחין משם עבדים ושפחות ובהמה? אמר ר"ל, כל מה שהתירו זה רק עבדים ושפחות ובהמה ולא סוף דבר עבדים ישראל, אלא אפילו עבדים נכרים.** שמקרבן תחת כנפי שכינה ובהמה שתשמור שבת אצלו. והתני לקח משם כסות, תשרף. בהמה, תעקר. מעות, יוליקם לים המלח. ניחא כסות תשרף, מעות יוליקם לים המלח. אבל בהמה, אמאי תיעקר? והתני הולכין ליריד ולוקחין מהן עבדים ושפחות ובהמה ואמר ר"ל, לא סוף דבר עבדים ישראל, אלא אפילו עבדים נכרים. שמקרבן תחת כנפי שכינה? תיפתר בישראל שלקח **הבהמה מישראל שמוכר שם.** דחיישין שקיבל בהמה תמורת ע"ז דהוי דמי עכו"ם וגם לא קיים הטעם של ההיתר שתשמור שבת אצלו והתני, המוכר עבדו ליריד של גוים דמיו אסורים וכופין אותו לפדותו. ואם אסור לקנות ביריד מפני שנותנים מכס לע"ז איך כופים אותו לפדותו מהם? עוד היא תיפתר בישראל שמכר לישראל שמוכר ביריד. ישראל שהולך ליריד לוקחין ממנו מפני שהוא כמציל מידן שמונע ממנו מלמכור ביריד ובחזירה אסור דחיישין שנתנה לו מחמת ע"ז והוי דמי ע"ז בידו ודמי ע"ז ביד ישראל אסור. ובנכרים בין הולכין בין באין מותר שדמי ע"ז ביד גוי מותרים. רבי אבא בריה דרבי חייה בר אבא אמר בשם רבי יוחנן, אם היה פונדק מותר. קס"ד שמוכר לשכור פונק שמעלה מיסים לע"ז. רבי זעירא בעי ביריד אסור ובפונדק מותר? דילמא מותר לקנות פרגמטיא בפונדק אמרה רבי יוחנן כיוון שלא נוטלים מכס אלא ממי שסוחר ביריד. אתא רבי אבא בריה דרבי חייה בר אבא אמר בשם רבי יוחנן. אם היה פונדק מותר בפרקמטיא. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן החליף בהמה בע"ז אסורה. רב חסדא בעי. אילו השתחוה לה לא אסרה, מפני שהחליף בהמה בע"ז אסרה? דילמא בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת דחיישין שקיבל הבהמה תמורת ע"ז דהוי דמי עכו"ם ביד ישראל. [דף ה עמוד א] כי אתא רבי זעירא אמר. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. שהחליף בהמה בע"ז, אסרה. בפרגמטיא שנכנסה קודם ליריד איתאמרת. א"ר אבהו. אפילו במקרה שמוכר לבא ליריד אסור לעשות חבילה קבוצה של ישראל ביריד מפני שבזה מכבדים לע"ז שמתקבצים הרבה ליריד שנעשה לכבודה. ותני כן. לא ישאל בשלומו במקום שהוא מתחשב. מצאו לפי דרכו, שואל בשלומו בכבוד ראש. רבי חייה בר ווה, שלח מיזבון ליה סנדל מן ירידה דצור. א"ל רבי יעקב בר אחא. ואת מלוקחי יריד? א"ל, ואתה לא לקחת קלוסקין לחמניה מימך? א"ל שנייא היא, דאמר רבי יוחנן. לא אסרו דבר שהוא חיי נפש. רבי שמעון בן יוחנן, שלח שאל לר"ש בן יוצדק. לית את בדיק ליה אהן ירידה דצור מהו, האם יש בו משום ע"ז? אמר ליה אין אני אבדוק עבורך. יב תרתין ליטרא דפילפלין, לאיסקרנדה לשומר העיר שיבדוק עבורו. עאל ואשכח כתיב תמן. אנא דיקלטיאנוס מלכא, שכנית הקדשתי אהן ירידה דצור, לגדיה לע"ז שהיא המזל של דארקליס אחי תמניא יומין. רבי יצחק בר נחמן שאל לרבי חנינה. יריד עזה מהו? א"ל, הלכת לצור מימך? לא ראית ישראל ונכרי שהן שותפין בקדירה, ואינו חושש שמא ניער הנכרי בקדירה. וקשיא. הוא שאל ליה דא, ומגיב ליה דא? אלא בגין דלית רבי חנינה אמר מילה דלא שמעה מיומוי. בגין כן, הוא שאל ליה דא, ומגיב ליה דא. כי אתא רבי יוסי בי רבי בון אמר. אבא בר בר חנה אמר בשם רבי יוחנן. לא אסרו, אלא כגון יריד של בוטנה. ותני כן, שלשה ירידין הן שאסורים. יריד עזה, יריד עכו, ירידה של בוטנה. והמחזור שבכולן שהוא של ע"ז, יריד בוטנה. מהו לילך לשם לעיר שיש בה יריד? אם היה אכסנאי, אסור. שכיוון שאן מכירים אותו יחשבו שבא ליריד. בן העיר היא, מותר. שיירה, מותר. שכן דרך שיירה לילך ממקום למקום. תנן, עיר שיש בה ע"ז. והיו בה חנויות מעוטרות, ושאינן מעוטרות. זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו חכמים. המעוטרות, אסורות. ושאינן מעוטרות, מותרות. במה מעוטרות? רבי יוחנן אמר, בהדס. לפי שדרך לשטוחן קדם לפני הע"ז כתקרבות, ואסור משום שנהנה מהריח מתקרבות ע"ז. רשב"ל אמר, אף בשאר כל המינין שהיו מוסיפים פירות וחפצים ואילו נמכרים רק בחגא

ומהם מעלים מכס לע"ז על דעתיה דרבי יוחנן הכל אסור. על דעתיה דריש לקיש אינו אסור אלא התוספת. היך עביד? היה למוד להוציא ה' קופות והוציא עשר אין תימר משם עיתור שיש שם הדסים שהיו תקרובת לע"ז אסור. אין תימר משם פרקסים שהוסיפו פירות לנוי ועל התוספת משלמים מכס לע"ז מותר לקחת מהשאר:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ה

[דף ה עמוד ב] מתני': אילו דברים אסור למכור לנכרים. איצטרובילין, ובנות שוח בפטוטרותיהן, ולבונה, ותרנגול לבן. רבי יהודה אומר. מוכר הוא לו תרנגול לבן בין התרנגולין. בזמן שהוא בפני עצמו, קוטע אצבעו ומוכרו. שאין מקריבין חסר לע"ז. ושאר כל הדברים, סתמן מותר. ופירושן אסור. ר"מ אומר. אף דקל טב, וחצד, ונקלביס, אסור למכור לנכרים:

גמ': אמר שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן. בנות שוח בפטוטרותיהן העלים שלהם לנוי שכך נהגו להביא תקרובת לע"ז, ואיצטרובילין במטוטלותיהן חתיכה מהענף: ולבונה. תני אם היתה חבילה, מותר שמסתמא קנה למסחר. וכמה היא חבילה? רבי יהודה בן בתירה אומר. חבילה של לבונה, אין פחות מחמשה מנין. אם היה כומר, אסור. רופא, מותר, שצריך הרבה לרפואה. תגר, מותר. תגר חשוד, אסור. אן תנן שאם ביקש הנכרי לקנות תרנגול לבן, אסור. תני רבי חייה, אפילו ביקש תרנגול סתם, אסור למכור לו לבן. מתניתין, צריכה למתניתא דרבי חייה. ומתניתא דרבי חייה, צריכה למתניתין. אילו תנין ולא תני רבי חייה, הוינן אמרין. לא אמרון אלא אם הגוי ביקש לקנות תרנגול לבן. אבל אם ביקש תרנגול סתם, מותר למכור לו תרנגול לבן, אפילו בינו לבין עצמו. הוי צורכה למתניתא דרבי חייה. או אילו תנא רבי חייה, ולא תנינן אן. הוינן אמרין. לא אמר, אלא תרנגול סתם. הא אם ביקש תרנגול לבן, אפילו בינו לבין התרנגולין אסור למכור תרנגול לבן. הוי צורכה למתניתין, וצורכה למתניתא דרבי חייה. א"ר בון בר חייה. אם שאל הגוי למי יש תרנגול למכור, מוכר לו תרנגול לבן. למי יש תרנגול לבן למכור, בינו לבין עצמו אסור. בינו לבין התרנגולין מותר. רבי בון בר חייה בעי. ראה תרנגולין רועין באשפה, ותרנגול לבן ביניהן ואמר. של מי? האם אסור אף שלא סיים דבריו ואמר של מי תרנגול לבן זה? תנן, בזמן שהוא בפני עצמו, קוטע אצבעו ומוכרו. שאין מקריבין חסר לע"ז. היה חסר. קרייא אמר שמקריבין חסר לע"ז דכתיב[מלאכי א ח] וכי תגישון עור לזבוח, אין רע. כפי שהיו רגילים להקריב לע"ז. הדא אמרה, שמקריבין חסר לע"ז: תנן, רבי מאיר אומר. אף דקל טב, וחצד, ונקלביס, אסור למכור לנכרים. ר' חמא בר עוקבה אמר. נקליבס זה קוריטה. חצד. ר' אלעזר בי רבי יוסי אמר. מין הוא ושמו חצדא. עבר ומכר האם הכסף מותר? ייבה כ"י דאמר רבי אלעזר. אן בונין עימם בסילקי. עבר ובנה, מותר. אף הכא, עבר ומכר מותר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ו

[דף ו עמוד א] מתני': מקום שנהגו למכור בהמה דקה לנכרים, מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור, אין מוכרין. ובכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה, עגלים וסייחים, שלימין ושבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה. בן בתירה מתיר בסוס:

גמ': תנן, מקום שנהגו למכור בהמה דקה לנכרים, מוכרין. וכי מותר לגדל בהמה דקה? א"ר אבא כגון מהיר מקום מרעה שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל ששם מותר. תנן, אין מעמידין בהמה בפונדקאות של נכרים, מפני שהן חשודין על ההרבעה. הוון בעיי מימר מאן דאמר מותר למכור, מותר לייחד, מאן דאמר אסור למכור, אסור לייחד. ר' יונה ורבי אלעזר אמרו בשם רב, אפילו כמאן דאמר מותר למכור, אסור לייחד. מה בין למכור מה בין לייחד? בשעה שמוכרה לו כבהמתו של העכו"ם היא, וחס עליה שלא תעקר ואינו רובעה. בשעה שהוא מייחדה לו, בהמתו של ישראל היא

והוא חשוד עליה: תנן, מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. אם לא חוששים לרביעה, למה אסור למכור בהמה דקה? שהוא מוציאה מידי גיזה ראשית הגז. הגע עצמך שהיתה עז שאן חייבת בראשית הגז? שהוא מוציאה מידי בכורה. הגע עצמך שהיה זכר. שהוא מוציאו מידי מתנות. מעתה חיטין אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי חלה?, ויין ושמן אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי ברכה?. תנן, בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. מה בין גסה לבהמה דקה? בהמה גסה יש בה חיוב חטאת. שכשהבהמה עובדת היהודי עובר על שביתת בהמתו. בהמה דקה אין בה חיוב חטאת?. וכי אינו חולב ואינו גוזז?. תמן הוא, החולב או הגוזז מתחייב ואם הגוי עושה את זה אין איסור, ברם הכא, היא מתחייבת בשביתה, וחובת הבעלים שבהמתו תשבות. כיון שהוא מוכרה לו, לא בהמתו של עכו"ם הוא?. א"ר אימי בבליי בשם רבנין דתמן, פעמים שהוא מוכרה לו לניסיון, והוא מחזירה לו לאחר ג' ימים, ונמצא עובר עבירה בבהמתו של ישראל. מעתה לניסיון אסור שלא לניסיון מותר? גזרה זו מפני זו. עבר ומכר מהו? קונסין בו, שכשם שקונסין להלכה כך קונסין למנהג. מניין שקונסין למנהג. [דף ו עמוד ב] חד ב"נ, זבין גמלא לחד ארמאי. אתא עובדא קומי רשב"ל, וקנסיה שישלם לגוי אפילו כיפלה בגין דייחזר ליה גמלא. וא"ר יוסה בי ר' בון, מדובר שבעל הגמל מסר את הגמל לסרסור שימכור עבורו והוא מכר לגוי ור"ל קנס את הסרסור. וזה מדין מנהג, שרק לבעלים אסור למכור לגוי אבל נהגו שלא ימכור אפילו סרסור, והוון צווחין ליה ברא דמסרסר לארמאה. ר' שמעון בן לקיש סבר כר' יודה? דתני בשם רבי יודה. הלוקח בהמה עם הנכרי וילדה בכור, קונסים אותו ומעלה עמו בשויין ונותן חצי דמים לכהן. נתנה לו לגוי בקבלה, מעלה עמו עד כמה דמים בשויין ונותן כל הדמים לכהן. וחכמים אומרים הואיל ואצבע הנכרי באמצע נפטרה מן הבכורה. רובה דר"ש בן לקיש מדרבי יודה מה דאמר רבי יודה שקנסו זה משום שמפקיעה מהילכות בכורה שזה מדין תורה. ומה דאמר ר"ש בן לקיש שקנסו שעובר על הילכות בהמה גסה שזה רק מנהג: תנן, רבי יודה מתיר בשבורה. לא אמר רבי יודה אלא בשבורה שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו והרי מביאין לה זכר ונרבעת ממנו? א"ל אף אני לא אמרתי אלא בשבור זכר שאינו יכול להתרפאות. אמרו לו והרי מביאין לו נקיבה, והוא רובעה והיא יולדת? אמר רב אבון בשם רבנין דתמן, זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין שיצא ממנו בהמה. תמן תנינן, הלוקח עובר חמורו של עכו"ם, והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והמקבל ממנו, והנותן לו בקבלה, פטור מן הבכורה. רבי חגיג' בעא קומי רבי יוסי, לית הדא אמרה שאסור להמציא להן עוברים?. אמר ליה, כבר קדמך רבי אבון, דאמר ר' אבון בשם רבנין דתמן, זאת אומרת שאסור להמציא להן עוברין: תנן, בן בתירה מתיר בסוס. לא אמר ר' יודה אלא בסוס זכר שיש בו סכנה וצריך להוציאו מביתו, מאי סכנה? שהוא הורג בעליו במלחמה. יש אומרים שמסכן את בעליו שהוא רץ אחר נקיבה, ויש אומרים שהוא עומד ומשתין באמצע קרב, והאויב פוגע ברוכבו. מה נפק מן ביניהון? הסריס. מאן דאמר שהוא רץ אחר נקיבה, זה אינו רץ אחר נקיבה, מאן דאמר שהוא עומד ומשתין, אף הוא עומד ומשתין, ולמה חכמים אוסרים? אמר רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה, אף בסוס יש מקום לגזור משום מלאכה שחייב עליה חטאת כיוון שכשיזקין הוא כודנו בריחיים, אמר ר' יוסה בי רבי בון בשם ר' חונה. בן בתירה ור' נתן אמרו דבר אחד שחי נושא את עצמו. בן בתירה שהתיר למכור סוס שמלאכתו להרכיב אנשים, דחי נושא את עצמו. ור' נתן דתני, הוציא בשבת בהמה וחיה ועופות בין חיים בין מתים חייב, ר' נתן אומר, מתים חייב חייב פטור, שהחי נושא את עצמו. רבנין אית להון חייב חטאת כשרוכב על הסוס. ואינן מתיבין ליה אך מותר למכור סוס הרי גם בו שייך איסור תורה דכשיזקין כדנו בריחיים? הרי לשיטתם כבר עכשיו יכול לעבור איסור תורה? כשיטתו השיבוהו, בשיטתך שאתה אומר שמותר למכור סוס משום שאין בו איסור חטאת כיוון שנרכיבה אינה אלא משום שבות, אף בו יש איסור חטאת, לכשיזקין כודנו לריחיים. רבי אומר, אומר אני שאסור למכור סוס משום שני דברים, משום כלי זיין שאסרו חכמים למכור לגוי, ומשום הלכות בהמה גסה, ותני כן, חיה גסה כבהמה גסה. מאן תניתה? רבי. אבל לחכמים כדאמרי ר' ביסנא וחנין בר אבא בשם רב חיה, גסה כבהמה דקה והאיסור תלוי במנהג

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ז

[דף ז עמוד א] מתני': אין מוכרין להם דובים ואריות, ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים. אין בונין עמהן בסילקי, וגרדון, ואיסטדייא, ובימה. אבל בונין עמהן דימוסאות, ומרחצאות. הגיעו לכיפה שמעמידין בה ע"ז, אסור לבנותה:

גמ': **תנן, אין מוכרין להם דובים ואריות, ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים.** הא דבר שאין בו נזק לרבים מותר. **תנן, אין בונין עמהן בסילקי, וגרדון, ואיסטדייא, ובימה** מקומות שהורגים בהם. **הא לשבת שם ולצפות עימם מותר.** מתני' דברי רבי נתן דתני'. הרואה את הנחשים ואת החברים, מוקיין, מופיין, מולין, מילרין, מילריה, סגירלון, סגילריה, הרי זה אסור משום מושב לצים. שנאמר [תהילים א] **ובמושב לצים לא ישב. שכולן מביאין לידי ביטול תורה שנאמר [שם ב] כי אם בתורת ה' חפצו.** העולה לתיאטרון, אסור משום ע"ז, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים. בשעה שהן **מזבלין**, אסור משום ע"ז. ואם לאו, אסור משום מושב לצים בלבד. העולה לתיאטרון וצווח. אם **לפקח על צורך הרבים**, מותר. ואם **כדי להראות עצמו חשוב**, אסור. היושב באיצטדין, הרי זה שופך דמים. רבי נתן מתיר, מפני שני דברים. משום שצווח ומציל את הנפשות, שמבריא את החיות הטורפות, וגם מפני שהקיסר שואל את הקהל האם להרוג את היהודי, ופוסק על פי הרוב. ומעיד על האשה שתינשא. **תנן, הגיעו לכיפה שמעמידין בה ע"ז, אסור לבנותה.** עבר ובנה. רבי אלעזר אמר מותר. אמר רבי מנא. לא מסתברא שיהיה מותר לבנות את שאר הבנין מלבד הכיפה **באהין** סוברה דהוא חייב כל הדא כיפתא שמבנה שכולו העשה לע"ז

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ח

מתני': אין מוכרין להן במחובר לקרקע, אבל מוכר הוא משיקצץ. רבי יהודה אומר. מוכר הוא לו על מנת לקוץ:

גמ': רבי בון בר חייא בעי. **האם** אף בהמה גסה במחלוקת. **ולרבי יהודה** מוכר לו על מנת לשחוט? אשכח תני אף בהמה גסה במחלוקת. רבי יודה אומר מוכר לו על מנת לשחוט

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה ט

מתני': אין משכירין להן בתים בארץ ישראל, ואין צריך לומר שדות. ובסוריא משכירין בתים, אבל לא שדות. ובחוצה לארץ, מוכרין בתים ומשכירין שדות דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר. אף בארץ ישראל, משכירין להן בתים. ובסוריא, מוכרים בתים [דף ז עמוד ב] ומשכירין שדות. ובחוצה לארץ, מוכרין אילו ואילו:

גמ': **תנן, אין משכירין להן בתים בארץ ישראל, ואין צריך לומר שדות. מ"ט? אמר רבי זעירה** בשם רבי יוסי בן חנינה, ורבי אבא ורבי חייא אמרו בשם רבי יוחנן דכתיב [דברים ז ב] לא תחנם. לא תתן להם חן. **ד"א**, לא תחנם. לא תתן להם מתנת חנם. **ד"א**, לא תחנם. לא תתן להם חניה בארץ. והתנינן רבי יוסי אומר, אף בא"י משכירין להם בתים? בית אין מצוי להתברך מתוכו. שדה מצוי להתברך מתוכו. הורי רבי יוסי בי רבי בון, שאסור להשכיר להן קבורה בא"י. על שם לא תחנם, **לא תתן להם חניה בארץ. אמר מר. לא תחנם**, לא תתן להם מתנת חנם. והתני, מעשה ברבן גמליאל שהיה מהלך בדרך וראה קלוסקין לחמניה אחת מושלכת בדרך. אמר לטבי עבדו. טול לך קלוסקין זו. ראה נכרי אחד בא כנגדו. אמר לו, מבגיי, טול לך קלוסקין זו. רץ אחריו רבי אילעאי אמר לו, מה שמך? אמר לו מבגיי. ומאיין אתה? אמר לו, מן העיירות של בורגנין. ומכירך הוא רבן גמליאל מימך? אמר לו לא. **באותה שעה ידע שכיוון רבן גמליאל ברוח הקודש.** ולמדנו ממנו שלשה דברים. מזה שאמר לטבי להרים הקלוסקין למדנו, שאין מעבירין על האוכלין. **ולמדנו, שחמיצו של נכרי מותר לאחר הפסח מיד.** שמעשה זה היה מיד לאחר הפסח. **ולמדנו שהולכין אחר רוב עוברי דרכים.** ולכן לא נתן ליהודי את הכיכר כי שם היו רוב גויים והפת אסורה משום פת עכו"ם. אמר רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו. הדא דתימר, בראשונה. אבל עכשיו,

מעבירין על האוכלין מפני הכשפים. עם כשהוא יוצא **מכזיב**, בא אחד להישאל לו על נדרו. אמר לזה שהיה מהלך עמו. **האם שתינו** רביעית יין באיטלקי? אמר לו הין. אמר לשואל, טייל עמנו עד שנפיק את ינינו. כיון שהגיע לסולמה של צור, ירד ר"ג ונתעטף וישב לו, והתיר לו את נדרו. מדבריו למדנו שרביעית יין משכרת, ושהדרך מפיגה את היין, ואין נשאלין נדרים ולא מורים שתויי יין. ולא מפירין נדרים מהלכין, אלא עטופין ויושבין. אמר רבי יוחנן. כך פתח לו. **כתיב** [משלי יב יח] יש בוטה כמדקרות חרב וגו'. לאחד שנדר מן הככר. ווי דייכול, ווי דלא יכול. אין אכיל, הוא עבר על נידריה. ואין לא אכיל, הוא חטא על נפשיה שהוא רעב ורוצה לאכול. כיצד יעשה? ילך אצל חכמים ויתירו לו את נדרו. דכתיב [משלי יב יח] ולשון חכמים מרפא. **אמר מר**. לא תחנם, לא תתן עליהם חן. והתני, מעשה ברבן גמליאל שהיה מטייל בהר הבית, וראה אשה אחת נכרית, ובירך עליה. וכי דרכו של רבן גמליאל להביט בנשים? אלא דרך עקמומית היתה [דף ח עמוד א] כגון אהין פסוורוס קרן זיית. שהביט בה שלא בטובתו ובירך עליה. ולא כן א"ר זעירה בשם ר' יוסי בן חנינא **ורבי אבא ור' חייה אמרו** בשם ר' יוחנן, לא תחנם לא תתן עליהם חן? **מה אמר?** וכי אמר אבסקנטה ושיבח אותה על יופיה? לא אמר, אלא ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו. שאפילו ראה חמור נאה, או גמל נאה, או סוס נאה. אומר, ברוך שכך לו בריות נאות בעולמו. ר"ש ורבי אבהו **אמרו** בשם רבי יוסי בר חנינה. גודלת **שערות ישראלית**, לא תגדל את הנכרית. משם לא תתן עליהם חן. ולא יעשה ישראל שושבין לנכרי, משום לא תתחתן במ. רבי יצחק בר גופתה בעא קומי רבי מנא. לילך לבית המשתה שלו אסור. להיעשות לו שושבין לא כל שכן? א"ל, ליתן עליהם בלא תעשה. רבי סימון, היו לו **מטעי** כרמים בהר המלך וגזרו שלא יגורו שם יהודים. שאל לרבי יוחנן. א"ל, יבורו ואל תשכירם לנכרי. שאל לרבי יהושע מהו להשכיר לנכרי? ושאל ליה **דסבר** רבי יהושע כל מקום שאין ישראל מצויין שם, **דינו כסוריא**. והדא דסוריא מנין שמתרת? נישמענה מן הדא. דרבי חגי נחת לחמץ. אתון ושאלון ליה אילין בני עשתור. בגין דלית ישראל שכיחין, ואנן מוגרין לעממין. מהו לעשר על ידיהם האם צריך לעשר עבור החלק שלוקח הגוי? שלח שאל לרבי זעירא. שאל רבי זעירא לרבי אמי. רבי, מהו לעשר? א"ל, אינו צריך לעשר על ידיהם. מנה את שומע שמותר להשכיר כרבי יוסי. ועוד מן הדא **דאמר** רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבהו. אבא הוה ליה עובדא. ושלח שאל לרבי חייה ולרבי יסא ולרבי אמי. והורון ליה **שמותר** להשכיר כרבי יוסי. הא לעשר, אין מעשרין על ידיה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק א הלכה י

מתני': אף במקום שאמרו להשכיר. לא לבית דירה אמרו, מפני שמכניס לתוכה ע"ז. שנאמר [דברים ז כו] ולא תביא תועבה אל ביתך, והיית חרם כמוהו וגו'. ובכל מקום, לא ישכיר לו את המרחץ, מפני שהיא נקראת על שמו:

גמ': הא במקום שנהגו למכור, בחו"ל לשיטת ר"מ ובסוריא לשיטת ר' יוסי, מוכר לו אפילו בית דירה, ומשכיר לו אפילו בית דירה. רבי אחא ורבי תנחום בר חייה **אמרו** בשם רבי **אלעזר** בי רבי יוסי. **לא רק אם הבית נפרד, אלא אפילו תיבה קטנה, כגון בורסקי שבצידן. דלא** סוף דבר כולה, אלא אפילו בית אחד **בתוך בלוק, כיון דמיחד החדר הזה לגוי לבדו מותר. דלא אסור, אלא דוקא כשישראל דר ג"כ בחדר אחד עם העכו"ם** [דף ח עמוד ב] לענין ראית פני הבית לחיוב מעשרות תנן, היו שתיים זו לפני זו. הפנימית חייבת. והחיצונה פטורה. היתה אחת ונעשית שתיים. שתיים ונעשית אחת **מהו?** מי אמרין דכבר נאסרה כשהיה בית אחד ואסור, או אזלין בתר השתא, דנעשו שתיים ומותר. ולהיפך. בשנים שנעשו אחד. **תנן, ובכל מקום, לא ישכיר לו את המרחץ, מפני שהיא נקראת על שמו. אמר** ר' אבין בשם רבנן דתמן. זאת אומרת, שדה שהיא נתונה על גב הדרך, אסור להשכירה לנכרים, מפני שנקראת על שם ישראל, והן חורשין בה בשבתות ובימים טובים:

הדרן עלך פרק לפני אידיהן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה א

מתני': אין מעמידין בהמה בפונדקאות של נכרים, מפני שהן חשודין על ההרבעה. ולא תתייחד אשה עמהן, מפני שהן חשודין על העריות. ולא יתייחד אדם עמהן, מפני שהן חשודין על שפיכות דמים. בת ישראל לא תילד את הנכרית, אבל נכרית מילדת בת ישראל. בת ישראל לא תניק בנה של נכרית, אבל נכרית מניקה בנה של בת ישראל ברשותה:

גמ': **תנן, אין מעמידין בהמה בפונדקאות של נכרים, מפני שהן חשודין על הרביעה.** רבי זעירא ורבי אבהו אמרו בשם רבי יוסי בי רבי חנינה רבי אבא ור' יונה. **מתניתין דרבי אליעזר היא.** **דרבי אליעזר אמר פרה אדומה, אינה נלקחת מן הנכרים. אבל לחכמים שאמרו פרה אדומה נלקחת מן הנכרים, לא חיישינן לרביעה.** רבי יונה בעי. ולמה לית אנן פתרין לה כדברי הכל, כ"י דאמר רבי אלעזר בשם רב. **אפילו למאן דאמר מותר למכור להם בהמה דקה, אסור לייחד אצלן.** דנכרי חס על בהמתו שלא תיעקר. אבל לייחד בהמת ישראל אצלן, לדברי הכל אסור דחיישינן לרביעה. עבר וייחד דברי הכל לא חוששים? א"ר ירמיה נשמענה מן הדא דתנן, האשה שנחבשה בידי נכרים על ידי ממון, מותרת לבעלה אף שאסורה להתייחד עימם. **רואים שבדיעבד לא אוסרים.** א"ר יוסי. שניי היא אשה, שדרכה לצווח, והנכרי ירא שאם יאנוס אותה יפסיד את כספו. הגע עצמך שהיתה חרשת ואינה יכולה לדבר? דרכה לרמז. מאי כדון? כמו מי המשנה שהרי לפי רבנן אף פעם לא חוששים ולפי רבי אליעזר תמיד חוששים? תיפתר כרבי אליעזר. דרבי אליעזר אומר, פרה אדומה אינה נלקחת מן הנכרים. [דף ט עמוד א] הוון בעין מימר, מה פליגין ר' אליעזר ורבנן? בפרה. על שום מעלה היא בפרה, סילסול היא בפרה. **אבל שאר קרבנות מודה ר"א שבדיעבד מותר ליקח מהם.** מן מה דרבנין מתיבין לרבי אליעזר מדכתיב [ישעי' ס ז] כל צאן קדר יקבצו לך יעלו לרצון על מזבחי. הדא אמרה, אף בשאר כל הדברים חלוק רבי אליעזר. רבי הושעיה בעי. משיבין דבר שהוא להבא לכתחילה, על דבר שהוא לשעבר בדיעבד שהרי הם נקבצו מעצמם? רבי אבין בעי. משיבין דבר מזמן שיצר הרע בטל ימות המשיח, על דבר בזמן שיצר הרע קיים? רב הושעיה אמר. ולמה לית אנן פתרין לה כדברי הכל, כ"י דאמר רב הונא בשם רב [זכריה יא יב] וישקלו את שכרי שלשים כסף. אילו שלשים מצות, שעתידין בני נח לקבל עליהן. ורבנין אמרי. אילו שלשים צדיקים, שאין העולם חסר מהן. דאמר רב נחמן בשם רבי מנא. אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם. ומה טעם? דכתיב [בראשית יח יח] ואברהם היה יהיה יהיה מינין שלשים. פעמים שרובן בבבל, ומיעוטין בארץ ישראל. פעמים שרובן בארץ ישראל, ומיעוטן בבבל. בשעה שרובן בארץ, סימן יפה לעולם, דעיני ה' אלוקיך בה. וכשרובם בארץ הקדוש ברוך הוא מתרצה להם והם מגינים על כל העולם כולו. אמר רבי חייה בר לוליני בשם רבי הושעיה. כל המצות עתידין בני נח לקבל עליהם. מה טעם? דכתיב [צפניה ג ט] כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה. ובסוף הן עתידין לחזור בהן. ומה טעם? דכתיב [תהילים ב ג] ננתקה את מוסרותימו, ונשליכה ממנו עבותימו. מוסרותימו זו מצות תפילין. עבותימו זו מצות ציצית. רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבין מקשיי. והא כשגבר המלך אסא על זרח הכושי כתיב [דברי הימים ב טו יא] ויזבחו לה' ביום ההוא מן השלל. ואך לא חששו לרביעה? וקיימונה. ולא ידעין אין חברייה קיימונה, ואין רבי אמי קיימינה על ראשה. מן השלל שהיה בידם לקחו כסף וקנו קרבנות. והא כתיב [שמואל א ו יד] ויבקעו את עצי העגלה ואת הפרות העלו עולה לה וכו'. ואנשי בית שמש העלו עולה ויזבחו זבחים לה' פרים. ואך לא חששו שמא הפרות נרבעו? וכי ממה שהקריבו מה ששלחו סרני פלשתים אנו למידין? ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה, שהוראת שעה הייתה. שאפילו נקיבות הקריבו דכתיב [שם יד] ואת הפרות העלו עולה לה'. והכתיב [שם טו טו] ויאמר שאול, מעמלקי הביאום אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח לה' אלקיך. אין למידין משאול דשלא כהוגן עשה. דאמר ריש לקיש. שאול גרופית של שקמה היה עם נהארץ. והכתיב [שמואל ב כד כד] ויקן דוד את הגורן ואת הבקר? קנה ולא הקריב. והכתיב [שם כג] ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך ירצך. ירצך בתפילה. והכתיב [ויקרא כב כה] ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלהיכם מכל אלה כי משחתם בהם מום בם. מכל אלה אין את מקריב ממה שהביאו נכרים. אבל לוקח אתה תמימים ומקריב. מה עבד לה רבי אליעזר? שמוכרן, ולוקח בדמים מישראל ומקריב. מאן דתני שלוקח אתה בדמים מהגויים, דלא כרבי אליעזר. [דף ט עמוד ב] תני, אין מעמידין בהמה בפונדקאות. אפילו

זכרים אצל זכרים, ונקיבות אצל הנקיבות. ואין צ"ל זכרים אצל הנקיבות, ונקיבות אצל זכרים. זכרים אצל זכרים מה אית לך לחשוש? פעמים שאוהבתו באת ואינה מוצאה אותו, והיא נרבעת הימנו. נקיבות אצל נקיבות מה אית לך לחשוש? פעמים שאוהבה בא ואינו מוצא אותה, ורובעה. אמר רבי חגי' בשם רבי זעירא. לא סוף דבר בהמתו של ישראל אצל הנכרי. אלא אפילו בהמתו של נכרי אצל ישראל, לא ייחדינה אצל נכרי אחר חבירו, שלא תמציא לו תקלה, ותעבור על לפני עיוור לא תיתן מכשול. מעתה אפילו שכר את בהמתו של הגוי, יהיה אסור להחזירה לו, שלא תמציא לו תקלה? חשוד הוא לבוא על בהמתו של חבירו, ואינו חשוד לבוא על בהמת עצמו. שמתוך שידוע שאם בא עליה מעקרה, אף הוא אינו בא עליה. תנן, אבל מעמידין בהמה בפונדקאות של כותים וכו'. הדא אמרה, כותים לא נחשדו על העריות. ותני כן. מתייחדת אשה עם שני אנשים. אפילו שניהם עבדים, אפילו אחד כותי ואחד עבד. אפילו שניהם כותים. אבל לא תתייחד עם הנכרי חמותו ואחותו. ושאר כל העריות לא יתייחדו עמו אלא בפני שנים. תני, אין מוכרין להן לא זיין, ולא כלי זיין. ואין משחיזין להן את הזיין. תיפטר בעיר שכולה נכרים אבל בעיר שיש בה ישראל מוסרים להם שיגנו על הישראלים שבה. תנן, ולא תתייחד אשה עמה, מפני שהן חשודין על העריות. ולא יתייחד אדם עמה, מפני שהן חשודין על שפיכות דמים. ואין האשה בכלל שפיכות דמים? א"ר אמי. תיפטר בבריאה חזקה ויכולה להילחם נגדם שאן חשש שיהרגו אותה אבל חיישין שמא תתפתה. א"ר אבין ואפילו בסתם אשה לא חיישין לשפיכות דמים כמו בגבר. דיכולה אשה להטמין את עצמה ולומר נכריה אני, ואין האיש יכול להטמין עצמו ולומר נכרי הוא. תני נדווג לו נכרי לישראל, נותנו לימנו. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר. אם הגוי מצוייד בסיף, לימנו. ואם היה מצוייד במקלו, לשמאלו. עולה עמו לעלייה, ויורד עמו לירידה. ישראל מלמעלה והעכו"ם מלמטה. לא ישוח לפניו, שלא ירוץ את גולגולתו. ומרחיב לו את הדרך. שאם שאלו להיכן הולך? יפליגנו, כשם שהפליג יעקב אבינו לעשו. שאמר לו [בראשית לג יד] עד אשר אבוא אל אדוני שעירה, והלך לסוכות. וא"ר הונא. לא מצינו שהלך יעקב אבינו לשעיר. א"ר יודן בריה דרב. לעתיד לבוא א"ל, דכתיב [עובדיה א כא] ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו. תנן, בת ישראל לא תילד את הנכרית. מ"ט? מפני שמעמדת בן לע"א. אבל נכרית מיילדת בת ישראל. ותני כן. מיילדת מבחוץ, אבל לא מבפנים. שלא תכניס ידה לפנים, שלא תמיק את העובר במיעיה. ושלא תשקינה כוס של עיקרין. היתה חכמה מילדת מומחית? י"בה כ"י דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן. אם היה רופא אומן, מותר. אף הכא, אם היתה חכמה, מותר. תנן, בת ישראל לא תניק בנה של עכו"ם. מ"ט? מפני שנותנה לו חיים והוא הולך ועובד ע"ז. א"ר יוסא הדא אמרה שאסור ללמדו אומנות שגם היא נותנת לו חיים. כהדא, תרתין אומנון הוון בגירו. זגגייא זגגים וקובטרייא עושה צעפים. זגגייא לא אלפין, וקמון. קובטרייא אלפון, ואיתעקרון. תנן, אבל נכרית מיניקת בנה של בת ישראל. דכתיב [ישעי' מט כג] והיו מלכים אומניך ושרותיהם [דף י עמוד א] מיניקותייך. תני, יונק התינוק והולך מן הנכרית ומן בהמה טמאה. ומביאין לו חלב מ"מ, ואינו חושש לא משום שקץ ולא משום טומאה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ב

מתני': מתרפין מהן ריפוי ממון, אבל לא ריפוי נפשות. ואין מסתפרין מהן בכל מקום, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים. ברשות הרבים מותר, אבל לא בינו לבינו:

גמ': מאי ריפוי ממון ומאי ריפוי נפשות? אמר רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו. ריפוי ממון, בהמתו. ריפוי נפשות, גופו. אמר רבי אבא בשם רבי יהודה. וגם במקרים בהם התירו רפואה על ידי גוי אם היה נחמם אם התרופה גורמת שהאזור מתחמם חוששים שמא שם לו רעל, אסור. כהדא דרבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגרר. לקה באצבעיה. הלך לרופא גוי, יהב עליה איספלנית. חמתה מתחלחלה מתמתמת וקלמה וסילקה. ולא שמיע כ"י דאמר רבי יעקב בר' אחא בשם רבי יוחנן. דרק אם היה רופא אומן מותר?. לא דמייא. תמן ברופא מומחה אפילו נחמם מותר. ברם הכא ברופא שאינו מומחה רפואה חיצונית מותר ואם היה נחמם אסור. מהו מיכחול מניהון? רב אמר. מאן דבעי דמיסתמיא עיני, ילך לנכרי שיכחול לו עינו ואיסתמי. לוי אמר. מאן דבעי לממת, ילך אצל נכרי וימות. כל שהוא בחלל הגוף אסור

להתרפא מהם שיש בו סכנת נפשות אבל בפצע חיצוני יש רק סכנת איבר ולא סכנת נפשות. רב לא עבד עינא כחלל הגוף ולכן חשש רק שמא יסתמא לוי עבד עינא כחלל הגוף וחשש אף לשמא ימות. א"ר אבא. והא אנן חמיי לון טעמין הדא קילוריתא משמע שאין היא רעילה? נימר כד היא טבא, הוא טעם לה. ואחר שטעם הוא נותן בה סם, וכד לית היא טבה עושה עצמו כאילו טועם, היא קיימה וסמייא. אהן אופיין אופיום אם לא יותן במינון נכון, סם המות הוא. ולפיכך סכנה הוא ליקח מרופא נכרי. הדא תורייקי, רבי סימון אמר אסורה. רבי יוחנן אמר, מותרת. חברייא אמרי בשם רבי אבא בר זבדא. כל שהוא מן השפה ולפנים, מרפין אותו בשבת. התיב רבי זעירא. והא אנן תנן, החושש בשיניו לא יגמא בהן חומץ. והחניכיים לא מן השפה ולפנים הן? [דף י' עמוד ב] רבי זעירא לא אמר כן. אלא אמר ר' זעירא בשם רבי אבא בר זבדא. כל שהוא מן החלל ולפנים ולא מן השפה ולפנים, מרפין אותו בשבת. רבי זעירא, רבי אבא בר זוטרא ורבי חנינה אמרו בשם רבי. מעלין קושרים עצם של ראש בשבת למי שזכאב הראש. רבי חייה בר מדייא, רבי יונה ורבי זעירא ורבי אבא בר זוטרא ורבי חנינה, אמרו בשם רבי. מעלין קושרים בנות אזנים בשבת. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. עין שמרדה, מרפאין אותה בשבת. תמן אמרין בשם רבי יוחנן. מכה בגב ידים ורגלים, סכנה. אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן. אהן סומקא שסביב הפצע ו"א בעין, סכנה. א"ר אבין לוקטין מוציאם לו עוקץ עקרב בשבת. רב אמר לתת חמרא לבר מעינא, שרי. לגיו מן עינא, אסור. שמואל אמר. אהן רוק תפל, אסור לתת לעין בשבת. מיניה את יליף לחזיתיה. רבנן דקיסרי אמרי. הדא עורדענא פצע שגראה כצפרדע ו"א נשיכה, סכנה. רבי חזקיה אמר משם רבנן דקיסרין. הדא עכשבוניתא פצע ו"א נשיכת עכביש, סכנה. אמר ר' שמואל בר רב יצחק, הדא גומרתא כוית גחלת סכנה. א"ר ירמיה נותנין עליה חמץ בפסח. אהן בלע עצם שנתקעה בגון ו"א מוגלע בגרון שרי להוציא. א"ר יוסי, מתניתא אמרה כן. דתנן, מחט של יד ליטול בה את הקוץ. דאי לא כן, מה בין קוץ מה בין בלע? אהן עיימא דעינא יבלת שגורמת החשכת העין שאלון לר' ירמיה אמר לון, הא רבי אבא קומיכון, לכו שאלו אותו. שאלון לר' אבא ושרי לון. אמר לון רבי ירמיה, אוף אנא שרי. אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן, אהן צפדונא פצעים בחניכים סכנתא. ר' יוחנן הוה ליה כן. והוה מיתסי קומי ברתי דתימטיניס בטיבריא. בערובתא דשבת נחת לגבה אמר לה. מיצרך אנא למחר כלום? אמרה ליה, לא. ואין צרכת, סב גרעינין דתומרין. ואית דאמרי דנקלביסין. בפלגיהון יקידין. ושאר דשערין, וצואת קטן נגובה. ושחוק, וטפול. ולא תימר קומי בר נש. למחר עאל ודרשה בבית מדרש. שמעת וחנקת גרמה. ואית דאמרין דאיתגיירת. את שמע מינה תלת. שמע מינה, אהן צופדנה סכנה. ושמע מינה, כל שהוא מן השפה ולפנים מרפאין אותו בשבת. ושמע מינה, כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן. אם היה רופא אומן, מותר להתרפא ממנו אפילו במכה של חלל. ר' יהושע בן לוי הוה ליה קוליס תולעים במעים. והורין ליה רבי חנינה ורבי יונתן, מישחוק תחלופין שחלים ומיתן גו חמרא עתיקא, ומישתי ולא יסכן. בר בריה הוה ליה בלע. אתא חד, ולחש ליה ואינשם. מי נפק, א"ל, מאי אמרת עליי? א"ל מילת פלן שם עבודה זרה. אמר מה ליה. מוטב אילו מית ולא שמע הדא מילתא. והוות ליה כן שמת. כשגגה שיוצא מלפני השליט. אמר רבי יעקב בשם רבי יוחנן. בכל מתרפין. חוץ מע"ז, וגילוי עריות, ושפיכות דמים. רבי פינחס בעי. עד כדון כשאמר לו, הבא לי עלים מע"ז והביא לו. אמר לו הבא לי עלים סתם. והביא לו מעכו"ם מהו? נישמעניה מן הדא. דר' יונה הוה ליה צמרמורין, אייתון ליה מיה מן זכרותה דדורי שהיתה ע"ז שמוציא מים מזכרותו, ושתה. ר' אחא אייתון ליה ולא שתה. א"ר מנא, אילו ידע ר' יונה מניין הביאו לו, לא שתה. רואים שאפילו כשאמר סתם, והביא מע"ז, אסור. א"ר חונה, מתניתא אמרה שאין מתרפין מגילוי עריות. דתני, שבת הותרה מכללה, נערה מאורסה לא הותרה מכללה. מאי שבת הותרה מכללה? לא להתרפאות? ודכוותה נערה מאורסה לא הותרה מכללה אפילו להתרפאות. לא סוף דבר בשאמר לו הבא לי אשת איש, אלא אפילו לשמוע את קולה. כהדא, חד בר נש רחם איתא ביומי דרבי אלעזר וסכן. אתון שאלון ליה, מהו תיעבור קומי וייחי. אמר ימית ולא יעשו כן. מהו ישמע קלה ולא ימות. אמר ימית ולא יעשו כן. מה הוות? רבי יעקב בר אידי ור' יצחק בר נחמן. חד אמר אשת איש היתה. וחורנה אמר פנויה היתה. מאן דאמר אשת איש, ניחא. ומאן דאמר פנויה. והא בר כיחא נגרא רחם איתא ביומי דר' אלעזר וסיכן, ושרא ליה? כאן בפנויה וכאן באשת איש. ואפילו תימר כאן וכאן בפנויה. תיפתר שנתן עיניו בה עד שהיא א"א. ואית דבעי מימר, איתא רבה הוות ולא הייתה מסכימה להתנסבא ליה. וכל מה דהוא מעבד באיסור הוה מעבד, בגין כן אסר ליה. א"ר חנינא, מתניתין אמרה שאין מתרפין משפיכות דמים, דתנינן תמן. אשה המקשה לילד, המילדת מוציאה אותו אברים אברים, יצא רובו, אין נוגעין בו. שאין דוחין נפש מפני נפש אבל לאם מותר, מדין הקם להרגיך השכם להורגו. לא סוף דבר בשאמר לו

הרוג את פלוני. אלא אפילו חמוס את פלוני. דאן אדם מעמיד עצמו על ממונו. תני, ישראל בעכו"ם מותר. עכו"ם בעכו"ם אסור, רב חסדא בעי, מה להציל נפשו של גדול בנפשו של קטן אם היה רודף להרגו? התיב ר' ירמיה, ולא מתניתין היא? דתנן, יצא רובו, אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש. אמר ר' יוסה בי ר' בון בשם רב חסדא, שנייא היא תמן, שאין את יודע מי הרודף להרוג ומי הנרדף. מעשה בר' אלעזר בן דמה שנשכו נחש, ובא המין יעקב איש כפר סמא לרפאותו, ולא הניח לו ר' ישמעאל. אמר לו ר' אלעזר בן דמה. הניחיהו שירפא, ואני מביא ראייה שמותר שירפאני, לא הספיק להביא ראייה, עד שמת בן דמה. אמר לו רבי ישמעאל, אשריך בן דמה, שיצאת בשלום מן העולם, ולא פרצתה גדין של חכמים. דכתיב [קהלת י ח] ופורץ גדר ישכנו נחש. ולא נחש נשכו? אלא שלא שלא ישכנו נחש לעתיד לבא. ומה הוה ליה למימר להוכיח שמותר? כתיב [ויקרא יח ה] אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. תנן, ואין מסתפרין מהן בכל מקום, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים. ברשות הרבים מותר, אבל לא בינו לבינו. תני, המספר לנכרי מספר עד שמגיע לבלורית. וכיון שמגיע לבלורית, הרי זה מושך את ידיו שדרכם להקדיש אותה לע"ז. המסתפר מן הנכרי, הרי זה רואה במראה שהגוי יבין שחושד בו. מן הכותי, אינו רואה במראה שזה דרך נשים ורק בסכנה התירו. התירו לבית רבי שיהו רואין, שהיו זקוקין למלכות. שלשה דברים התירו לבית רבי. שיהו רואין במראה, ושיהו מספרין קומי להשאיר קוקו מאחור כמו הגויים, ושילמדו את בנייהן יונית, שהיו זקוקין למלכות. חד גיור הוה ספר. והוה איצטרולוגוס, והוה חמי באיצטרולוגיא דידיה, דיהודאי שפכין דמיה. ולא חוון, אלא דם מגירתיה של המילה. וכד הוה יודאי אזל בעי מיספרה גביה, קטיל ליה. כמה קטיל? רבי אלעזר בר יוסי אמר, שמונים. רבי יוסי בי ר' בון אמר, שלש מאות. ובסוף נתפללו עליו וחזר לסורו. תני נכרי שמוכר ספרים תפילין ומזוזות [דף יא עמוד ב] אין לוקחין ממנו. והתני מעשה בנכרי אחד בצידן שהיה מוכר ספרים תפילין ומזוזות. ובא מעשה לפני חכמים ואמרו, מותר ליקח ממנו? אמר רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא בר חנינה. בגר שחזר

לסורו מפחד אבל בסתר קיים את התורה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ג

מתני': אילו דברים של נכרים אסורין, ואיסורן איסור הנאה. היין והחומץ של נכרים שהיה מתחילתו יין. וחרס אדרייני, ועורות לבובין. רשב"ג אומר. בזמן שהקרע שלו עגול, אסור. ומשוך, מותר. ובשר הנכנס לע"ז, מותר. והיוצא אסור, מפני שהוא זבחי מתים, דברי רבי עקיבא. ההולכים לתרפות, אסור מלשאת מלתת עמהן. והבאין מותרין:

גמ': אמר ר' יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי. אם היה היין מתוק או מר או חד חריף, אין בהן משם גילוי. אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי. החד והמר והמתוק, אין בהן לא משום גילוי, ולא משום יין נסך. רבי סימון מפרש. החד, זה קונדיטון. המר זה פסינתטון. והמתוק, זהו חמרא מבשלה. רבי יהושע בן זיידל, היה לו יין מבושל שנתייחד ברשות הנכרי. שאל לרבי ינאי בי רבי ישמעאל. א"ל, כן אמר ר"ש בן לקיש. מתוק, אין בו, לא משום גילוי ולא משום יין נסך. רבי ינאי בר' ישמעאל איבאש. סלקון רבי זירא ורבי יהושע ורבי בון בר כהנא ורבי חנניה חבריהון דרבנן מבקרתיה. אשכחון רבי יהושע בר זיידל יתיב תמן. אמרי, הא מרה דשמועתא, והא מרה דעובדא. מישאלוניה. אמר לון. כן אמר ריש לקיש. מתוק, אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך. א"ל, דילמא הדא דר"ש בן לקיש, דאכן אכן שהסתפק בהם, ולא אמר למעשה אלא להלכה? אמר לון, לעובדה אמר לן. וסמכון עליו. מן דקמון רב אילא עם רבי בון בר כהנא, א"ל. אילולא דאתון רחמין שמועתא, ולא מתניתא היא? דתני רבי חייא. מבושל של נכרי, למה הוא אסור? שהיה מתחילתו יין. והבישול לא מפיקע ממנו איסור יין נסך. אבל אחר שבושל שוב לא יהיה ראוי לנסך. והוא הדין אם נתנו לתוכו דבר ממתק או מר. אמר ר' יוסי. מתניתא אמרה כן דתנן, היין והחומץ שהיה מתחילתו יין. רבי אמי הוה ליה אורחין. אמר לון, אילולי חמרא מבשלא דידי מגלי, הוינא משקתכון. אמר ליה רב ביבי. אייתון, ואנן שתינן. אמר. מאן דבעי מימת, ייזיל ימות גו ביתיה. בר יודנה הוה ליה קונדיטון מגלי. שאל לרבנין, ואסרון. ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי, החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי? רבנן דקיסרין אמרי משום רבי יודה בר טיטוס לא התירו

אלא בההו דשחיק ויהיב סימנים, חד לתלתא. אבל פחות מכאן חוששים. בעון קומי רבי אבהו. מבושל שנתגלה מהו? אמר לון. קרינה יין מתוק מבריייתו צריכא לרבי יוחנן. ואתון שאלון לי על מבושל שהיה מתחילתו יין? שאלון לרבי יצחק, ואסר לון. ואינהר רבי אבהו, דאמר רבי יוחנן אסור. בר נטיזה, איתגליין ליה גיגיתיה. שאיל לרבי אבא בר ממל. א"ל, אם היה נכנס ויוצא, מותר, לפי שהנחש נבהל ולא שותה. רבי יעקב בר אחא ורבי אמי אמרו בשם רבי אלעזר, אם היה ישן ליד היין מותר. רבי חנינה ורבי יהושע בן לוי. חד אמר, ישן מותר. וחד אמר, ישן אסור. מסתברא דר' חנינה אמר ישן מותר. דבכל אתר, סמיך רבי אלעזר על רבי חנינה. רבי יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא. עובדא הוא באיתא חדא [דף יב עמוד א] דהוות רחמה מצוותא, ובעלה שנא מצוותא. אתא חד מסכן ויהבת קומי ואכל. ארגישת בבעלה איסליק שחוזר, וטמרתיה לעני בעיליתיה. תבת קומי בעלה, ואכל ודמך ליה. אתא חייויא ואכל מן קומי. קם בעלה מן שינתיה ובעא מיכול. שרי ההוא מסכן דעילתיה מלולי עימי דלא יכול. ממה שהוא רצה לאכול אחר שישן הדא אמרה ישן מותר. בור הוא ולא היה בקיא בהלכה. ואינו אסור באשתו משום ייחוד שהרי נתייחדה עם העני? כתיב [יחזקאל כג לז] כי ניאפו ודם בידיהם. מכיון דלא הוא חשיד על דא, לא חשיד על דא. מעשה בחסיד אחד שהיה מלגלג בגילויים. ולקה בדלקת. עד שראו אותו יושב ודורש ביום הכיפורים וצלוחית של מים בידו שבא לידו סכנה עד שהיה חייב לשתות ביה"כ. מעשה בטבח אחד בציפורין, שהיה מאכיל את ישראל נבילות וטריפות. פעם אחת ערב יום הכיפורים עם חשיכה, שתה יין הרבה ונשתכר, ועלה לראש הגג ונפל ומת. התחילו הכלבים מלקקין בדמו. אתון שאלון לרבי חנינה מהו מעברתיה מן קומיהון? אמר להן. כתיב [שמות כב ל] ואנשי קודש תהיון לי, ובשר בשדה טריפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו. זה גזל את הכלבים, והאכיל את ישראל נבילות וטריפות. ארפון לון. מדידהון אינון אכלין. חד בר נש, הוא ליה חד גרב של יין מגלי. בערובת צומא רבא אזל בעי למישפכיה. א"ל חבריה. אייתי ואנא שתי ליה. א"ל, מגלי הוא. א"ל, מריה דיומא קאים לי שלא אנזק. לא אספק מיטעם, עד דאיתחלחל. וקמ"ל שאן סומכים על הנס. אמר ר' ירמיה בשם רבי חייה בר אבא. כל ארסים, מעלים חטטין. וארס של נחש ממית, ומחללין עליו את השבת. רבי חייה אמר, אין נשאלין על הגילויים. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא. רבי ירמיה מריה דשמועתא שאין נשאלין על הגילויים והוא אישאיל ליה? מתנמנמם הוא לן הוא הסתפק האם זה נחשב כישן ואסור משום מגולה. רבי זעירא הוא יתיב אכיל ברמשא, איטפי בוצינא. יהב ידיה על תומנתא כלי יין. אדלקין בוצינא, ואשכחון אהן שפיפונא שהוא דומה לשערה, כריך על תומנתא. אמר ליה. רשיעא, לא הוינא זהיר לך שמאחד קטן כמוך לא נזהרתי. אמר רבי אמי. צריכין אנן חששין על מה דבריייתא חששין. אסור למיתן פריטין גו פומה, שמא נגע בהם מוכה שחין ושמא יבלע. אסור לתת פיתתא תחות בי שיחייא מפני הזעה. תבשילא תותי ערסא שמא יפול לתוכו דבר. ולמיצע סכינא גו איטרוגא, וסכינא גו פוגלא. שמא ידרוך עליהם אדם יחף וינזק. אמר רבי יוסי בי רבי בון. כל זיעה דנפקה מבר נשא, סם המות היא. חוץ מזיעת הפנים. אמר רבי ינאי. כדאי להחמיר ולא להסתכן. דאין קטה אם הכל יהיה בסדר ותרויח, קטה שיחור תרויח פחם. ואין אובד, אובד מרגליות שימות. רבי יונתן כי הוא בר נש שאיל ליה על יין מגולה. אמר ליה, וכי אתיר לך ואהיה ערבא דנפשך אנא? אמר רבי שמעון בן לקיש. אילו ללודין זבינת גרמך, זבינתה גרמך בדמים יתירין. והכא בדמין קלילין. רבי אסי ורבי יוחנן אמרו בשם בן בתירה. יין נסך שנפל לבור. ימכר כולו לנכרי, חוץ מדמי יין נסך שבו. דסבר כרשב"ג. אמר רבי אסי בשם רבי יוחנן [דף יב עמוד ב] סתם יינו של נכרי אסור, ואינו מטמא. הפקיד יינו אצלו. אסור בשתייה, ומותר בהנאה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא. מה שהתרתה בהנאה, האם זה דווקא במיחד לו מקום? א"ל אפילו במפקיד סתם. כי אתא רבי אבהו, אמר בשם רבי יוחנן. שלש יינות הן. שראה נכרי מנסכו וודאי. דינו כתקרובת עבודת עכו"ם, ומטמא טומאה חמורה כשרץ. סתם יינו של נכרי. אסור, ואינו מטמא. הפקיד יינו אצלו בחותם אחד, אסור בשתייה ומותר בהנאה. אמר רבי ירמיה קומי רבי זעירא. חמי מה אמר. לא אמר, אלא בחותם. הא בלא חותם, אסור בשתייה ובהנייה. הורי רבי אלעזר שמה שהתירו בהנאה זה דווקא במיחד לו מקום, אבל אם הפקיד סתם, אסור אף בהנאה, והוא ר' זעירא חדי בה, שנפשט לו הספק שהוא שאל את רבי אסי מה אמר רבי יוחנן. תמן תניבין. המפקיד פירותיו אצל נכרי, כפירותיו. שהנכרי מחליף. ר' שמעון אומר, דמאי. שמא החליף בשל ישראל אחר. רבי חנינה בעי קומי רבי אחא. האם מה שאמרנו שהמפקיד פירות אצל העכו"ם הרי הם כפירותיו. מה הכוונה? האם כפירותיו ממש, שהם טבל גמור ופוסר טבל ברור במקום אחר? אמר ליה, וכי נאמר שהם טבל לכל דבר? לא אמרו שהם טבל, אלא לחומרה ולא על יאות הוא רבי

חנינא מתריס לקביל ר' אחא, דפשיטה שלא אמרו אלא לחומרה. הפקידו אצלו בחותם אחד. רבי חנינא ורבי מנא. חד אמר, אסור. וחד אמר מותר. מה פליגי? בהנאה. אבל בשתייה, דברי הכל אסור. רב אמר. חבי"ת, אסור. חמפ"ג, מותר. חבי"ת חתיכת דג שאין בה סימן. בשר, יין, תכלת, אסור בחותם אחד. חמפ"ג חלתית ומוריס פת וגבינה, מותר בחותם אחד. אמר רבי יודן. לטעמיה דרב, כל שאיסורו מגופו, אסור בחותם אחד. כל שאיסורו על ידי תערובת, מותר בחותם אחד. רבי יעקב בר אחא רבי שמעון בר אבא ורבי אלעזר אמרו בשם רבי חנינא. ורבי אבא ור' חייה אמרו בשם רבי יוחנן. ורבי זעירא אמר בשם רבי יהושע בן לוי. הכל מותר בחותם אחד, חוץ מן היין וחרס אדריני. אמר רבי זעירא בשם רבי ירמיה, הלכה כרבי מאיר. כהא דתני. חרס אדריני, אסור. ואיסורו איסור הנייה, דברי ר"מ. וחכמים אומרים. אין איסורו איסור הנייה. חרס אנדריאני לר"מ, מהו לסמוך בו את המיטה? רבי אלעזר אמר מותר. ורבי יוחנן אמר אסור. רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא. אהן בגד דתנינן בגד שצבעו בקליפי ערלה יידלק, מהו לסמוך בו את המיטה? [דף יג עמוד א] ואיקפד לקיבליה. אמר ליה. אפילו כמאן דאמר תמן גבי חרס הדריאני מותר, הכא אסור. דתמן, אין איסורו ניכר. ברם הכא, איסורו ניכר. תנן, ועורות לבובין. רשב"ג אומר. בזמן שהקרע שלו עגול, אסור. ומשוך, מותר. אמר רבי ירמיה בשם רב, הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. כיצד הוא עושה איך דרך עובדי עבודה זרה לעשותם? קורעה עד שהיא בחיים, ומוציא לבה לעבודה זרה. כיצד הוא יודע אם נעשה מחיים או לאחר מיתה? אמר רבי הונא. בשעה שקורעה עד שהיא בחיים, הוא נסלל ונעגל. לאחר שחיטה, הוא נמשך. א"ר יוסי. מזה שאמר שאם קרע את העור בהיותה בחיים לע"ז, הבהמה נאסרת, שמע מינה שחט בה סימן אחד, אף על גב דאת אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר, זה דווקא אם לא עשה בה מעשה כגון שהשתחוה לה. אבל הכא נאסר, שעשה בה מעשה גדול. תנן, ובשר הנכנס לעבודה זרה מותר. רבי אבא ורבי חייה אמרו בשם רבי יוחנן. מתניתין, להוציא מדברי רבי אליעזר. שר' אליעזר אומר, סתם מחשבת נכרי לע"ז וכבר בשחיטה נאסר בהנאה. תנן, והיוצא אסור. אמר רבי אבינא בשם רב ירמיה. בשהכניסו לפניו מן הקנקלין מחיצה שלפני הע"ז. אבל אם לא הכניסו לפניו מן הקנקלין, אף היוצא מותר. במד"א? בע"ז שיש לה קינקלין. אבל בעבודה זרה שאין לה קינקלין, כל הבית ידון לשם קינקלין. תנן, ההולכין בתרפות. מאי בתרפות? אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן. ההולכין בתוריבס. שמוליכין עבודה זרה גדולה אצל עבודה זרה קטנה. אית תניי תני תרפות. מאן דאמר תרפות, מלשון תרפים. ומאן דאמר תרבות, מלשון תוריבס. תנן, והבאין מותרין. אמר רבי אבינא בשם רב ירמיה. בשאין חזירתן כהליכתן. שניכר הדבר שאינם הולכים לשוב לע"ז, כגון שבדרך אל אותו מקום הלכו בחבורה, וכשחוזרים הולכים ביחידות אבל אם היתה חזירתן כהליכתן, אף הבאין אסורין שמא דעתם לחזור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ד

מתני': נודות הנכרים וקנקניהם, ויין ישראל כנוס בהן, אסורין. ואסורן איסור הנאה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין איסורן איסור הנאה:

גמ': נודות הנכרים גרודות חדשות, הרי אילו מותרות. זפותות אפילו חדשות, הרי אילו אסורות, שדרך לתת יין לתוך הזפת להפיג טעמו. נכרי עובדן ודובבן מתיך ומורח את הזפת, אם ישראל עומד על גביו, כנוס לתוכן יין ואינו חושש. וחש לומר שמא ניסך הוא את היין של ישראל שהולך לערב בזפת? א"ר אבא. אינו מצוי לנסך על גבי דבר מאוס. מעתה אפילו אין ישראל עומד על גביו? אני אומר שמא החליף את היין שנתן לו ישראל לערב בזפת בין נסך שהביא מבתו. וקנקני נכרים [דף יג עמוד ב] חדשות מותרות, אף על פי שהן זפותות. ישנות אסורות, אף על פי שאינן זפותות. הכא גבי קנקנים את אמר זפותות מותרות, והכא גבי נודות, את אמר זפותות אסורות? אמר רבי אבהו. אני עמדתי על זפתן של קנקנים, ואין נותנין לתוכן יין או חומץ בשעה שזופתין אותן. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבנן. יין שאסור בשתייה ומותר בהנאה, כגון יין של ישראל שהפקידו אצל נכרי. נכנסו לתוך קנקנים, נעשו הקנקנים כיון. פינהו וכנס לתוכה יין אחר. נעשה יין כקנקנים. פינהו וכנס לתוכו יין אחר. היין אסור, והקנקנים מותרין. אם עירה יין בפעם הרביעית, מותר גם בשתייה. ולמה אמר שנתן בקנקנים יין שאסור בשתייה ומותר בהנאה, ולא אמר שנתן בתוכם סתם

ינים? בגין דרבי מאיר אמר, **סתם ינים** אסור בשתייה ובהנייה, ואם **יתן אותם בקנקנים, גם הקנקנים יאסרו בהנאה. א"ר אבא.** כשהלך רבי עקיבה לזיפורין, אתון שאלין ליה. קנקנים של נכרים, במה היא טהרתן? אמר מזו לימדתי עליהם **שדי בקילוף הזפת. דמה** אם בשעה שאינן זפותות, את **אומר** מותרין. בשעה שהן זפותות אלא שנתקלפה זיפתן, לא כל שכן? וכשבאתי אצל חבירי אמרו, על ידי זפת הן בולעות **שהיין שנבלע בזפת חודר לתוך הקנקן, ולא יועיל קילוף הזפת.** כנס הנכרי לתוכן יין, ישראל כונס לתוכן מים, וחוזר וכוונס לתוכו יין ואינו חושש וצריך עירוי שלוש פעמים. כנס הנכרי לתוכן ציר או מורייס, ישראל כונס לתוכן יין **מיד שציר או מוריס מבטל טעם האיסור.** כנס הנכרי לתוכן יין, ישראל כונס לתוכן ציר או מורייס. וחוזר וכוונס לתוכן יין ואינו חושש. רבי יוחנן, נפק לפגטי פודס דרבי יודן נשייא לעכו. אתון שאלון ליה. קנקנים, במה הוא טהרתן? אמר, מזו לימדתי עליהם. מה אם בשעה שכנס נכרי לתוכו ציר או מורייס, ישראל כונס לתוכן יין. על המשך דבריו של רבי יוחנן יש מחלוקת. רבי יסא **אמר** בשם רבי יוחנן. בשעה שמכניסן לאור, לא כל שכן? רבי חייה **אמר** בשם ר' יוחנן. בשעה שמשחיל מקלף את זיפתן, לא כל שכן?. **וכשמכניסן לאור קיימין אינון הרי חלקם ישבר?** אין קמין קמין. **ואי לא הפסיד קנקניו.** קנקנים שאינן זפותות. ר' אסי אמר, אסורות. ר' אמי אמר, מותרות. ר' יעקב בר אחא אמר. ר' אסי מקשי. **אך רבי אמי התיר? וכי אנן אמרין דאהן כוזא לא בלע?** רב **אבא** אמר. רב ששת שאל. מאן אנן אמרין. האין דהון של מימי רגלים לא בלע?. רבי יעקב בר אחא **ורבי** שמעון בר אחא **אמרו** בשם רבי חנינה. קנקני נכרים, ממלאן מים שלשה ימים מעת לעת. ר' יעקב בר אחא אמר. ר' אסי מקשי. ועבדין כן **למעשה ומותר?** רבי יוסי ממלחיא, אעיל עובדא קומי רבי מנא בקנקן של נכרים שהחליפו בו מים שלוש ימים ונתן לתוכו יין. **א"ל, אם לשעבר, שרי.** הא לכתחילה אסור. ר' ירמיה אזל לגובלנה. הורי באילין פיתרייא כוסות רברבייא, ממלא אותן מים ג' ימים מעת לעת. [דף יד עמוד א] ארמייא איתבזעת זיקיה, וקיבלה ישראל **את יינו** גו דידיה. אתא עובדא קומי רבנן, אמרי, ממלא אותן מים שלשה ימים מעת לעת. רבי יסא אזל לצור. חמא יתהון זיקוקין נודות זעירין, וישראל זבנין. אמר, מאן שרא לכוון? שאלון לרבי יצחק ולרבי מני, ואסרן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ה

מתני': החרצנים והזגין של נכרים אסורין. ואיסורין איסור הנאה, דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים. לחים, אסורין. יבישין, מותרין:

גמ': **אמר** רב ששת בשם רב. לחים אסורין, אפילו בהנאה. יבישין מותרין, אפילו באכילה. והא תנינן **לוקחין גת בעוטה מן הנכרי, אף על פי שהוא נוטל את הענבים בידו ונותן לתפוח, שאינו נעשה יין נסך,** עד שירד לבור? **ומדוע אסר רב חרצנים וזגים כשהם לחים, בהנאה?** **אמר** רבי אבא בשם רבי יודה. **בחרצנים וזגים שנפלו לתוך הבור של יין נסך** היא מתניתא. תמן תנינן. **חרסין שנשתמש בהן משקין טמאין, ונפל לאויר התנור והוסק, התנור טמא. שסוף המשקה לצאת.** וכן בגפת חדשה. אבל בישנה, טהור. אי זו היא חדשה? בתוך שנים עשר חדש. אי זו היא ישנה? לאחר שנים עשר חדש. **הכא נמי כן.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ו

מתני': המורייס, והגבינה, ותיריקי, של נכרים אסורין. ואיסורן איסור הנאה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין אסורין איסור הנאה:

גמ': **תנן התם.** יין למורייס, רבי מתיר מפני שמשביח את המוריס. **ורבי אלעזר** בי ר"ש אסור, **לפי שאינו אלא להעביר את הזוהמה ונמצא מאבד את התרומה.** לפיכך אם עבר ונתן, רבי אסור לזרים, אם אן מאה כנגד התרומה. רבי **אלעזר** בי ר"ש, מתיר לזרים. רבי מנא בר תנחום בעי. כדברי מי שהוא מתיר לזרים. **מורייס הנכרי למה הוא אסור הרי היין בטל?** **אמר** רבי ירמיה בשם רבי חייה בר **אבא.** משום תבשילי נכרים. והתני אומן מותר. שאינו מוסיף יין, שאינו אומן אסור. אומן מותר, **לא אפילו בשאין**

מבושלין? ודכוותיה, שאינו אומן אסור, ואפילו שאינן מבושלים. ואמר רבי יוחנן בר מרי. מאי כדון? לעולם היין בא להסיר את הזוהמה, ומה ששאלת אם זה לא אוכל מדוע אסור? את שהוא ליטול את הזוהמא והוא אסור מחמת ע"ז אסור. הדא אמרה, הניית תרומה מותרת, הניית ע"ז אסורה. א"ר יוחנן בר מדיא ואפילו כמאן דאמר אומן מותר, ובלבד ביודע שלא נתן שם יין. תנן, אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודא מתיר, מפני שהוא משיבחו. מאי ממעיטו? ר' אלעזר ורבי יוחנן. חד אמר מפני שממעטו ממידתו, וחרנא אמר מפני שממעטו משותיו שלא הכל שותים מבושל. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דתנינן תמן תורמין יין שאנו מבושל על שאנו מבושל. ואן תורמים מבושל על שאנו מבושל, שאן תורמים מן הרע על היפה, דברי רבי יהודה משמע שלשיתו יין מבושל גרוע מהחיי. והתנינן, אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודא מתיר, מפני שהוא משיבחו? ואמר רבי יוחנן, מחלפה שיטתיה דרבי יהודה. ואמר ר"א אינה מוחלפת, תמן בכהן שמותר לו לבשל תרומה שבישול משיבחו. וכאן בבעלים שאף שבישול משיבחו אסור לו לבשל שחוששים שמא יפריש לפי הכמות אחר שפחת. הוי דר' יוחנן הוא דאמר מפני שממעטו משותיו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ז

מתני': אמר רבי יהודה. שאל רבי ישמעאל את רבי יהושע כשהיו מהלכין בדרך. מפני מה אסרו גבינת הנכרים? אמר לו, מפני שמעמידין אותה בקיבת נבילה. אמר לו [דף יד עמוד ב] והלא קיבת העולה, חמורה מקיבת הנבילה. ואמרו כהן שדעתו יפה, שורפה חיה. ולא הוודו לו, אלא אמרו, לא נהנין ולא מועלין. חזר ואמר לו, מפני שמעמידין אותה בקיבת עגלי ע"ז. אמר לו. אם כן, למה לא אסרוה בהנאה? השיאו לדבר אחר. אמר לו, ישמעאל אחי. היאך אתה קורא [שיר השירים א ב] כי טובים דודיך מיין בלשון זכר. או כי טובים דודיך מיין נקבה? אמר ליה. כי טובים דודיך. אמר לו, אין הדבר כן. שהרי חבירו מלמד עליו, לריח שמניך טובים:

גמ': מפני מה גבינות בית אונייקי אסורים אף בהנאה? רבי יעקב בר אחא ור"ש בר אבא אמרו בשם רבי יהושע בן לוי. מפני שעגלים ששם, נשחטין לשם עכו"ם. שמע רבי יוחנן ואמר. יפה לימדנו רבי, שהשוחט בהמה לעכו"ם, אפילו פירשה אסור. שהרי אן מעמידין אלא בפרש שיוצא מן הקיבה. רבי יוחנן בעי. מצא בה טבעת מי אסירה? א"ר יוסי. טבעת בעינה היא. פירשה יוצא מגופה הוא. תמן תנינן, ביצת נבילה אם יש בה כיוצא בה נמכרת בשוק מותרת, ואם לאו אסורה, כדברי ב"ש. וב"ה אוסרין אפילו אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק. מה טעמא דבית שמאי? גמורה הייתה עד שלא תתנבל ולא הוסיפה הביצה אחרי שנתנבלה התרנגולת כלום. אם הביצה אינה מוסיפה לגדול אחרי שנתנבלה התרנגולת מעתה אפילו אין כיוצא בה נמכרת בשוק תהא מותרת? אם אומר את כן, נמצאת מתיר שלל של ביצים והם אסורים משום נבלה. וגזרינן על כל הביצים עד שיגמרו לפי שאין גבול אחר ברור שיאמרו שעד כאן אסור ומכאן מותר קס"ד שביצים שנמצאו בתוך התרנגולת וקיבה חלב שנמצא בקיבה של נבלה דינם שווה ששניהם היתר שנמצא בתוך איסור. אם כך קשה ב"ה כמשנה הראשונה ובית שמאי כמשנה האחרונה? דא"ר חיייה בשם רבי יוחנן. בראשונה היו אומרים, אין מעמידין לא בקיבת הנבלה ולא בקיבת העכו"ם. חזרו לומר מעמידין בקיבת הנבילה, ואין מעמידין בקיבת העכו"ם. אמר ר' יוסי בי רבי בון, שמואל בר אבא בעי, מה האם רבי יוחנן מעמיד את המשנה כר"א שקיבת עכו"ם אסורה? דרבי אליעזר אמר, סתם מחשבת גוי לע"ז ולכן אפילו פרש אסור דכתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרם. רבי יסה אמר בשם רבי יוחנן. בראשונה היו אומרים אין מעמידין לא בקיבת הנבילה ולא בקיבת העכו"ם. לאחר שאמרו שאינה אלא פרש בעלמה. חזרו לומר, מעמידין בן בקיבת הנבילה, ובן בקיבת הנכרי. א"ר יוסי, לישנא דמתניתא מסייעא לר' חיייה בר אבא שגם למשנה אחרונה אין מעמידים בקיבת נכרי דתנן, קיבת הנכרי ושל נבילה אסורה [דף טו עמוד א] כמשנה הראשונה. מדוע כתב קיבת הגוי ושל נבלה? הרי שחיתת הגוי היא נבלה. אלא ודאי כוונתו לאמר שקיבת הגוי חמורה יותר. קיבת נבלה של ישראל אסורה משום נבלה ופרשה מותר, וקיבת נכרי משום ע"ז ואף פרשה אסור. כשירה שינקה מן הטריפה, וטרפה שינקה מן הכשרה קיבתה

אסורה כמשנה הראשונה זה מפני שהוא אסור וזה מפני שנמצא בתוך איסור. **וטריפה שינקה מן הכשירה** וטרפה שינקה מן הכשירה ק'בתה **מותרת כמשנה אחרונה** שהקיבה אינו אלא פרש בעלמה. **אפילו דיסברון ב"ש וב"ה כמשנה האחרונה שקיבה מותרת, ביצה אסורה. שביצה גידולי גופה, קיבה ממקום אחר באת. ואתיא כהיא דאמר רבי יוסה בי רבי בון בשם רבי יוחנן, מעשה בבניו של יהודה בן שמועי, שביקעו להם זאבים יותר משלש מאות צאן, ובא מעשה לפני חכמים והותרו קיבותיהם. אף שביצת נבלה אסורה, דאמרו ביצה גידולי גופה קיבה ממקום אחר באת. חברייא אמרי בשם רבי יוחנן. דודים דברי סופרים לדברי תורה, וחביבים כדברי תורה שנאמר[שיר השירים ז י] וחיכך כיון הטוב. אמר שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן. דודים דברי סופרים לדברי תורה, וחביבים יותר מדברי תורה שנאמר[שם א ב] כי טובים דדיך מיין. אמר ר' אבא בר כהן בשם ר' יודה בר פזי. תדע לך שדברי סופרים חביבין מדברי תורה. שהרי רבי טרפון, אילו לא קרא **קריאת שמע כלל**, לא היה עובר אלא בעשה. **ועל ידי שעבר על דברי בית הלל, שהיטה וקרא, נתחייב מיתה.** על שם [קהלת י ח] ופורץ גדר ישכנו נחש. תני ר' ישמעאל. דברי תורה, יש בהן איסור ויש בהן היתר. יש בהן קולים ויש בהן חומרין. אבל דברי סופרים, כולן **חומרין. תדע לך שהוא כן**, דתנינן תמן. האומר אין תפילין לעבור על דברי תורה, פטור. חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים, חייב. **א"ר חנינא בריה דר' אדא בשם ר' תנחום בר חייה. חמורים דברי זקינים מדברי נביאים. דכתיב [מיכה ב ו] אל תטיפו יטיפון, לא יטיפו לאלה, לא יסג כלימות. שהקב"ה אמר לנביאים לא להטיף לישראל, כי אינם רוצים לשמוע.** וכתיב [שם יא] אטיף לך לין ולשכר. **שהקב"ה מצווה לחכמים שיטיפו לישראל.** נביא וזקן למי הן דומין? למלך ששלח שני **פלמנטרין** שליחים שלו למדינה. על אחד מהן כתב, אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטורין כתב הרשאה שלי אל תאמינו לו. ועל אחד מהן כתב, אף על פי שאינו מראה לכם חותם שלי, **האמינוהו בלא חותם ובלא סמנטרין.** כך בנביא כתיב [דברים יג ב] ונתן אליך אות או מופת. ברם הכא [שם יז יא] על פי התורה אשר יורוך. **מפני מה אסרו גבינה של נכרים?** רבי יעקב בר אחא ור"ש בר אבא אמרו בשם רבי יהושע בן לוי. מפני שרוב עגלים ששם נשחטין לשם ע"ז. שמע רבי יוחנן ואמר. יפה לימדנו רבי. **שהשוחט בהמה לע"ז, אפילו פירשה אסור.** רבי יוחנן בעי. מצא בה טבעת האם אסורה? א"ר יוסי. טבעת בעינה היא. פירשה, **מגופה הוא. תנן, אמר לו [דף יד עמוד ב] והלא קיבת העולה, חמורה מקיבת הנבילה. ואמרו כהן שדעתו יפה, שורפה חיה. ולא הודו לו, מהו שורפה? גמי לה. וחמים אומרים לא נהנים ולא מועלים. ואמאי לא מעל והרי נהנה?** ר"ש בן לקיש אמר. **משום שדומה למי ששותה בכוס מזוהם.** הדא אמרה השותה בכוס מזוהם, לא נהנה ולא מועל. **תנן, השיאו לדבר אחר.** ומפני מה לא גילה לו? א"ר יוחנן. מפני שמקרב אסרום **ולא רצו לגלות טעם גזרות חדשות שלא יבואו לזלזל בהם. ועוד שרבי ישמעאל היה קטן באותה שעה ואן מגלים טעמים לקטן. אמר רבי חונייה, רבי חמא בר עוקבא מקשי. אם להפליגו בדברים היה מבקש, היה לו להשיאו בחמש השואות שבתורה שאין להם הכרע וניתן לפרשם לכאן או לכאן, ואילו הן שאת. ארוך. מחר. משוקדים. וקם. [בראשית ד ז] הלא אם תיטיב שאת. האם לשון שאת הוא סליחה. או שאת אם לא תיטיב. **שלושן שאת היא עוון[שם מט ו] כי באפם הרגו איש, וברצונם עקרו שור ארוך. או ארוך אפם כי עז. האם הארוך על אפם, או על השור[שמות יז ט] ויאמר משה אל יהושע, צא הלחם בעמלק מחר. או מחר אנכי נצב על ראש הגבעה. [שם כה לד] ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים. או משוקדים כפתוריה ופרחיה. [דברים לא טז] ויאמר י"י אל משה. הנך שוכב עם אבותיך וקם. או וקם העם הזה וזנה. רבי תנחומא מוסיף הדא [בראשית לד ז] ובני יעקב באו מן השדה כשמעם. או כשמעם, ויתעצבו האנשים. אמר רבי אילא. **הטעם שלא ענה לו. מפני שיש דברים, שמשיקין עליהם את הפה. כמה דאת אמר [שם א ב] ישקיני מנשיקות פיהו.** א"ר יצחק כדכתיב [דברים ד יד] ואותי צוה יי. אותי ואותי. נאמר לי דברים, שנאמר **כדי שאמר לכם.** ונאמר לי דברים, שנאמר בינו לבין עצמי. ר"ש בן חלפתא ור' חגי אמרו בשם רבי שמואל בר נחמן כדכתיב[משלי כז כו] כבשים ללבושך, ומחיר שדה עתודים. [דף טו עמוד ב] כבשים כתיב. הא כיצד? בשעה שתלמידין קטנים, כבוש לפנינה דברי תורה. הגדילו ונעשו כעתודים, גלה להם רזי תורה. ודא מסייעה למה דתני רבי שמעון בן יוחאי כתיב[שמות כא א] ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. מה הסימה מטמון הזאת אינה נגלית לכל בריה, כך אין לך רשות לשקע את עצמך בדברי תורה, אלא לפני בני אדם כשרין. **שמחבבים ומייקרים אותה.** וכן, רק לאחר שעברה שנה מזמן הגזרה וראו חכמים שקיבלו אותה עליהם, מגלים טעמה******

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ח

מתני': אילו דברים של עכו"ם אסורין, ואין איסורן איסור הנאה. חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו. הפת והשמן שלהם, ושלקות. רבי ובית דינו, התירו בשמן. כבשים שדרכן לתת בהן יין וחומץ, וטרית טרופה, וציר שאין בה דגה כלבית, והחילק, וקורט של חלתית, ומלח סלוקנתית. הרי אילו אסורין, ואין איסורן איסור הנאה:

גמ': חלב הנכרי, למה הוא אסור? רבי אבא בר רב יהודה, ורבי סימון אמרו בשם רבי יהושע בן לוי. חלב הנכרי למה הוא אסור? משום גילוי. ועמיד? שהרי הארס לא נותן לחלב להתגבן אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני הארס הנתון בין הנקבים. ותני כן. שלשה מיני ארס הן. אחד של נחש זקן צף, ואחד של נחש צעיר שוקע, ואחד של נחש בינוני דומה לשבכה. פעלייא הוון בחקליה. איתגליית קולתא דמיא. אשתון קמייא ולא מיייתין. ואנכון תננייני ומיייתין. אני אומר, ארס שוקע היה. בימוי דרבי ירמיה, איתגליין גיגייתיה דסדרא רובא בית מדרש הגדול. אשתון קמייא ולא מיתו. אינכון תינייני ומיתו. אני אומר ארס שוקע היה. ותניא כן. אבטיח שניקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם. וכן יין שנתגלה ושתו ממנו עשרה בני אדם. אסור לוכל ולשתות אחריהן. שאני אומר שמא ארס שוקע היה. א"ר ירמיה. חלב הנכרי למה הוא אסור? משום תערובת חלב בהמה טמאה. ותני כן. ישראל יושב בעדר, והנכרי חולב ומביא לו ואינו חושש. פיתן. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן, מהילכות של עימעום. אמר רבי יוסי. קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא. מהו מהלכות של עימעום? אני אומר במקום שאין פת ישראל מצויה, בדין היה שתהא פת עכו"ם מותרת, ועימעמו עליה ואסורה. אמר רבי מנא. ויש עמעום לאיסור? הרי עמעום פרושו פיקפוק וזה שיר רק בהתר. היינו שפקפקו באיסור והתירו. ועוד הרי פת לא כתבשילי עכו"ם היא? כך אנו אומרים, במקום שאין תבשילי ישראל מצויין שם, בדין הוא שיהא תבשילי עכו"ם מותרים ועמעמו עליה ואסורם? אלא כן היה במקום שאין פת ישראל מצויין בדין שתהא פת עכו"ם אסורה. אלא שעמעמו עליה והתירוהו [דף טז עמוד א] מפני חיי נפש. רבני דקיסרין אמרי בשם רבי יעקב בר אחא. הלכה כדברי מי שהוא מתיר, ובלבד מן הפלטור. ולא עבדין כן אלא נהגו להחמיר. אמרון קומי רבי חייא רובא. תני רבי שמעון בן יוחי כתיב [דברים ב] אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם, וגם מים תכרו מאתם וגומר. מה מים שלא נשתנו מברייתן, אף כל דבר שלא נשתנה מברייתו מותר ואם נשתנה מברייתו אסור. התיבון הרי מוטלייה תערובת זרעי כרפס פשתן ותלתן שמיבשים אותם ופנקריסים קפריסין וקובטיות כרתי וקליות וחמין מים שלהן הרי אלו מותרין. ניחא כולהן שהן יכולין להשרות ולהחזיר כמו שהיו. אבל קליות למה התירו? הרי אינו חוזר לבריתו? א"ר יוסי בי ר' בון בשם רב. כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא, אין בו משום תבשילי עכו"ם. מה מקיים רבי חייא רובא אוכל תשברו מאתם? באוכל תשברו אותם. דהאכלתו שברתו. שאם היה קשה עליך, באוכל תשברו. כמו שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם. ואם לאו, הכרע עליו כסף. אמרין כן הוה רבי יונתן עבד. כד הוה חמי בר נש רב, עליל לקרתיה, הוה משלח ליה איקרין מתנות. מיי אמר? דאין הוה דין דיתום או דין דארמלה, נישכח אפין מפויסיה עלוי. שמנן. מי אסר את השמן? רב יהודה אמר, דניאל אסר את השמן. דכתיב [דניאל א ח] וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו. שתי משתיות. אחד של יין ואחד של שמן. ולמה התירוהו? רבי אחא ורבי תנחום בר חייה אמרו בשם רבי יוחנן, ואית דאמרי לה בשם רבי יהושע בן לוי. שהיו עולין עליו להר המלך למסוק כדי שיהיה שמן ישראל, ונהרגין עליו שהיו שם חילות רומאים. ומי התירו? רבי ובית דינו התירו השמן. בג' מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו. בגיטין דתנן, הרי זה גטך אם לא באתי מכאן ועד י"ב חודש, ומת בתוך י"ב חודש אינו גט. ותני עלה. ורבותינו התירו, דזמנו של שטר מוכיח עליו. ובסנדל דתנן, המפלת סנדל או שליא תשב לזכר ולנקיבה. ורבותינו העידו סנדל צריך צורת פנים. וכל שאין לו צורת פנים טהור. ולמה לא קראו לו ב"ד שרייא? שכל ב"ד שהוא מבטל ג' דברים הוא נקרא ב"ד שרייא. א"ר יודן בי רבי ישמעאל. משום שבית דינו חלוק עליו בגיטין. ר' יוחנן בעי. ולא כן תנינן, שאין ב"ד יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין. ורבי ובית דינו מתירין מה שאסר דניאל וחבורתו? אלא רבי יוחנן כדעתיה. דאמר רבי יוחנן בשם ר' אליעזר בי רבי צדוק. מקובל אני. שכל גזירה שב"ד גוזרין על הציבור ולא קיבלו רוב הציבור

עליהן, אינה גזירה. ובדקו ומצאו שגזירה של שמן לא קבלו רוב הציבור עליהן. יצחק בר שמואל בר מרתא נחת לנציבין. אשכח לרבי שמלאי הדרומי דיתיב ודריש. רבי ובית דינו התירו בשמן. שמואל קביל עליו ואכל. רב לא אכל. א"ל שמואל, אכול דאי לא כן, אנא כתיב עלך זקן ממרא. א"ל, עד דאנא תמן אנא ידע דעירער עליה רבי שמלאי הדרומי. ואינו בר סמכא לבטל גזרה זו. ענה לו שמאל. וכי אמר ליה בשם גרמיה? הרי לא אמר אלא בשם רבי ובית דינו. ואטרח עליו ואכל. רבי יוחנן בעי. ולא כן תנינן, שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמניין. ורבי ובית דינו מתירין מה שאסר דניאל וחבריו? רבי יוחנן כדעתיה. דאמר רבי יוחנן. מקובל אני מר' אלעזר בי ר' צדוק. שכל גזירה שבית דין גוזרין, ואין רוב ציבור מקבלין עליהן, אינה גזירה. בדקו ומצאו בגזירתו של שמן, ולא מצאו שקיבלו רוב ציבור עליהן. ביצה צלויה שלהן. בר קפרא שרי. חזקיה אסר. עד כדון בשנצלית לדעת. נצלית שלא לדעת? נישמעניה מן הדא. מעשה [דף טז עמוד ב] שנפלה דליקה באשת קנים, ובאגם תמרים, והיו שם חגבים ונצלו. אתא עובדא קומי רבי מנא, ואסר. א"ר אבהו, לא אסר רבי מנא משום בישול נכרים אלא משום תערובת חגבין טמאים. א"ר יוסי בי רבי בון. והדא מן חמירתא דרב. דרב נחת לתמן. חמתון מקילין באיסורים של בישול עכו"ם וחמר עליהן ואסר ביצה צלויה. חד בר נש הוה טעין קופד מהלך בשוקא. אתת דייתא וחטפתא מן ידיה אתר ונפל תותיה. אזל בעי מיסביניה. א"ל רב, אסור לך. דאנא אמר, דילמא נבילה הות טעינא, ואתר תתה, ונסיבת דין תחותי. חד בר נש אזל בעי משזגה לרחוץ איסקופתה בשר גו נהרא. אנשיתה, וסלק ליה. אזל בעי מיסביניה. א"ל רב, אסור לך. דאנא אמר, דלמא ההיא, שטפה נהרא. ואייתי חורי דנבילה תותיה. תורמוסין שלהן מה הן? רבי אסר. גניבה מתיר. אמר רבי. אני זקן, והוא זקן. אני עלת על ליבי לאסור. והוא עלת על דעתו להתיר. רבי מנא בר תנחום אזל לצור, והתיר תורמוסין שלהן. רבי חייא בר אבא אזל לצור, ואשכח לרבי מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלהן, אתא גבי רבי יוחנן א"ל. מה מעשה אירע לידך? אמר ליה, אשכחית לרבי מנא בר תנחום שהתיר תורמוסין שלהן. א"ל, ולא פגעת ביה וגזרת עליו נידוי? א"ל אדם גדול הוא. שהוא יודע למתק את הים הגדול. אמר לו. לאו בני, אינו אדם גדול. אלא חשבון מים הוא יודע. ובשעה שהמים מקלסין את בוראן, הן מתמתקין. א"ר יצחק בר אלעזר. בא לומר גניין, ואמר שבחו. א"ר יוסי בי רבי בון. חשבון גדול הוא. רבי זכאי דאלכסנדריאה הוה ידע לה. ואילו בעית ילפתה מיניה. חליטה שלהן, מהו? נישמעניה מן הדא. רבי אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר, והתיר חלוט שלהן. רבי אבא בר ממל בעי. מה בין חלוט לתורמוסין? ומדוע רבי אסר תורמוסין והתיר חלוט? א"ר יוסי. חלוט מחוסר מעשה ידי האור שצריך עוד לאפות. תורמוסין, אינן מחוסר מעשה ידי האור הוא. חוורנס איטריות אין בו משום בישולי נכרים, ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. אמר רבי אבא בשם רב אחי. מרטיסה חלת המסרת, קמח חלות מטוגן בשמן, אין בו משום בישולי נכרים. ויוצאין בו משום עירובי תבשילין. אמר ר' יוסי בי ר' בון בשם רב הונא. כל אוכל שהוא נאכל חי כמות שהוא, אין בו משום בישולי נכרים, ויוצאין בו משום עירובי תבשילין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ב הלכה ט

מתני': אילו מותרין באכילה. חלב שחלבו נכרי וישראל רואהו. הדבש והדבדבניות ענבים, אף על פי שמנטפות אין בהן משום הכשר משקה. וכבשים שאין דרכן לתת בהן יין וחומץ, וטרית שאינה טרופה, וציר שיש בו דגה, ועלה של חלתית, וזיתי קלוסקא המגולגלין. רבי יוסי אומר השלוחין, אסורין. והחגבים מן הסלסילה אסורין, ומן ההפתק מותרין, וכן בתרומה:

גמ': תנן, וכבשים שאין דרכן לתת בהן יין וחומץ. אמר רבי אלעזר. הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכו לתת לתוכו [דף יז עמוד א] יין וחומץ. הא דבר בריא שנתן, אסור אפילו בהנאה. רבי יעקב בר אחא ורבי חייא אמרו בשם רבי יוחנן. ישראל ונכרי שהן שותפין בקדירה. ישראל שופת, והנכרי מנער. הוציאו מהאש, מי מחזיר? סברין מימר, ישראל מחזיר. אמר רבי בנימין בר ליואי, מה שהתרנו שהנכרי מנער, והוא שנתבשל כמאכל בן דרוסאי. רבי יוסי בעי. אם בשנתבשל כאכילת בן דרוסאי, למה ליה ישראל מחזיר, אפילו הנכרי מחזיר? אי זהו החילוק? רב אמר סולתניתא. ואין להם סנפיר וקשקשת

אבל כשיגדלו יהיה להם, לכן הם כשלעצמם טהורים. אלא שדגים טמאים מתערבים אתם ואין אפשרות להבדיל ביניהם, כי לשניהם אין סנפיר וקשקשת. אמר רבי יוחנן. הוא חילק, הוא טרית טרופה, שכשהוא גודל נוהגים לטרופ אותו ואין סימניו נראים. רבי זעירא, כהנא, בר תחליפא, וחנון בר אבא, אמרו בשם רב. לחלוחתא צחנה, אסורה משום תערובת דגים טמאים. אמר רבי אבא בשם רב יהודה. הדא דאת אמר, במקום שאין המים מהלכין. אבל במקום שהמים מהלכין, אין דג טהור מהלך עם דג טמא. וימה דטיבירה כגון המים המהלכין הן שאין בה דגים טמאים.. א"ר יוסי בי רבי בון. ובלבד בשעה שהדג טורף אבל דג שאינו טורף יכול לחיות גם במים מהלכים. שמואל אמר. הדא חפיתה דג כשר שמסיר את הקסקסים שלו ויש דג טמא דומה לו, יהבי גו קליפתה כלי. אין עבדת לחלוחי, שרייא שיוצאת ממקום חיבור הקסקסים שהיו. ואי לא, אסירה. אי זו הטרית שאינה טרופה? כל שהראשים והשזרות שלה קיימין. אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינה. תנן, וטרית שאינה טרופה. אי זו הטרית שאינה טרופה? כל שהראשים והשזרות שלה קיימין. מעשה בספינה אחת משל בית רבי, שהיו בה יותר משלש מאות חביות. ובדק רבי את כולהון. ולא מצא אלא אחת שהראשים והשזרות שלה קיימין, והתיר את כולהון. ר' יעקב בר אחא אמר, ר' אסי מקשי. לא מסתברא דשבגלל אותה בדיקה התיר רבי את כל החביות. שאם כך היה צריך להיות שאותה חבית תהא מותרת, ושאר כל חביות יהא אסורות. אלא על ידי עילא שבאמת גם אם היה שם דג טמא מצד הדין הוא בטל. נהר גבינתא איתקלקלת שעבדוהו הגויים כע"ז. שאל ר' חגי לרבי אבא בר זבדא. א"ל, אין דבר של רבים נאסר. דאן נהר נאסר אלא משום חשש שמא נתלש גל או שמא טפחינהו בידים. וכיוון דאן זה אלא חומרה בעלמה, בעילה כל דהו התיירוהו. רבי יעקב בר זבדא אמר, רבי יצחק [דף יז עמוד ב] מקשי על מה דמקשי רבי אסי. והא אילין איגרתא גיטין, שהיו החתומים עליו בעלי שמות של נכרים. ואמר ר' יוחנן. נכרים בשם לוקוס. חתומים על הגט ואן להתיר אלא בחנות ישראל או בהכ"נ. וקשה כיון שכתוב בגט שמות עכו"ם כמו לוקוס היאך תסמוך על מה שנכתב בחנות ישראל? אלא ודאי דהעיקר סמכין שהן ישראל מפני שרוב ישראל שבחו"ל שמות כשמות עכו"ם, רק על זה לבד מחמירין. שיהא צירוף עילה כל דהוא, שיהא נכתב בבהכ"נ או בחנות ישראל. אף כאן מצד הדין האיסור בטל ברוב ומה שצוה רבי לפתוח חבית אחת והתיר כולם. לא הוי אלא צירוף כל דהוא שלא רצה להתיר בלי עילה. תני עולא שכפא קומי רבי דוסא. דג טמא, משריץ. דג טהור, מטיל ביצים. חזר ותנא קומי. מעי דגים וקירבי דגים ועוברי ביצים דגים, אינן נאכלין אלא על פי מומחה. א"ל, חזר בכ מהדא תני או מהדא. שהרי מהברייתא הראשונה משמע שאן ביצים לדג טמא. ואילו מהשניה משמע שאף לדג טמא יש ביצים. הוה בעי מיחזור ביה. א"ל רבי זעירא. לא תחזור בכ. בדג טמא, ביציאתן הן נגמרות ומתבקעות בבטנו והוא משריץ אותם החוצה. ואילו דג טהור משריץ ביצים ובחוץ הם נבקעים לדגים. אמר רבי אבא בשם רב יהודה. אם אמר לך מלחתים וראיתי שלכולם היה סנפיר וקסקסת, נאמן. נתן בר אבא אמר קומי שמואל. ידע אנא מפרשה בין עוברי ביצי דגים טמאין, לעוברין דגים טהורין. עוברי דגים טמאים, עגולין. עוברי דגים טהורין, ארוכין. אחוי ליה בצי הדא סלפיתא דג כשר. א"ל, כזה מהו? א"ל טמא. א"ל, לא ביש לי דאמרת על טהור טמא. אלא סופך דתאמר על טמא טהור. תני, אין לוקחין מעי דגים וקירבי דגים, אלא על פי מומחה. אין לוקחין תכלת, אלא על פי מומחה. אין לוקחין גבינה ותינייקי, אלא על פי מומחה. אין לוקחין יין בסוריא, אלא על פי מומחה. אין לוקחין בשר שאין בו סימן, אלא על פי מומחה. וכולן נאכלין אצל מי שאינו מומחה, ואינו חושש שאם הוא עצמו אוכל, ודאי כשר הדבר, ואין לחוש שמא יתן לו אוכל שאינו כשר. רבי אחא ורבי תנחום אמרו בשם רבי יהושע בן לוי. אם עם הארץ שילח לו חלתית, נאמן. רבי יעקב בר אחא ורבי יעקב בר אידי אמרו בשם רבי יהושע בן לוי. שילח לו תכלת, נאמן. טלייא המשרת דלוי צנבריא, היה מזבן פירין, וקנו ממנו בחזקת שהם מעושרים. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא. עבדו של נאמן, כנאמן. גרמנא, עבדיה דר' יודן נשייא, הוה ליה תוכלא וסמכו שהתכלת כשרה. דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן, עבדו של מומחה כמומחה. ומלח סלוקנרית. אית תניי תני, שחורה אסורה. ולבנה מותרת. אית תניי תני, לבנה אסורה. ושחורה מותרת. מאן דאמר שחורה אסורה, שנותן לתוכה שרץ שחור. ומאן דאמר לבנה אסורה, שנותן לתוכה שרץ לבן. רבי חנניא בן גמליאל אמר משום רבי יהודה בן גמליאל, זו וזו אסורה. א"ר חנניא. שכן אחד הוה לנא, והיה נותן לתוכה שומן של חזיר. הן סככות הן פרעות בליטות שמביאות טומאה. הן רפפות הן רעדות משטח שאינו יציב וכשהזב נוגע בו הוא רועד ומה שעליו נטמא בהסט. הן איסטגיות הן ספיות שפה לכלי נקרא גם לזבד. הן כוסות הן גומות שקע של מקום שעה. היא מקום תחת הכוסות, היא מקום הנחת חתיכות שנאמר במסכת כלים על שולחן שציפהו שיש והניח מקום הנחת כוסות רבי יהודה אומר מקום הנחת חתיכות. [דף יח עמוד א] הן זית קלוסקא, הן זיתים מגולגלין. שנאמר במשנה שלנו: תנן, והשלוחין אסורין. אמר רבי חייה בשם רבי יוחנן. מין זית הוא, והן נותנין לתוכן חומץ, כשהיו חולצין את גלעיניהן:

הדרן עלך פרק אין מעמידין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה א

מתני': כל הצלמים אסורין. מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין אסור אלא כל שיש בידו מקל, או צפור, או כדור. רבן שמעון בן גמליאל אומר. כל שיש בידו כל דבר:

גמ': **תנן**, כל הצלמים אסורין. מפני שהן נעבדין פעם אחת בשנה, דברי רבי מאיר. א"ר ח"ה בר אבא. מפני שהן נעבדין בכרך גדול שברומי, פעמיים בשבוע. מעתה, במקום שנעבדין, יהו אסורין. ומקום שאינן נעבדין, יהו מותרין. אמר רבי יוסי. מכיון שנאסרו במקום אחד, נאסר מינן בכל מקום. מה אנן קיימין? אם דבר בריא שהן של מלכים שעשו אותם לעובדם, דברי הכל אסור. אם דבר בריא שהן של שלטנות שנעשו רק לכבוד, דברי הכל מותר. אלא כן אנן קיימין, בסתם. רבי מאיר אומר, סתמן של מלכים. ורבנן אמרי, סתמן של שולטנות. אמר אשייאן נגרא בשם רבי יוחנן. איקוניות צורות למה הן אסורות? מפני שמקטירין לפניהן בשעה שהן עולות כשמעמידים אותם. א"ר יוחנן, מותר לראותן בשעה שהן יורדות כשהיה מתחלף השילטון היו מפילים אותם. מה טעמא? **דכתיב** [תהילים לז ד] בהכרת רשעים תראה. כתב המהלך תחת הצורות, או תחת האיקוניות, אין מסתכלין בהן בשבת. ולא עוד, אלא אף בחול אין מסתכלין באיקונות. ומה טעמא? **דכתיב** [ויקרא יט ד] אל תפנו אל האילים, אל תפנה לעובדן. רבי יהודה אומר, אל תפנה לראותן ממש **אפילו שלא לעבדן**. כד דמך רבי נחום בר סימאי, חפון איקונתא מחצלן. אמרי, כמה דלא חמתון בחייו, לא יחמינון בדמכותיה. **וחכימין** אינון המתים כלום? אמר רשב"ל. אין בינינו ולצדיקים **שמתו**, אלא דיבור פה בלבד. א"ר זעירא שומע הוא המת קילוסו, כמתוך החלום. א"ר אשיין. שומע המת קילוסו, כמתוך חלום. ולמה נקרא שמו נחום איש קודש קדשים? שלא הביט בצורת מטבע מימיו. ולמה נקרא שמו של רבי יהודה הנשיא, רבינו הקדוש? שלא הביט במילתו מימיו. כד דמך ר' אחא, איתחמי כוכבא בטיהרא. כד דמך רבי חנן, איתכפון אנדרטיא. כד דמך רבי יוחנן, איתכפון איקונייא. אמרין, דלא הוות איקונין דכוותה שהיה אחד היפים בעולם. כד דמך רבי חנינא דברת חוורן, איתבזע ימא דטיברייא. אמרין **דכד** הוה סליק לעיבורא לעיבור שנה, הוה ימא מתבזע קומי. כד דמך רב הושעיה, נפל קלון חומה דטיבריא. כד דמך רבי יצחק בן אלישיב, איתעקרון שובעין איסקופין של בעלי בתים דגלילא. אמרין דהוו תליין בזכותיה. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק, איתעקרין ארזייא דארעא דישראל. אמרין דהוה נסיב שושיבתה, ומקלס קומי **כלה**, והוון רבנן מרננין ביה. אמר לון רבי זעירא, ארפון ליה. וכי לית אהן סבא ידע מה עביד?. כיון דדמך, נחתת אשתא מן שמייא בצורת הדס ואפסק בין ערסא לקהלא, והוון תלת שעין קלון וברקי בעלמא. **ואמרין חזיא** אהן סבא דעבדת ליה שושבתא. ונפקת בת קלא ואמרה. ווי דדמך שמואל בר רב יצחק גמיל חיסדא. כד דמך רבי יסא בר חלפותא, משכו צינורות דם בלדוקיא. אמרין דיהב נפשיה על גזורתא המילה. כד דמך רבי אבהו, בכן עמודיא דקיסרין. אמרין כותיא, **דלית** אינון אלא מריעין. אמר לון ישראל. ידעין רחיקיאי, כמה דקריביא מריעין. רבי אבהו [דף יח עמוד ב] מי דמך, עברון קומי י"ג נהרין דאפרסמון. אמר לון, כל אילין למאן? אמרו ליה דידך. אמר לון, וכל אילין דאבהו? [ישעי' מט ד] ואני אמרתי לריק יגעתו וגו'. הקדוש ברוך הוא מראה להן לצדיקים מתן שכרן בעולם הזה, ונפשם שביעה והן ישינין להן. **משל** למלך שעשה סעודה, וצר כל מיני סעודה במפה. כיון שנכנסו האורחין, ראו אותם, ונפשם שביעה וישנו להן. זבדי בר ליואי ורבי יוסי בר פיטרס ורבי יהושע בן לוי אמרין, תלתא פסוקין מי דמכון כשמתו. חד מינהון אמר [תהילים לב ו] על זאת יתפלל כל חסיד אליך וגו' וחד אמר [שם ה יב] וישמחו כל חוסי בך וגו' וחד אמר [שם לא כ] מה רב טובך אשר צפנת ליריאך וגו'. אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי. מעשה שנכנסו זקנים לעליית בית גדייא ביריחו. יצתה בת קול ואמרה להן. יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש, והלל הזקן אחד מהן. נתנו עיניהם בשמואל הקטן. שוב נכנסו זקנים לעלייה ביבנה. ויצתה בת קול ואמרו להן. יש ביניכם שנים ראויין לרוח הקודש, ושמואל הקטן אחד מהן. ונתנו עיניהן ברבי אליעזר. והיו שמיחין שהסכימה דעתן, על דעת רוח הקודש שפעם הראשונה חשבו שהשני זה שמאל הקטן. חד מן אילין **דנשיאתא** דמך, וקלטת קרסה מערתא

וסכנתן נפשתא. עאל רבי יוסי ואפטר עלוי, אשרי אדם שיצא מן העולם בשלום ולא סינן אחרים בקבורתו. כד דמך רבי יוסי, נפל קסיטולין מגדל דטיבריה שעליו היה מוצב פסל. והוון אילין דנשיאתא חדיין שראו שגם לו קרה דבר דומה. אמר לון רבי זעירא, לא דמייא. תמן, סכנן נפשתא. ברם הכא, לא סכנן נפשתא. תמן, לא איתעקרת ע"ז. ברם הכא, איתעקרת ע"ז. אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי. רבן יוחנן בן זכאי מן דמך, אמר. פנו הבית מפני הטומאה, ותנו כסא לחזקיה מלך יהודה. רבי אלעזר תלמידיה מי דמך, אמר. פנו את הבית מפני הטומאה, ותנו כסא לרבן יוחנן בן זכאי. ואית דאמרי. כמה דחמא רביה, חמא אף הוא. חד מן אילין דבי רבי פזי. הוון אילין דנשיאתא בעי מחותנתיה, והוא לא מקבל עלוי. אמר, דלא יהון מיתגנו בי שאני אדם פשוט. מי דמך אמר, פנו את הבית מפני הטומאה, ותנו מקום כסא ליהושפט מלך יהודה. אמרו, יבוא זה שרץ אחר כבוד שחיתן את בנו יהורם עם עתליה ביתו של אחאב בשביל הכבוד. אחר זה שברח מן הכבוד: **תנן**, וחכמים אומרים. אינו אסור אלא כל שיש בידו מקל או ציפור או כדור. מקל **לסמל** שהיה רודה בו את העולם. ציפור **שנאמר** [ישעי' י' ד] ותמצא בקן ידי לחיל העמים. כדור, **לפי** שהעולם עשוי ככדור. א"ר יונה. אלכסנדרוס מוקדון. כד בעא מיסק לעיל, **עשה דבר**, והוא סלק וסלק סלק, עד שראה את העולם ככדור, ואת הים כקערה. בגין כן, ציירין לה בכדורא בידה. ויצורינה קערה בידה? **גם הם מודים שע"ז** אינו שליט בים. אבל הקדוש ברוך הוא, שליט בים וביבשה. מציל בים, ומציל ביבשה. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו קומי רבי **אלעזר כתיב** [תהילים קמו ה] אשרי שאל יעקב בעזרו. ומה כתיב בתריה? עושה שמים וארץ. ומה ענין זה לזה? אלא, מלך בשר ודם. אינו שליט **אלא באיפרכיא שלו**. שמא באחרת? וא"ת קוזמוקרטור שולט בכל העולם, שליט ביבשה. שמא בים? אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן. שליט בים, ושליט ביבשה. ולא עוד, אלא **אפילו** חרב על צואר האדם, הקדוש ברוך הוא מצילו. הוא שמשה אומר [שמות יח ד] ויציליני מחרב פרעה. **מיד פרעה** אין כתיב כאן, אלא מחרב. **שהיתה החרב כבר** נתונה על צוארו, **והקדוש ברוך הוא הצילו** הימינה. **תנן**, הוסיפו עליהן הסייף, והעטרה, והטבעת. הסייף, שהורג בו. והעטרה, שמתעטר בה. טבעת, שחותם בה. טבעת שיש עליה עבודה זרה, אסור לחתום בה. רבי יודה אומר. אם היה חותמה שוקע, אסור לחתום בה. בולט, מותר לחתום בה. ר' חנינה בן גמליאל אומר. של בית אבא, היו חותמין **בפרצופות** צורות בולטות. רבי **אלעזר** בי רבי שמעון אומר. כל פרצופות היו בירושלם, חוץ משל אדם. רבן שמעון בן גמליאל אומר. כל שיש בידו כל דבר, ובלבד דבר שהוא של כבוד. הסל, והסולים, והסמלים מרצע, דבר של ביזיון הוא. הנייר, והקולמוס, דבר של כבוד הוא. קלמרון כלי לדיו צריכה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ב

מתני': המוצא שיברי כלים שיש בהם צורות ע"ז, הרי אילו מותרין. מצא תבנית יד או תבנית רגל. הרי אילו אסורין, מפני שכיוצא בהן נעבד:

גמ': **תנן**, המוצא שיברי כלים שיש בהם צורות ע"ז, הרי אילו מותרין. אמר רבי יוסי בשם ר' יוחנן. מפני שרובן באין מן [דף יט עמוד א] הדלפקיות שאינם אלא לנוי. מעתה אפילו תבנית יד ותבנית רגל? שנייא היא. מפני שכיוצא בהן נעבד. כתיב [מלכים ב' יז ל] ואנשי בבל עשו את סכות בנות. זו תרגולתא ואפרכיה. **כתיב** [מלכים ב' יז ל] ואנשי בית שמש עשו את נרגל. זה רגליה דיעקב ורגליה דיוסף. **שעשו אותו סימן לברכה דכתיב** [בראשית ל' כז] ניחשתי ויברכני ה' בגללך, **וכתיב ויברך ה' אותך לרגלי** [שם לט ה] ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף. [מלכים ב' יז ל] ואנשי חמת עשו את אשימה. זו אימרא כבש, כמה דתימר [ויקרא ה' טז] והכהן יכפר עליו באיל האשם. [מלכים ב' יז ל] והעוים עשו את נבחן. זו כלבא. ואת תרתק. זה חמור. והספרוים שורפים את בניהם באש **לאדרמך ואנמלך** **אלוהי ספרוים**. אלו טווסא ופיסיון. עבודה זרה שנשברה **מאליה**. ר' יוחנן אמר, אסורה. רבי שמעון בן לקיש אמר, מותרת. מה אנן קיימין? אם בעתיד להחזירן לכליין, דברי הכל אסור. אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין, דברי הכל מותר. אלא כי **אנן** קיימין בסתם. רבי יוחנן אמר, סתם כמי שעתיד להחזירן לכליין. רבי שמעון בן לקיש אמר, סתם כמי שאין עתיד להחזירן לכליין. א"ר יודן אביו דרבי מתנייה. אם היו מונחין **במקום שנפלו ולא הזיזום ממקומן**, כמי שעתידין להחזירן לכליין. מתיב ריש לקיש לרבי. והא כתיב [שמואל א' ה' ה] על כן לא ידרכו כהני דגון על מפתן דגון. **משמע שרק במפתן נהגו**

כבוד ולא בשברי דגון, מכאן שאחר שנשבר הרי הוא בטל? א"ל, מלמד שהיו נוהגין במפתן יותר מדגון, אבל גם את דגון המשיכו לעבוד. אמר ר' ירמיה בשם רבי חייה בר אבא. אומות העולם עשו מפתן אחד. וישראל עשו כמה מפתנות. מאי טעמא שנאמר [צפניה א ט] ופקדתי על כל הדולג על המפתן. שלא היו דורכים על מפתן שהיתה בו ע"ז. המוצא עבודה זרה. רב אמר, לפני שזכה בה משברה אבר אבר והיא בטילה. ושמאל אמר, אינה בטלה לעולם. שאין ישראל יכול לבטל ע"ז של נכרי. אמר רבי אבין בשם רבי שמעון. תנו, מצא תבנית יד או תבנית רגל. הרי אילו אסורין, מפני שכינא בהן נעבד. הדא אמרה, בשיש להן בסיס ונראה שכך נעשו מתחילתן. אבל אין להן בסיס, אני אומר מן השברים באו וכבר בטלה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ג

מתני': המוצא כלים ועליהן צורת חמה, צורת לבנה, צורת הדרקון, יוליכם לים המלח. רבן שמעון בן גמליאל אומר. על כלים המכובדים, אסורין. ועל המבוזין, מותרין. רבי יוסי אומר. שוחק וזורה לרוח, או מטיל לים. אמרו לו. אף הוא נעשה זבל. ונאמר [דברים יג יח] לא ידבק בידך מאומה מן החרם:

גמ': לא שנו אלא כלים שעליהם צורת החמה וצורת הלבנה. הא שאר כל המזלות, לא. לא שנו, אלא דרקון. הא כל הנחשים, לא. אי זהו דרקון? כל שציצין יוצאין בצוארו. ותני כן, ר"ש בן עזאי אומר. אי זהו דרקון? כל שציצין יוצאין מצוארו. החלק, מותר. המוצא דרקון עשויה כמין רחש, אסורה. רחש ועליו דרקון, נוטל את הרחש ומשליך את הדרקון. שמואל אמר כוס בסיס לדרקון אסור. ודרקון בסיס לכוס, מותר. אמר ר' אבא בשם רב. שברי דרקון, הרי אילו מותרין. דרקון שלם ונשבר, הרי אילו אסורין. [דף יט עמוד ב] ושבורים לא מן השלם באו? אמר רבי חזקיה בשם רב. כיני. ראה אותן משתחווים לדרקון שלם ונשבר, אסורין אבל כשלא ראו הרי אחר שנשבר הוי ספק ספיקא ומותר. תנו, רבן שמעון בן גמליאל אומר. על המכובדים, אסורין. ועל המבוזין, מותרין. מה אנן קיימין? אם דבר בריא שנעבדין, אפילו על כלים מבוזין אסור. אם דבר בריא שאין נעבדין, אפילו על כלים מכובדין מותר. אלא כי אנן קיימין בסתם. אמר רבי קריספא. והדא כוסות, דבר של ביזיון הוא. דרבי חייה בר אבא, הוה ליה קווקין כוסות. והוות טימי ע"ז דרומי ציירה בגווה בתחתית הכלי. אתא שאל לרבי יוחנן. אמר ליה, מכיון שהמים צפין על גבה, דבר של ביזיון הוא. ואהן קיתונא כד לשאיבת מים. מכיון שאתה משקעו במים, דבר של ביזיון הוא. ביומוי דרבי יוחנן שרון ציירין על כותלא, ולא מחי בידיהו. תנו, רבי יוסי אומר. שוחק וזורה לרוח, או מטיל לים. אמרו לו. אף הוא נעשה זבל. ונאמר [דברים יג יח] לא ידבק בידך מאומה מן החרם. מתיב רבי יוסי לרבנן. והכתיב [דברים ט כא] ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי ואשרוף אתו באש ואכות אתו טחון היטב עד אשר דק לעפר. רואים שמותר לשחוק ולזרות לרוח? אמרו ליה, מלמד שהיה מבקש לבדוקן כשם שבדוקין את הסוטות דכתיב [שמות לב כ] ויזר על פני המים וישק את בני ישראל. אמר לון והכתיב [דברי הימים ב טו טז] וגם מעכה אם אסה המלך הסירה מגבירה אשר עשתה מפלצת לאשרה וידק וישרף בנחל קדרון? אמרו לו משם ראה [מלכים א טו יג] ויכרת אסא וגו' וישרף בנחל קדרון. דווקא בנחל קידרון לפי שאינו מגדל צמחים. אמר לון והכתיב [מלכים ב יח ד] וכתת נחש הנחשת? וכי עבודה זרה היא? והלא משה עשאו. אלא מלמד שהיו ישראל תועין אחריו, וחושבים שבכוחו לרפא. עד שבא חזקיה והעבירו. כתוב אחד אומר [שמואל ב ה כא] ויעזבו שם את עצביהם וישאם דוד ואנשיו. וכתוב אחד אומר [דברי הימים א יד יב] ויאמר דוד וישרפו באש. רבי יוסי בר חלפותא ורבנן. רבי יוסי בר חלפותא אומר. מה שהיה של מתכת שאין האש מכלה, וישאם דוד ואנשיו וישאם פירושו שטחנו לעפר. ומה שהיה של עץ, ויאמר דוד וישרפו באש. ורבנן אמרי. מה שהיה איתי הגיתי מבטל, וישאם דוד ואנשיו נטלו לעצמם. ומה שלא היה מבטל, ויאמר דוד וישרפו באש. מה מקיים רבי יוסי בן חלפותא וישאם דוד ואנשיו. הרי אסורים

בהנאה ולמה נטלום? נטלום בשפיו אחר שטחנו ובטלו נטלו את העפר,

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ד

מתני': שאל פרקלוס בן פלוסלוס את רבן גמליאל בעכו, כשהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי. אמר לו. כתוב בתורתכם [דברים יג יח] ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ומפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי? אמר לו, אין משיבין במרחץ. כשיצא אמר לו, אני לא באתי בגבולה. היא באת בגבולי. אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי, אלא נעשית אפרודיטי נוי למרחץ. דבר אחר. אם נותנין לך ממון הרבה, אין אתה נכנס לתוך עבודה זרה שלך ערום, ובעל קרי, ומשתין בפניה. וזו, עומדת על הביב, וכל אדם משתינין בפניה. ולא נאמר, אלא אלהיהם. את שהוא נוהג בו משם אלוה, אסור. ואת שאינו נוהג משם אלוה, מותר:

גמ': מה אנן קיימין? אם משיבין את השאלה הזו כשאלה בהילכות המרחץ, היה לו להשיב. ואם בשלא שאלו בהילכות המרחץ [דף כ עמוד א] לא היה לו להשיב כלל שגם לענות שאין משיבין במרחץ זו הלכה. **דאמר** רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי. שואלין הילכות המרחץ בבית המרחץ. הילכות בית הכסא, בבית הכסא. כהדא. **דרבי שמעון בן אלעזר** עאל מיסחי עם רבי מאיר בשבת. אמר ליה, מהו שנדיח? אמר ליה אסור. מהו שנקניח? אמר ליה אסור. ולא כן שמואל שאל לרב, מהו לענות אמן במקום מטונף? א"ל אסור. ואסיר דאמרית לך, **אף זה אסיר לאומר. ולא עניתי אלא כדי להפרישך מן האיסור.** אשכח תני, שואלין הילכות המרחץ, בבית המרחץ. הילכות בית הכסא, בבית הכסא. אמר יודן אביו דרבי מתניה. מהילכות המרחץ שאלו. אלא שאין דרך לענות במרחץ. א"ר שמואל בר אבדימי. מהילכת המרחץ שאלו, אלא שהבל המרחץ רע לשינים. חברייא **ורבי חמא בר יוסי אמרו** בשם רבי הושעיה. **ורבי זעירא אמר** בשם ר' יהושע בן לוי. תשובת הפלג השיבו. דלא כן היה לו לפרקלוס להשיבו מבעל פעור, שאין עבודתו אלא בפעירה. מאי כדון? את שהוא נוהג בו משום אלוה, אסור. ואת שאינו נוהג בו משום אלוה, מותר.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ה

מתני': הנכרים העובדים את ההרים ואת הגבעות. הם מותרין, ומה שעליהן אסורין. שנאמר [דברים ז כה] לא תחמוד כסף וזהב עליהם, ולקחת לך. רבי יוסי הגלילי אומר. אלהיהם על ההרים, ולא ההרים אלהיהם. אלהיהם על הגבעות, ולא הגבעות אלהיהם. מפני מה אשירה אסורה? מפני שיש בה תפישת ידי אדם שאדם נטע אותה. וכל שיש בה תפישת ידי אדם, אסור. א"ר עקיבה. אני אהיה אובין לפניך. כל מקום שאתה מוצא הר גבוה, וגבעה נישאה, ועץ רענן, דע שיש שם ע"ז:

גמ': רבי זעירא רבי יסא **ורבי יוסי בר חנינה אמרו** בשם רבי הושעיה. כתוב אחד אומר [דברים ז כה] לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך. משמע שלא נאסר אלא מה שעליהם ממש ולא מה שלידם. וכתוב אחד אומר [שם כט טז] כסף וזהב אשר עמהם. אם עליהם, למה עמהם? ואם עמהם, למה עליהם? מה עליהם, דבר שהוא מיוחד להם או תכשיט להם. אף עמהם דבר שהוא מיוחד להם או תכשיט להם. אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי [דף כ עמוד ב] כל שהכניסו לפניו מקנקלין המחיצה, אסור אפילו אינו לנוי. כגון, כיסים של מעות. א"ר יסא. סימן הוה לן שחשבנו, דהדה רבי הושעיה, פליגא על דר' ינאי. ולית היא, אלא מסייעה לרבי הושעיה. **דרבי הושעיה דיבר על מה שאסור מפני שהוא נטפל לע"ז. וכך למד רבי הושעיה, מה עליהן,** דבר שמייוחד להן או תכשיט להן. אף עמהן, דבר שהוא מיוחד להן או תכשיט להן. יצאו כיסים של מעות. **ורבי ינאי דיבר על איסור תקרובת עבודה זרה. ובזה ודאי גם רבי הושעיה מודה שאם הגישו כיסים של מעות לעבודה זרה כתיקרובת הם נאסרו.** אמר ר' אבא בשם רב יהודה כל דבר שיכניסו לע"ז ואפילו מים ומלח. מלח לשוף את הע"ז ומים להדיח את הע"ז ואהין אפילו? הרי זה ממש תקרובת וברור שזה נאסר. אלא כגון מים ומלח. תנן התם, המסכך את גפנו על גבי

תבואתו של חברו, ה"ז קידש וחייב באחריותו דברי ר"מ ורבי יהודה. **ר' יוסי ור"ש אומרין, אין אדם מקדש דבר שאינו שלו.** הנעבד. אית תניי תני, בין שלו בין של חברו, אסור. ואית תניי תני, שלו אסור. ושל חברו מותר. **מאן דאמר** בין שלו ובין של חברו אסור, רבי מאיר ורבי יהודה. **ומאן דאמר** שלו אסור ושל חברו מותר, רבי יוסי ורבי שמעון. **אמר** רבי יוסי בשם רבי אילא, **מתניתין דברי הכל** היא. **דבע"ז אף ר' יוסי ור"ש מודים שאדם אוסר דבר שאינו שלו.** דכמה דאת אמר בע"ז, דבר שיש בו רוח חיים, אף על פי שאינו נאסר להדיט, נאסר לגבוה. ודכוותה, דבר שאינו שלך. אף על פי שאינו נאסר להדיט, נאסר לגבוה. רבי בון בר חייה אמר, אפילו סולת. שלו אסור, ושל חברו מותר. **אליבא דמאן אמר רבי בון את דבריו? האם כמאן דאמר** בין שלו ובין של חברו אסור. [דף כא עמוד א] **ואתא רבי בון בר חייה מימר לך בדבר שיש בו רוח חיים הוא דאיפלגון במתניתא, אבל** בדבר שאין בו רוח חיים **לדעת כולם מותר שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו.** איך יתכן? הא דבר שיש בו רוח חיים אסור ודבר שאין בו רוח חיים לא כל שכן? **אלא** שלא תאמר כמה דאת אמר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיט נאסר לגבוה, ודכוותה דבר שאינו שלך אף על פי שאינו נאסר להדיט נאסר לגבוה. **לכן הוא אמר שאפילו סולת שאינו שלו אינו נאסר אפילו לגבוה.** השתחוה לבצה מחלוקת בהמשך מה הכוונה. חזקיה אמר, לא אסרה. רבי יוחנן אמר, אסרה. א"ר זעירה בביצה פליגיין. חברייה אמרין בחלוקי נחל פליגיין. אמר רב הונא, קרא מסייע למאן דאמרי חברי **דכתיב** [ישעי' נז ו] בחלקי נחל חלקך, הם הם גורלך, **גם להם שפכתה נסך.** חייליה דחזקיה מן הדא דתני, מפני מה אשירה אסורה? מפני שיש בה תפיסת יד בני אדם. וכל שיש בה תפיסת יד אדם, אסור. **וביצה אין בה תפיסת יד אדם.** הכל מודין בחיטין שאסורות. כיוון שהאדם זורע וקוצר הוי תפיסת יד אדם ונאסרים כמו שאשירה אסורה. **אמר** ר' חנינה בר יסא בשם ר' יהודה. שורשי חיטה, בוקעין בארץ חמישים אמה. שורשי תאינה רכים, בוקעין בצור. **והא תני, רבי שמעון בן אלעזר אומר, מלמד שאין הארץ שותה, אלא לפי חיסומה** השיכבה העליונה אם כן מה יעשו שורשי חרוב ושרשי שקמה? א"ר חנינה. אחת לשלשים יום, התהום עולה ומשקה אותן. **מה טעמא? דכתיב** [שם כז ג] אני ה' נוצרה, לרגעים אשקנה. ביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח.. ר' חגי אמר בשם רבי יאשיה, איתפלגון חזקיה וכהנא. כהנא אמר מותרת. חזקיה אמר אסור. על דעתיה דחזקיה. איך אפשר לביצת ע"ז שתיעשה אפרוח? מה אנו קיימין? אם כשפחסה שברה **לפני הע"ז,** אין כאן אפרוח. אם כשהכניסה לפנימה מן הקנקילין המחיצה של הע"ה ונהייתה תקרובת, **איתא חמי.** אלו השתחוה לה לא אסרה, מפני שהכניסה לפנינים מן הקנקילין אסרה? **הרי לא עשה מעשה בגוף הביצה.** אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה. **תפתר שגדר** בה ע"ז: [דף כא עמוד ב] אגוז של ערלה שנטעו וכן ביצת הקדש שנעשית אפרוח. א"ר יסא. פליגי בה כהנא ורבי יוחנן. כהנא אמר אסורה. ור' יוחנן אמר מותרת. א"ר זעירא קומי יוסי. **הא דאמר** רבי יוחנן מותרת. אין כוונתו שהיא מותרת כמות שהיא. אלא אוקף היא פודה אותה כשוויה בזמן זרעה כשהיתה ביצה. ר' חנינא ורבי יונה ורבי אלעזר אמרו בשם כהנא. פודה אותה בזמן זרעה. ורבי חנינא בשם ר' פנחס מתקן את הגירסא, כהנא אמר אסורה ופודה אותה כמות שהיא. ורבי יוחנן אמר מותרת ופודה אותה בזמן זרעה: תנן, א"ר עקיבה. **אני אובין לפניך.** שהתורה מדריכה היאך נדע היכן מקום ע"ז. **כל מקום שאתה מוצא הר גבוה, וגבעה נישאה, ועץ רענן, דע שיש שם ע"ז.** אכן תנינן אובין. אית תני, אוביל. מאן דאמר אובין, מלשון נבון. ומאן דאמר אוביל, מלשון ניביל מדריך שמוביל ומסביר. תני רבי בורקי קומי ר' מנא. מלמד שלא הניחו הכנענים לא הר ולא גבעה שלא עבדו עליו. ולא כן סברנן מימר דבר שיש בו רוח חיים, אף על פי שאינו אסור להדיט, אסור לגבוה. **אף במקומות כן. אף על פי שההרים עצמם לא נאסרו להדיט, מכל מקום נאסרו לגבוה, ואם כך** בית הבחירה איכן נבנה שהרי **כל המקומות נאסרו?** ע"פ נביא דכתיב [דברי הימים א כא יט] ויעל דוד כדבר גד אשר דיבר ביד ה'

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ו

מתני': מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל אסור לבנותו כיצד יעשה כונס לתוך שלו ובונה היה שלו ושל ע"ז ידון מחצה למחצה אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ שנאמר [דברים ז כו] שקץ תשקצנו וגו' רבי עקיבה אומר כנדה שנאמר [ישעי' ל כב] תזרם כמו דוה צא תאמר לו מה הנידה מטמא במשא אף עבודה זרה מטמא במשא:

גמ': כתיב תועבה בנידה וכתוב תועבה בשרצים וכתוב תועבה בע"ז. בנידה **כתיב** [ויקרא יח כט] כי כל אשר יעשה מכל התועבות בשרצים **כתיב** [דברים יד ג] לא תאכל כל תועבה בע"ז **כתיב** [דברים ז כו] ולא תביא תועבה אל ביתך. אבל איני יודע לאי זו דבר הוקשה. רבי עקיבה אמר לתועבה דנידה הוקשה. מה הנידה מטמא במשא, אף ע"ז מטמא במשא. או מה הנידה מטמא על גב אבן מסמא, אף ע"ז מטמא באבן מסמא? אמר רבי זריקא בשם רבי חנינה ואית אמר לה בשם רב חסדא, מודה רבי עקיבה לחכמים שאין ע"ז מטמא באבן מסמא. דלפיכך הוקש אף לשרץ למעט שאינו מטמא באבן מסמא. ורבנן אמרו לתועבה שבשרצים הוקשה. מה השרץ אינו מטמא בהיסט אף ע"ז אינה מטמא בהיסט. או מה השרץ מטמא בכעדשה יכול אף ע"ז תטמא בכעדשה? רבי זעירא רבי יצחק בר נחמן רבי אלעזר ור' אבהו אמרו בשם רבי יוחנן **כתיב** [תהילים קו כח] ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים. מה המת מטמא בכזית, אף עבודה זרה תטמא בכזית. או מה המת מטמא [דף כב עמוד א] משיכניס ראשי אצבעותיו לאהל, יכול אף ע"ז משיכניס ראשי אצבעותיו? גמר נתיצה נתיצה מבית המנוגע. **בית המנוגע כתיב** [ויקרא יד מה] **ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית. ובע"ז כתיב** [דברים יב ג] **ונתצתם את מזבחתם.** מה בית המנוגע משיכניס ראשו ורובו, אף ע"ז משיכניס ראשו ורובו. אמר ר' חנינה זאת אומרת שאין טומאת עבודה זרה מחוורת שהיא מהתורה אלא גזרת חכמים היא. **דאי לא כן, האך אתה מקישה לקלים ואינך מקישה לחמורים?** רבי מנא אמר מחוורת היא. ולמה הוא מקישה למת ולשרץ? שהרי היה די להקיש למת ללמד מהם לקלים שבה. הדא דאת אמר בעכו"ם שבורה **שהיא מדרבנן.** אבל בשלימה, אפילו כל שהוא. **דאמר רב הונא ורבי חמא בר גוריון בשם רב.** הבעל, ראש גוייה המילה היה. וכאפון היה. דכתיב [שופטים ח לג] וישומו להם בעל ברית לאלהים. ומה טעמא דר' עקיבה שהעדיף להקיש ע"ז לנידה? **דכתיב** [דברים ז כו] **תעב תתעבנו. דאף שגם בשרץ כתוב תועבה. כאן כפל הלשון להדגיש התעוב כנידה. מה טעמון דרבנן שהעדיפו להקיש ע"ז לשרץ? דכתיב** [דברים ז כו] **שקץ תשקצנו כמו שנאמר בשרצים.** מה מקיימין רבנן טעמא דר' עקיבה? תעב תתעבנו, **צאיהו כמו צואה. נבליהו גרום לו ניבול. מה מקיים ר' עקיבה טעמון דרבנן? שקץ תשקצנו. שקציהו נבליהו. מניין לרבנן נבליהו אף בפה?** רבי שמואל ורבי אבהו אמרו בשם רבי אלעזר. **מדכתיב** [ישעי' ל כב] **צא תאמר לו. צואה תאמר לו. צאיהו, נבליהו. כיצד? את שקורין אותו פני מלך, קורין אותו פני כלב. עין כוס, עין קוץ. גדיא מזל, גלייא גלות וחורבן. אמר רבי תנחומא בשם רב הונא. מאי דכתיב** [יהושע ז ב] **העי אשר עם בית און מקדם לבית אל?** מקדם היו קורין אותו בית אל. ועכשיו קורין אותו בית און. תני בשם רבי אלעזר. לא רצה להיקרות עמירה **מקום של כבוד** קורין אותה עמידה **בית הכסא.** דא"ר אבא בר כהנא. **תמן צווחין לפעלה טבא עשית צרכים, עמידה.** וצווחין לרחוץ של מימי רגלים עמידה. מה מקיים ר' עקיבה צא תאמר לו? ר' יוסי בי ר' בון ורב הונא אמרו בשם רב יוסף. **מיכן שע"ז מטמא באהל רק משיכנס ראשו ורובו, שאין אומרים לאדם צא, עד שיכניס ראשו ורובו.** אית מתניתא אמר, עכו"ם כנדה, ומשמשיה כנידה. ואית מתניתא אמרה. עכו"ם כנדה, ומשמשיה כשרץ. מאן דאמר עכו"ם כנדה ומשמשיה כנידה, ניחא. ומאן דאמר עכו"ם כנדה ומשמשיה כשרץ. כל עצמו אין כתיב נידה אלא במשמשיה. **דכתיב** [ישעי' ל כב] **וטמאתם את ציפוי פסילי כספך, ואת אפדת מסכת זהבך, תזרם כמו דוה?** [דף כב עמוד ב] תיפותר בחקוקים על גופה. **והא כתיב אפדת** וזה רק משמש ע"ז? רבי יעקב דכפר חנן אמר, תיפותר במשתחוה לאפוד עצמו. כענין שנאמר [שופטים ח כז] ויעש אותו גדעון לאפוד. מתניתין כמאן דאמר עכו"ם כנידה ומשמשיה כנדה. דתנינן. אבניו ועציו ואפרו מטמאין כשרץ. **ר"ע אומר כנידה. והרי כל אלו משמשים הם?** תיפותר שהשתחוה לבית או לאבנים והעצים ואחר כך בנאו. שאף שהשתחוה להר לא אסרו, בתלוש ואח"כ חיברו נאסר. **דאמרו רבי זעירא ורב הונא בשם רב.** המשתחוה לבית אסרו. רבי זעירא ור' אבהו אמרו בשם רבי יוחנן. המקדיש את הבית, אן מועלין בו **דגמרינן מתרומה שאינה במחורבן. אמר רבי זעירא. הויי בה רבנן ואמרי דפליגא ביה רבי יוחנן ורב. מאן דאמר אסרו שנחשב כתלוש, מועלין בו. מאן דאמר לא אסרו שנחשב כמחורבן, אין מועלין בו.** התיב רבי חגי קומי רבי יוסה. מתניתא פליגא על רב. דתניא, השוקת שבסלע אין ממלאין בה ואין מקדשין בה ואין מזין ממנה ואינה צריכה צמיד פתיל ואינה פוסלת את המקוה. היתה כלי וחובר בסיד וכו' פוסל את המקוה. מפני שחקקה ואח"כ חיברו **דנחשב ככלי.** הא אם חיברה ואח"כ חקקה **ממלאים ממנה. והן בית. לאו כמי שחברו ואח"כ חקקה הוא?** מה עבד לה רב? פתר לה כמ"ד דסיתותן של אבנים היא גמר מלאכתן. והוי כחקקה ואח"כ חברו. תנן, שלשה בתים הן. בית שבנאו מתחלה לעבודת כוכבים הרי זה אסור קס"ד שנאסר על ידי השתחוה לבית. ולית הדא פליגא על רבי יוחנן? תיפותר שנשתחוה לכל

אבן ואבן ואח"כ בנייה. והא תנינן שלש אבנים הן. אבן שחצבה מתחלה לבימוס הרי זו אסורה וכ"ו? תיפטר שנשתחוה לכל אבן ואבן ואח"כ בנייה. תנינן. אבניו ועציו ואפרו מטמאין כשרץ. ר"ע אומר כנידה. לית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש? דרבי שמעון בן לקיש אמר עכו"ם שנשתברה אפילו מאליה מותרת?. ואפילו על רבי יוחנן שסובר שע"ז שנשברה אסורה לית הדא פליגא? לא כן סברנן מימר אם אינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר? על רבי יוחנן אין קושיה דלא כן סברנן מימר אם עתיד להחזירן לכליין דברי הכל אסור. ואמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה. אם היו מונחין במקומן, כמי שהוא עתיד להחזירן לכליין הן. ואילו במקומן הן. אמר רבי אבא בשם רב. המשתחוה לבית, אסרו. לאילן, לא אסרו. והא תנינן שלש אשירות הן. ואחד מהם, אילן שניטע לע"ז משמע שהאילן נאסר?. תיפטר שנשתחוה לזמורה[דף כג עמוד א] ואחר כך נטעה. לוי אמר השתחוה לבית אסרו. למערה לא אסרו. מה בין בית ומה בין מערה? אמר רבי חנניה בריה דר' הילל. בית היה לו שעת תלישה. מערה לא היה לה שעת תלישה. תנן, מי שהיה ביתו סמוך לבית עבודה זרה ונפל אסור לבנותו. איך הגיעו למצב הזה?. רבי יוחנן פתר מתניתא בגר ונכרי שירשו את אביהן נכרי. ולמה לא פתר לה בשבאת ע"ז ונסמכה לו? דתני בית ע"ז ונסמכה לו ואח"כ הלכה לה מותר. אבל גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי אסורה. תני בית ע"ז ונסמכה לו ואחר כך הלכה לה מותר, אבל אם בא הוא ונסמך לעבודה זרה כל הבית לשם עבודה זרה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן דתנן, היה מתחילה שלו ושל עבודה זרה, ידון מחצה למחצה: אבל אם היתה של ע"ז ובא ונסמך לה הכל אסור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ז

מתני': שלשה בתים הן בית שבנאו מתחילה לע"ז הרי זה אסור סיידו וכיירו לשם עבודה זרה וחדש נוטל מה שחידש הכניס לתוכו ע"ז והוציאה הרי זה מותר:

גמ': תנן, שלשה בתים הן בית שבנאו מתחילה לע"ז הרי זה אסור. רב ורבי יוחנן תרויהוון אמרין בהכנסתן לארץ היא מתניתא. על דעתיה דרב דאמר המשתחוה לבית אסור, כיוון שהיה קשה לו וקשה הרי על דעת רב בית שבנה ישראל אינו נאסר עד שיעבוד. ואם בשעבד אותו, למה היה צריך להעמיד בבית שבנאו מתחילה לע"ז, הרי גם בית רגיל אם השתחוה לו נאסר. לכן הוא העמיד בשלא השתחוה לו בגין כן הוא פתר לה בכניסתן לארץ. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר המקדיש את הבית אין מועלין בו [דף כג עמוד ב] ואם השתחוה לסתם בית לא אסרו אלא א"כ בנאו מראש לע"ז, למה היה צריך להעמיד בכניסתם לארץ, ויפתרינה במשתחוה לבית? המשתחוה לבית יש לו ביטול. הכנסתן לארץ אין לו ביטול. כיצד הוא עושה כדי לבטלו? מפרק את פצימיו והוא מותר. תנן, סיידו וכיירו לשם עבודה זרה וחדש נוטל מה שחידש. אמר רבי אילא בשם ר' אלעזר, והוא שהכניס לתוכו ע"ז. על דעתיה דרבי אלעזר שני בתים הן?, והתנינן שלשה בתים? כאן לשעה וכאן לשהות: בסיפא מדובר שהכניס לזמן קצר ולכן אם הוציא את הע"ז הכל מותר. באמצא מדובר שהכניס את הע"ז לשהות ולכן לא מספיק שיוציא את הע"ז אלא צריך להסיר את כל מה שהתנוסף לכבודה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ח

מתני': שלשה אבנים הן אבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה סייד וכיירה לשם ע"ז וחדש נוטל מה שחידש העמיד עליה ע"ז וסילקה הרי זו מותרת:

גמ': תנן, אבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה. אמר רבי אבא בשם רב. מזו נלמד שהמותכים לע"ז נאסרים מיד. רבי ירמיה אמר בשם רבי אלעזר מזו נלמד שהמתין כוס לע"ז נאסר מיד. אמר רבי הילא בשם רבי אלעזר אבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה והוא שהעמיד עליה ע"ז. מחלפה שיטתיה דרבי אלעזר? תמן הוא אמר מזו נלמד שהמתין כוס לע"ז נאסר מיד. והכא הוא אמר הכין? פתר לה כהדין תנייא דתנינן תמן ע"ז של נכרי אסורה מיד, ושל ישראל משתעבד. כלום פליגין לא בע"ז, דילמא במשמשיו? והרי כוס זה משמשים. ואף בגוי לא צריכה להיאסר עד שישתמשו בה. אמר רבי שמעון בשם רבי אלעזר, אף משמשי ע"ז במחלוקת [דף כד עמוד א] תנן, סייד וכיירה

לשם ע"ז וחידוש נוטל מה שחידש. אמר רבי הילא בשם רבי לעזר והוא שהעמיד עליה ע"ז. על דעתיה דרבי אלעזר שני אבנים הן? והא תנינן שלש אבנים הן? כאן לשעה כאן לשהות: בסיפא מדובר שהציב עליה ע"ז לזמן קצר ולכן אם הסיר את הע"ז הכל מותר. באמצא מדובר שהציב עליה ע"ז לשהות ולכן לא מספיק שסיר את הע"ז אלא צריך להסיר את כל מה שהתנוסף לכבודה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה ט

מתני': שלש אשירות הן אילן שנטעו מתחילה לשם ע"ז הרי זה אסור גידעו ופיסלו לשם ע"ז והחליף צמחו חדשים נוטל מה שהחליף העמיד תחתיו ע"ז וביטלה הרי זה מותר:

גמ': ר' אמי בשם רבי שמעון בן לקיש אמר פיתח בה פיתוחים לשם ע"ז אינה בטילה. לכן צריכה אפילו אם העביר את הפיתוחים. מחלפא שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש? תמן אמר רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש, פיתח בה פיתוחים אינה בטילה, וסברנן מימר אפילו העביר את הפיתוחים. והכא הוא אמר אכן גידעו ופיסלו לשם ע"ז והחליף נוטל מה שהחליף והוא מותר? חומר הוא בפיתוח שזה נעשה בגוף האילן ובכך הקידש את כולו לע"ז. תני, הרכיב נוטל מה שהרכיב. אמר רבי ינאי, והוא שהרכיב בה לע"ז. **תנן, גידעו ופיסלו לשם ע"ז והחליף צמחו חדשים נוטל מה שהחליף. אמר רבי הילא בשם ר' אלעזר, והוא שהעמיד בה עבודה זרה. על דעתיה דרבי אלעזר, שתי אשירות הן? והתנינן שלשה אשירות הן? כאן לשעה כאן לשהות:** בסיפא מדובר שהציב ע"ז לזמן קצר ולכן אם הסיר את הע"ז הכל מותר. באמצא מדובר שהציב ע"ז לשהות ולכן לא מספיק שסיר את הע"ז אלא צריך להסיר את כל מה שהתנוסף לכבודה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה י

מתני': אי זו הוא אשירה? כל שתחתיה ע"ז. ר' שמעון אומר כל שעובדין אותה. מעשה בצידן באילן שהיו עובדין אותו והיה תחתיו גל. אמר להן רבי שמעון בדקו את הגל הזה. ובדקוהו ומצאו בו צורה, אמר להן הואיל ולצורה הן עובדין נתיר להן את האילן:

גמ': אמר רב חסדא בסתם חלוקין מה אנן קיימין? אם דבר ברי שהן עובדין לצורה ולאילן, דברי הכל אסור. ואם דבר ברי שהן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן, דברי הכל מותר. אלא כן אנן קיימין בסתם. **רבנן אמרי סתמן עובדין לצורה ולאילן. ר"ש אמר סתמן עובדין לצורה ואינן עובדין לאילן.** וקשיא ר"ש חלוק על החכמים ועושה מעשה כיוצא בו?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה יא

מתני': לא ישב בצילה שלא מתחת האילן ואם ישב טהור. לא יעבור תחתיה ואם עבר תחתיה טמא. היתה גוזלה את הרבים ועבר תחתיה טהור. זורעים תחתיה ירקות בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. והחזרן לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן והווה להן לזבל:

[דף כד עמוד ב] גמ': **תנן, לא ישב בצילה** שלא מתחת האילן **ואם ישב טהור. תמן אמרי בשם רב חסדא צילה אסור צל צילה מותר. אי זהו צל צילה ואי זהו צילה? תמן אמרו, כל שאילו תיפול והיא נוגעת בו זהו צילה. וכל שאילו תיפול ואינה נוגעת זהו צל צילה. מפני מה צילה אסור? משום שהוא בהנאה.**

הרי הקבר אסור בהנאה וצילו מותר? הרי היכל הרי הוא אסור בהנאה ורבן יוחנן בן זכאי יושב ושונה בצילו של היכל? הוי לית טעמא דא אלא משום שהוא עשוי לצל. אמר רבי אבין בשם רבנן דתמן, זאת אומרת שאין טומאת ע"ז מחוורת דאי לא כן, אילו קבר שהוא גזל את הרבים ועבר תחתיו טהור?. גמליאל זוגא היה מיסתמך ברשב"ל מטון להוה תבניתא, א"ל מהו מעבור קומוי? א"ל עבור קומוי וסמי עיניה. רבי יצחק בר מתני הוה מיסתמך ברבי יוחנן מטון צלמא דבולי א"ל מהו נייעבור קומוי? א"ל עבור קומוי וסמי עיניה. רבי יעקב בר אידי הוה מיסתמך ברבי יהושע בן לוי מטון לאדורי צלמא אמר ליה נחום איש קדש קדשים עבר ואת לית את עבר? עבור קומוי וסמי עיניה. תנן, רבי יוסי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנבייה נושרת עליהן והוה להן לזבל: לית הדא פליגי על ר' יוחנן? דרבי יוחנן אמר עבודה זרה שנשתברה אסורה. ואמרינן לא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזירן לכליין דברי הכל מותר. ולמה כאן אסור? תיפתר בעבודה זרה של ישראל. לית הדא פליגי על רב דתנן, שפייה לצורכה אסורה ושלא לצורכה מותרת: ואמר רב לצורכו, בין היא בין שפייה מותרין. לצורכה היא אסורה ושפייה מותרין. וכאן הרי רוצה בעלים לדבל גינתו ולמה נאסר? עוד היא תיפתר בע"ז של ישראל. מפני מה הכל פורשין הימינה מע"ז של ישראל? מפני שניבולה רע שיש כאן כפיות טובה ועברה גדולה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה יב

מתני': נטל ממנה עצים אסורין בהנייה. הסיק בהן את התנור, אם חדש יותץ. ואם ישן יוצן. אפה בו את הפת הפת אסורה בהנייה. נתערבה באחרות כולן אסורות בהנאה. רבי אליעזר אומר יוליך הנייה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לע"ז:

גמ': אמר רב חסדאי, בסתם חלוקין. מה אנו קיימין? אם להסיק, דברי הכל מותר שמשמש בחום שנוצר מכל העצים ועצי האשרה בטלים בשאר עצים. אם לעשן בהם כגון לגמר כלים, דברי הכל אסור שכל ענף פועל את פעולתו. אלא כן אנו קיימין בסתם:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה יג

[דף כה עמוד א] מתני': נטל ממנה כרכר אסור בהנאה. ארג בו את הבגד הבגד אסור בהנאה. נתערב באחרים כולן אסורין בהנאה. רבי אלעזר אומר יוליך הנייה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לעבודה זרה:

גמ': אמר רבי חגי' כד נחתית מן אילפא, אשכחית רבי יעקב בר אחא יתיב מקשי, נטל הימינה כרכר אסור בהנייה. ארג בו את הבגד אסור בהנייה. והתנינן יין נסך שנפל לבור יימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך? אמר ר' יעקב בר אחא, חגי' קשיתא חגי' קיימה. מאי כדון? תמן אין דרך בני אדם יהודים ליקח מן הנכרי יין. ברם הכא דרך בני אדם יהודים ליקח בגד מן הנכרי:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ג הלכה יד

מתני': כיצד מבטלה? קירסם זירד נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה הרי זו ביטלה. שפאה לצורכה אסורה, ושלא לצורכה מותרת:

גמ': רב אמר לצורכו בין היא בין שפייה מותרין. לצורכה היא אסורה ושפייה מותרין. שמואל אמר לצורכה בין היא בין שפייה אסורין שדרכה בכך. לצורכו היא אסורה ושפייה מותרין. רבי יוחנן אמר לצורכה היא אסורה ושפייה מותרין:

הדרן עלך פרק כל הצלמים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה א

מתני': רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקוליס אסורות, ושתיים מותרות. וחכמים אומרים את שהוא נראה עמו אסור, ואת שאינו נראה עמו מותר:

גמ': א"ר אמי טעמא דרבי ישמעאל משום מרקוליס גדול אצל מרקוליס קטן. ורבנן אמרי משום רגלי מרקוליס חיישין שנפל מהם שעל השלושה נהגו להוסיף עוד אבנים. כמה הן רגלי מרקוליס? אמר רבי אבא בשם רבנן דתמן חמשים אמה. הילכת מרקוליס כך היא. שתי אבנים זו על גבי זו והשלישית מלמעלה. נתן את השנייה וכן אם נתן את הראשונה והתרו בו משום עושה צלם, לוקה משום לא תעשה לך פסל. משום ע"ז אינו נסקל כיוון ששני אבנים עדין אינם ע"ז. נתן את השלישית והתרו בו משום עושה צלם ויש גם חיוב מיתה וגם לאו, פלוגתא דרבי יוחנן ורשב"ל. דאיתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשם עבודה זרה. רבי יוחנן אמר, אם התרו בו משום אותו ואת בנו לוקה. משום ע"ז נסקל. רשב"ל אמר [דף כה עמוד ב] אפילו התרו בו משום אותו ואת בנו אינו לוקה. מאחר שאילו הותרו בו לשם ע"ז היה נסקל. אי זו היא מרקוליס? כל שהוא סג את הים ואת הדרכים שכך דרכם של הגוים לעשות מרקוליס בקצה הדרכים שהיוצאים לדרך יעבדו אותו לפני יציאתם לדרך, ובקצה הים שהמפליגים בים יעבדו אותו לפני ההפלה. הילכת מרקוליס בזריקה שזורקים לה אבן. השתחוה לה מהו? אמר רבי יוסי, כל עצמו אינו קרויה מרקוליס אלא בהשתחויה. דכתיב [ויקרא כו א] ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוה עליה. יכול לא יתן שני אבנים זו על גבי זו ויתן קופתו עליהם? ת"ל להשתחוה עליה. עליה אי אתה משתחוה, אבל נותן את את קופתך עליה. עליה אי אתה משתחוה אפילו לשם שמים, אבל משתחוה אתה על אבני בית המקדש. רב מפקד לבית רב אחא, רבי אמי מפקד לאינשי ביתה, כד תהוון נפקין לתעניתא לא תהוון רבעין כאורחכון. רבי יונה רבע על סיטריה. רבי אחאי רבע על סיטריה. אמר רבי שמואל אנא חמית רבי אבהו רבע כאורחיה. אמר רבי יוסי קשיתה קומי רבי אבהו והכתיב [ויקרא כו א] ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוה עליה? אמר לי, תיפתר בקובע לו מקום אבל באופן אקראי מותר. והכתיב [שמואל ב טו לב] ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלקים? בלבד שתחוייה שאינה על הארץ. וכי יש השתחוייה שאינה על הארץ? תנן התם. נטמא במקדש והשתחוה או ששהא כדי השתחוייה חייב. עד כמה היא שיעור השתחוייה? אמר ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי עד כדי קריאת הפסוק [דברי הימים ב ז ג] ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו. ר' אבהו מוסיף עד והודו לה' כי טוב. ר' מנא מוסיף עד כי לעולם חסדו. אמר רבי יוחנן לרבי חיייה בר אבא. בבלייא, תרין מילין סלקין בידכון. שתי דברים שנהגו בני בבל התפשטו בארץ ישראל מפשוטיתא דתעניתא השתחוואה בפשוט ידיים בתענית. וערבתא דיומא שביעיא חייבוט ערבות בהושענה רבא. ורבנן דקיסרין אמרין, אף הדא מקזתה שמדלגים בר"ח בהלל. וי"א ימים שלא מקיזים בהם דם.. ואתיא כיי דאמר ר' אמי בבלייא בשם רבנן דתמן, לא התירו השתחוייה אלא בתענית ציבור ובלבד על הצד. אמר רבי ינאי זעירא בשם אבהתיה, כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו יאמר לו הקדוש ברוך הוא [יהושע ז י] קום לך, אל יפול. ובלבד יחיד שמתפלל על הציבור: וחכמים אומרים את שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו נראה עמו מותר. את שהוא נראה עמו מותר גופו הוא ולכן אסור. ואת שאינו נראה עמו אינו גופו. את שהוא נראה עמו אסור לית הדא פליגא על ריש לקיש דריש לקיש אמר ע"ז שנשתברה מותרת? לא כן סברנן מימר אם בעתיד להחזיר לכליין דברי הכל אסור. את שאינו נראה עמו מותר. ולית היא פליגא על רבי יוחנן? דרבי יוחנן אמר ע"ז שנשתברה אסורה? ולא כן סברנן מימר אם בשאינו עתיד להחזיר לכליין דברי הכל מותר. והא אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה, אם היו מונחין במקומן כמי שהוא עתיד להחזיר לכליין? [דף כו עמוד א] ואילו במקומן? הרי בתחילה נפלו קרוב למרקוליס ואחר כך הורחקו משם. אמר רבי אבא בשם רב. זמנין דאת אמר שיברי ע"ז אין להן ביטול שאחר שנשברו מעצמם לא תועיל שבירה נוספת לבטלם אפילו על ידי גוי דאין שבירה אחר שבירה, וזמנין דאת אמר משמשי ע"ז אין להן ביטול. מ"ד משמשי שנשברו אין להם ביטול, כ"ש ע"ז. מאן

דאמר ע"ז **שנשברה אין לה ביטול**, הא משמשין לא. רבי שמואל **ורבי אבהו אמרו בשם רב**, אבני מרקוליס שנתפזרו אין להן ביטול לעולם משום **שברי ע"ז**. שמע רבי יוחנן **ואמר** יפה לימדנו רבי, **שהמשתחוה לע"ז של אוכלים אין להן ביטול לעולם** שאינם מתבטלים מלהיות אוכל על ידי חיתוכם. כיצד הוא מבטלה לאבני מרקוליס הרי שבירה לא מבטלת? רבי חייה בר אדא אמר ברוק. והתני רבי חייה אבני מרקוליס שנתפזרו אין להן ביטול? אמר רבי פינחס כן בנזרקות לה שהם תקרובת ע"ז ואין להם ביטול, וכאן בשאין נזרקות לה אלא נשברו ממנה. כהדא רבי שמעון ברבי הוה ליה מרקוליס גו חקלא אתא גביה בורגנרה שומר גוי, אמר ליה בגין דשמעית דארכונא בעי מיעבור הכא למחר, אלא בחייך דאת מרים אילין כיפייא אבנים. מן דרימון, אזל בעו מיסבינון רצה הגוי לקחת אותם לעצמו. אמר ליה, דידי אינון. שמע רבי חייה בר אבא **ואמר, אית לאימיה בר אימו של רבי שמעון ברבי זכתה בבן תלמיד חכם. ולא רבי חייה רבה תניתה?** שלאבני מרקוליס יש ביטול ורק לתקרובת אין אלא מן דשמעה מיניה **שאפשר לבטל, חזר וקבעה:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ב

מתני': מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אילו מותרין. פרכילי ענבים עטרות של שבלים ויינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור:

גמ': אמר ר' יונתן לא סוף דבר עטרות שיבולים, אלא אפי' עטרות של וורד שנעשה לנוי וכבוד הע"ז. **תנן, מצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אילו מותרין** שאין זה אלא דרך בזיון שמשמשים בע"ז כמדף. אמר רבי יוסי לא סוף דבר מרקוליס ובראשו מעות, אלא אפילו עבודה זרה שאין לה קנקלין מחיצה, מצא בתוכה כסות או כלים הרי אילו מותרין שאף שאמרנו שאם אין מחיצה כל הבית מחיצתה זה דווקא בדברים שרגילים להביא כתקרובת אבל אלו אין דרך להביאם תקרובת:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ג

[דף כו עמוד ב] מתני': ע"ז שיש בה גינה ומרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה. היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה:

גמ': כיני מתניתא בטובת הכומרין ושלא בטובת הכומרין שהרי ע"ז אינה כלום. חלילין של ע"ז אסור **לשוכרן**. אם היו מעלין שכר למדינה, אף על פי שעושין בהן צורך לע"ז מותר **לשוכרן**. חנות של ע"ז אסור לשוכרה, אם היתה מעלה שכר למדינה, אף על פי שעושין בה צורך לע"ז מותר לשוכרה. הגובה לשם ע"ז אסור ליתן לו. אם היה מעלה שכר למדינה אף על פי שהוא גובה לשם ע"ז מותר ליתן לו. ומתניתא אמרה כן **דתנן**, היה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ד

מתני': ע"ז של נכרי אסורה מיד ושל ישראל משתיעבד. נכרי מבטל ע"ז שלו ושל ישראל, וישראל אינו מבטל ע"ז של נכרי וכ"ש שאינו מבטל ע"ז של ישראל. **המבטל ע"ז ביטל משמשיה, ביטל משמשיה משמשיה מבוטלין והיא אסורה:**

גמ': **תנן, ע"ז של נכרי אסורה מיד**. רשב"ל אמר באומן שעושה למכור לשוק היא מתניתא. שכיון שאגמרה דבר ברי שהשתחוה לה. רבי יוסי בעי אם דבר ברי שהשתחוה לה בדא תנין ע"ז של נכרי

אסורה מיד ושל ישראל עד שתיעבד? דמשמע שבאותו מקרה שע"ז של גוי אסורה של ישראל מותרת ואם האמן השתחוה לה אף של ישראל תאסר מיד. רבי הילא בשם רשב"ל החוצב צלם לע"ז, אף על גב דאת אמר אין קרקע נאסר, מתרין בו על כל סיתות וסיתות ולכשיתלש לוקה. אמר רבי יוסי, את ש"מ העושה צלם לע"ז על גבי בהמה כגון שמגלף בקרן אף על גב דאת אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר, מתרין בו על כל קורנס וקורנס לכשיגמר ויחתוך לוקה. תני, ע"ז של נכרי אסורה מיד לפיכך יש לה ביטול. ושל ישראל משתיעבד לפיכך אין לה ביטול. אמר רבי זעירא לית כאן לפיכך אלא אין לה ביטול ויש לה ביטול. ע"ז של נכרי אסורה מיד דכתיב [דברים יב ב] אבד תאבדון מיד. ושל ישראל עד שתיעבד דכתיב [שם כז טו] ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר. לכשישים. ואית דמחלפין ליה ע"ז של ישראל אסור מיד דכתיב ארור האיש אשר יעשה. משיעשה. ושל נכרי עד שתיעבד דכתיב אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים. עד שיעבדו. רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל שמע לה מן הדא, דכתיב [דברים יב ב] אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם. וכתוב ואשריהם תשרפון באש. אם ירשתו כשהוא אלוה שכבר נעבד באש תשרפו. ואם לאו [דברים יב ב] אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם. [דף כז עמוד א] מנין שגוי מבטל ע"ז של גוי? רבי יוחנן בשם רבי ינאי שמע לה מן הדא דכתיב [דברים ז כה] לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך. את אין את חומד ולוקח, אבל אחרים חומדים ואת לוקח. רבי יוחנן אמר לבר דרוסי משרת גוי חות ותבר כל אילין צלמייא דגו דימוסין. ונחת ותבר כולהון פרא חד. ולמה עבד כן ולא שבר את אותו אחד? אמר רבי יוסי בי רבי בון מפני שנחשד ישראל אחד להיות מקטיר עליו. אמר רבי חייא בר אשי בשם רב. רבי הוה יתיב מתני לרבי שמעון בריה, הנכרי מבטל ע"ז שלו ושל חברו. א"ל, עד דהוה חיילך עלך כשהייתה צעיר, כן את תני תני כן למדתנו, הנכרי מבטל ע"ז שלו ושל ישראל. אמר לו לאו בני ע"ז שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. ותני כן ר"ש בן מנסיא אומר ע"ז שעבדה ישראל אין לה ביטול לעולם. רב מתני בשם חסר שם טעמא דאהן תנייא דכתיב [שם כז טו] ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה ושם בסתר. משמע שנאסר לעולם. בר קפרא אשכח חד עיזקא צר טבעת שמצויר עליה ע"ז. חמי חד טלי ארמאי, ביקש ממנו שיבטל את הע"ז והוא לא הסכים הוה פרי בתריה הוה מחי ליה הוה מיקל ליה הוה א"ל רוק עלה והוא לא מקבל עלוי, אשתין עלה והוא לא מקבל עלוי. הדא אמרה נכרי מבטל ע"ז שלו ושל חברו על כרחו, והוא שיודע טיב ע"ז שלו. הדא אמרה עבודה זרה של גוי שאבדה וזכה בה ישראל, אין לה ביטול לעולם. ותיעשה כע"ז שהניחוה עובדיה ותהא בטילה? אמר רבי זעירא כל שאילו מאיליה היא בטילה, ישראל מבטלה. וכל שאילו מאיליה אינה בטילה, אין ישראל מבטלה. וכאן ברור שהבעלים לא זרק אותה מעצמו שהרי דמיה יקרים רב אמר בימוס שנשבר לא בטיל, הא משמשים שנשברו בטלים. מחלפת שיטתיה דרב? תמן הוא אמר מזו ממה שאמרה המשנה שאבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה נלמד שהמתיר כוס לע"ז נאסר מיד משמע שבימוס דינו כמשמשי ע"ז כמו כוס. והכא את אמר הכין שבימוס כע"ז עצמה ולא כמשמשים? כאן בשקיטר לבימוס עצמו וכאן בשלא קיטר. ואפילו תימר כאן וכאן בשקיטר רב כדעתיה, דרב אמר מזו ממה שאמרה המשנה שאבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה נלמד שהמתיר כוס לע"ז נאסר מיד. משמע שבימוס דינו כמשמשי ע"ז כמו כוס. וכיוון שהוא רק משמש ע"ז אף שהקיטרו לכבודו, אינו חשוב כל כך בעניהם וכשנשבר אינם עובדים את השברים ולכן הוא בטל. רב אמר בימוס לא בטל הא משמשי בטלו. מחלפה שיטתיה דרב [דף כז עמוד ב] תמן אמר רב ששת בשם רב, הא דתנן בימוסיות של מלכים הרי אילו מותרין בשהילכו להם המהלכים בדרך אחרת משמע שהבימוס בטל. והכא הוא אמר הכן שהבימוס אינו בטל? כאן בשקיטר וכאן בשלא קיטר. ואפילו תימר כאן וכאן בשקיטר, רב כדעתיה. דרב אמר מזו ממה שאמרה המשנה שאבן שחצבה מתחילה לבימוס הרי זו אסורה נלמד ש המתיר כוס של עבודה זרה נאסר מיד. משמע שבימוס דינו כמשמשי ע"ז כמו כוס וכיוון שהוא רק משמש ע"ז אף שהקיטרו לכבודו, אינו חשוב כל כך בעניהם וכשהלכו בדרך אחרת שוב אינם עובדים אותו והוא בטל. אמר רבי יוחנן, מצבה כל שהוא יחידית. מזבח כל שאבניו מרובות. חזקיה אמר, מצבה כיון שפגמה ביטלה. מזבח צריך לפגם כל אבן ואבן. מתניתא דחזקיה פליגא עלוי דתני, נתצת את המזבח הנח לו. שברת את המצבה הנח לה משמע שאין צורך לשבור את כל אבני המזבח כדי לבטלו. רבי זעירא ורבי יצחק בר נחמן אמרו בשם רבי הושעיה, ורבי חייא רבי אבא ורבי אלעזר אמרו בשם רב הושעיה גבי ע"ז של ישראל כתיב [ישעי' כז ט] בשומו כל אבני מזבח כאבני גיר מנופצות. רדוף אחריהם עד שתקעקע ביצתם מן העולם שאין לע"ז של ישראל ביטול. ברם הכא גבי ע"ז של גוים, נתצת את המזבח הנח לו. שברת את המצבה הנח לה. כתיב [ויקרא כו א] לא תעשו לכם אלילים ופסל ומסכה לא תקימו לכם. לא היא עשייה היא קימה? אמר רבי הילא. עשייה בתחילה, קימה כל שאילו תפול לא

יקימינה. כתיב [דברים יב ג] ונתצתם את מזבחותם ושברתם את מצבותם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון. ומניין ליתן את האמור בזה לזה ואת האמור בזה לזה? שנתיצה שייכת גם במצבה ושבירה שייכת גם במזבח אמר רבי בון בר חייא לצדדין איתאמרת או שיבור או גידוע או נתיצה לכל אחת ואחת:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ה

מתני': כיצד מבטלה קטע ראש אוזנה ראש חוטמה ראש אצבעה פחסה אף על פי שלא חסירה ביטלה רקק בפניה השתין בפניה גררה זרק בה את הצואה הרי זו אינה בטילה מכרה או מישכנה רבי אומר ביטל וחכמים אומרים לא ביטל:

גמ': אמר רבי זעירה, הדא דתימר בשמכרה מתוך שלום. אבל מכרה מתוך הקפדה דברי הכל אינה בטילה דכתיב [ישעי' ח כא] והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה. שכך דרכם ואחר כך הם חוזרים ועובדים אותם... אמר זעורה בר חנינה בשם ר' חנינה כשמכרה לצורף נחלקו [דף כח עמוד א] אבל אם מכרה לעובדה דברי הכל אינה בטילה. רב ירמיה אמר בשם רב, בשמכרה לעובדיה נחלקו. אבל אם מכרה לצורף דברי הכל בטילה היא. רבי יעקב בר אחא אמר בשם רבי יוחנן, דברי הכל רבי הילא אמר בשם רשב"ל, במחלוקת. ולא פירש על מה הם דברו והגמרא מסבירא ואתי'א דרבי חנינה כר' יוחנן שבמכרה לעובדיה לדברי הכל אינה בטלה, ומכרה לצורף במחלוקת ודרב ירמיה כריש לקיש שמחלוקת במכרה לעובדיה אבל מכרה לצורף לדעת כולם בטלה מאי כדון מה ההלכה? בשמכרה לצורף נחלקו. אבל אם מכרה לעובדיה, דברי הכל אינה בטילה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ו

מתני': עבודה זרה שהניחוה עובדיה בשעת שלום מותרת. בשעת מלחמה אסורה. בימוסיות של מלכים הרי אילו מותרין, מפני שמעמידן אותן בשעה שהמלכים עוברין:

גמ': תני, פעמים במלחמת יהושע אסורה פעמים במלחמת יהושע מותרת. פעמים מלחמת דוד מותרת, פעמים במלחמת דוד אסורה. פעמים שע"ז שנעזבה במלחמת יהושע אסורה, דכתיב [דברים כ יז] כי החרם תחרימם. וגויים שנהרגו ולא הספיקו לבטל את הע"ז שלהם, אם יהודים לקחו אותה היא לא בטלה. במלחמת יהושע מותרת שהיא לשעה, ואלו שלא נהרגו ויכלו לחזור ולקחת את הע"ז ולא חזרו, בזה הם גילו דעתם שהיא בטלה. מלחמת דוד מותרת מה שהיה איתי הגיתי מבטל במלחמת דוד אסורה במה שלא ביטל איתי והם לא בטלו כיוון שהיא לעולם שלא איפשרו לגויים לחזור למקומם:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ז

מתני': שאלו את הזקנים ברומי אם אין רצונו בע"ז מפני מה אינו מבטלה אמרו להן אילו לדבר שאין צורך העולם בו היו עובדין היה מבטלו הרי הן עובדין לחמה וללבנה לכוכבים ולמזלות להרים ולגבעות יאבד עולמו מפני השוטין אמרו להן אם כן יאבד דבר שאין צורך העולם בו ויקיים דבר שצריך העולם בו אמרו להן אף אנו מחזקים ידי עובדיהן של אילו ויאמרו תדעו שהן אלוהות שהרי אילו בטלו ואילו לא בטלו:

גמ': מצד הדין היה צריך להיות שאם גזל זרע וזרע אין סופו לצמח. הבא על אשת איש אין סופו להוליד ממזר. אלא הניחו לעולם שינהיג כמנהגו, ושטים שקילקלו עתידין ליתן דין וחשבון. אמר ר' זעירא אילו הוה כתיב כמוהם יהיו עובדיהם, קשיא. וכי עובדי החמה יזהירו כחמה ועובדי הלבנה כלבנה? אלא כתיב [תהילים קטו ח] כמוהם יהיו עושיהם אין הכוונה שיהיו כמו השמש עצמה אלא כמו הצורות של השמש והירח שהם עשו שעניים להם ולא יראו וכו'. אמר רבי מנא אף אילו כתיב כמוהם יהיו עובדיהם לא קשיא. דכתיב [ישעי' כד כג] וחפרה הלבנה ובושה החמה ואף הם יהיו כמותה. אמר רב נחמן בשם רבי מנא, עתידה ע"א להיות באה ורוקקת בפני עובדיה ומביישתן ובטילה מן העולם. ומה טעם? דכתיב [דף כח עמוד ב] [תהילים צז ז] יבושו כל עובדי פסל. ואמר רב נחמן בשם רבי מנא, עתידה עבודה זרה להיות באה וכורעת לפני הקדוש ברוך הוא ובטילה מן העולם. ומה טעם? דכתיב [תהילים צז ז] ישתחוו לו כל אלהים:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ח

מתני': לוקחין גת בעוטה מן הנכרי אף על פי שהוא נוטל בידו ונותן לתוך התפוח אינו נעשה יין נסך עד שירד לבור ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר:

גמ': תני רבי חנן, והוא שלא העלים ישראל את עיניו ממנו. אבל אם העלים עיניו ממנו לא בדא. עד כדון כשהיה נוטל יין וענבים כאחת ונותן על התפוח. היה נותן אילו בפני עצמן ואילו בפני עצמן מהו? אפילו כן מותר גוממיות שתחת האשכולות מותרות, כיוון שנשארים שם כמה ענבים, שבצידיהן אסורות שבהם רק יין. רבי יוסי בי רבי בון אמר בשם רבי יוחנן, הן עצמן נעשות יין נסך שפעמים ברגע שהוא מרים את הענבים לא ישארו שם ענבים והוא יכול לנסך ואף אם יפלו אח"כ כמה ענבים היין כבר נאסר. גת שנסדקה ופקקה נכרי. מבפנים אסורה ומבחוץ מותרת. שאי איפשר שלא היה שם שיפה אחת טלולה גומה שהיה יין כנוס בה ונוגע בה ומנסך כל הבור. אמר רב הונא בשם רב [דף כט עמוד א] הקילוח כבור. רבי זעירא בעי. בכל אתר לית את עבד הנצוק חיבור, והכא את עבד הנצוק חיבור? סבר רב הונא שהחמירו ביין נסך יותר מטומאה אבל אפילו ביין נסך לא תמיד החמירו שניצוק כחיבור אלא. נתנסך הבור שהוא העיקר נתנסך הקילוח, נתנסך הקילוח לא נתנסך הבור. רבי אבא לא אמר כן אלא אף ביין נסך אין הניצוק חיבור כך שאם, נתנסך הבור לא נתנסך הקילוח, נתנסך הקילוח לא נתנסך הבור. ומאי דאמר רב הונא בשם רב הקילוח כבור, סבר רב הונא כשם שהבור מתנסך במגע הגוי, כך הקילוח מתנסך במגע הגוי. תמן אמרי בשם רב מגעו של נכרי עושה יין נסך ואסור אף בהנאה. רב נחמן בר יעקב אמר ובלבד בשותת שברור שלא רק נגע אלא רק אם שיכשך. ארמייא נפל לגובא בור היין. אתא עובדא קומי רב הונא אמר כובשין עליו מחזיקים בידיו שלא יוכל לשכשך עד דתזחלון גובה ושואבים היין מן הבור. אמר רבי חנינה הרי כשנפל כבר ידא אושיט ואולי ניסך? אמר אייתון ניצרין וזלפין מתותי ידיה יקחו את היין שבאזור שבו הוא נגע ואותו יש חשש שניסך ויזרקו אותו ושאר היין ישאבו והוא מותר. שמעון בר חייה הוה מתני לחייה בר רב. נכרי מאימתי עושה יין נסך? א"ל משיודע בטיב ע"ז. אפיק רב יאשיה מכילתא א"ל, הדא דאת אמר בלוקח ענבים מרוסקים מן הנכרי, שבזה הולכים לקולה שרק אם יודע בטיב ע"ז אסור. אבל אם נגע ביין אפילו אם הנכרי עצמו היה בן יומו, עושה יין נסך. נכרי מהו שיעשה בפיו יין נסך? אמר רב אדא בשם רבי אלעזר, אין נכרי עושה יין נסך בפיו. רבי ירמיה אמר בשם רבי אבהו, הנכרי עושה יין נסך בפיו. ותני כן דתני, אגרוניסוס שטעם מן הכוס או מן המיניקת והחזיר לחבית אסור. על דעתיה דרב אדא בשם רבי אלעזר והוא שהחזיר הנכרי שהרי בטעימה לא נאסר היין. על דעתיה דרבי ירמיה בשם רבי אבהו, ואפילו החזיר ישראל שכבר בטעימה נאסר היין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה ט

מתני': דורכין עם הנכרי בגת שהענבים כבר נטמאו אבל לא בוצרין עמו שאסור לגרום טמאה לחולין בארץ ישראל וישראל שהוא עושה בטומאה לא דורכין ולא בוצרין עמו שאסור לסייע לעוברי עברה [דף כט עמוד ב] אבל מוליכין עמו חביות ריקות לגת ומביאין עמו מן הגת:

גמ': תנן, דורכין עם הנכרי בגת. אמר רבי יונה, הדא דאת אמר והוא שהילכו עליהן דרוכית שתי וערב שכל הענבים ודאי נטמאו. אבל לא הילכו עליהן דרוכית שתי וערב, לא בדא. רבי יוסי בעי, אם כל ההתר זה רק בשהילכו עליהן דרוכית שתי וערב, אפילו כמשנה אחרונה יהיה מותר? דתני, בראשונה היו אומרים, אין בוצרין עם הנכרי ואין דורכין עם ישראל העושה בטומאה, אבל דורכין עם הנכרי. חזרו לומר, אין דורכין עם הנכרי ואין בוצרין עם ישראל העושה בטומאה, אבל בוצרין עם הנכרי ומוליכין עמו חביות חדשות אבל לא ישנות דברי ר"מ. וחכ"א אחד חדשות ואחד ישנות. מסייעין אותו עד שנעלם מעיניהם. נעלם מעיניהן נעשה יין נסך. מ"ט דר' יוסי? למה הוא רוצה להתיר אף בדריכה ראשונה שכבר נטמאו מהיכשר בצירה. מאי טעמא דר' יונה? שאינו מתיר אלא אחר שהילכו בה שתי וערב טהורים היו דבר תורה, את הוא שגזרתה עליהן טומאה. חייליה דר' יוסי שמתיר אף בדריכה ראשונה מהדא, דאיתמר [ירושלמי חלה ג ג] נפל ספק טומאה לעיסה. עד שלא גלגלה תעשה בטומאה. לפי שעדיין חולין היא ומותר לטמא לחולין שבא"י משגלגלה. והוטבלה לחלה תעשה בטהרה דחולין הטבולין לחלה כחלה דמו ואסור לטמאה. אמר רבי יוסי בשם רבי אילא. בדין היה שיטמא אדם טבלו דבר תורה, דכתיב [במדבר יח ח] ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי. תרומה צריכה שימור, ואין הטבל צריכה שימור. ולמה אין מטמאים טבל בידיים? דא"כ מה אני מקיים [שם כח] ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שינתן לו לאהרן הכהן בכהונתו. וכאן שנולד לו ספק טומאה, הואיל ואין את יכול ליתנו לכהן בכהונתו, רשאי את לטמאותו: ואף כאן כיוון שכבר היתה בהם טמאה דרבנן ולא ניתן ליתנם לכהן בטהרה, מותר לטמא אותם בידיים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה י

[דף ל עמוד א] מתני': נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו פת לפלטר:

גמ': תנן התם [משנה שביעית ה ד] אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל את המים, לא תגע אצלה. שאין מחזיקין ידי עוברי עברה. ותנן הכא נחתום שהוא עושה בטומאה. לא לשין ולא עורכין עמו. ותני עלה, לא בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין עמו. והכא הוא אמר הכין שבאשת עם הארץ מותר? אמר רבי אילא. כאן באשת עם הארץ שעושה בחולין. כאן בנחתום שעושה בתרומה. אית לך מימר נחתום בתרומה? חברייא אמרי, כאן בנחתום שלותת והחייטים הוכשרו. וכאן באשת עם הארץ שאינה לותתת. מתניתא מסייע לחברייא דתנן, אבל משתטיל מים לא תגע אצלה, שאין מחזיקין ידי עוברי עברה. תנן, ומחזיקין ידי עכו"ם בשביעית, אבל לא ידי ישראל. ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום. כיצד מחזיקין ידי עכו"ם? רבי חייא ורבי אימי. חד אמר, שיכול לאמר לו חרוש לה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא. וחרנא אמר, שיכול לאמר לו איישר. מאן דאמר טבאות, מהו שואלין בשלומן? איישר. מאן דאמר שאומר לעכו"ם איישר, מהו שואלין בשלומן? זה לא נאמר על גוי אלא על ישראל שאומרים לישראל שלום עליכם. דלמא רבי חנינא בר פפא ור' שמואל בר נחמני עברון על חד מחורשי שביעית. א"ל רבי שמואל בר נחמן איישר. א"ל רבי חנינא בר פפא. ולא כן אולפן רבי [תהילים קכט ח] ולא אמרו העוברים ברכת ה' עליכם, שאסור לומר לחורשי שביעית איישר? א"ל. לקרות אתה יודע. לדרוש אין אתה יודע. ולא אמרו העוברים. אלו עובדי כוכבים שעוברים מן העולם, ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם. מה ישראל אומרים להן? ברכנו אתכם בשם ה'. לא דייכם שכל הברכות הבאות לעולם בזכותינו, ואין אתם אומרים לנו באו וטלו לכם מן הברכות האילו. ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימות וגלגוליות וארנוניות: הורי ר' אמי אופה החשוד שעושה בטמאה לרדות עמו אסור, ודכוותה ישראל החשוד שעושה יין בטמאה לזלוף עמו יין לחביות אסור:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה יא

מתני': נכרי שנמצא עומד בצד הבור של יין, אם יש לו עליו מלוה אסור. אין עליו מלוה מותר. נפל לבור ועלו כשהוא מעולף, מדדו בקנה, התיז את הצרעה בקנה, או שהיה מתפח על פי חבית מרותחת שנגע בקצף, כל אילו היה מעשה ואמרו ימכר, ור"ש מתיר. נטל את החבית וזרקה לבור, זה היה מעשה והכשירו:

גמ': **תנן, נכרי שנמצא עומד בצד הבור של יין, אם יש לו עליו מלוה אסור. אמר רב ששת בשם רב, והוא שיהיה לו עליו מלוה על אותו הבור ששעה את הבור אפותקאי להלוואה ואין הגוי חושש לנסך. אבל אין לו מלוה על אותו הבור אין אומרים שאם הגוי בא לגת, זה מראה שאינו חושש ויבא לנסך. אלא הוא בא לגת, שכן דרך בעלי החוב לעמוד בגיתות ובגרנות לראות האם יהיה לבעל חובו די ריווח ויוכל לשלם לו. הוון בעו מימר, מ"ד שמקילים ואומרים שהיין נאסר רק והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור, כך הוא מקל ואומר שאינו אסור אלא אם הגוי עומד בתוך לפישוט ידיים מהבור [דף ל עמוד ב] ומאן דאמר שהיין נאסר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור, חוששים אפילו הגוי חוץ לפישוט ידיים מהבור. ולא כן אמר רבי אבא בשם רב ששת, שכשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כמו שנאמר במשנה שאם הניח עם הארץ בביתו, רק הכלים שנמצאים קרוב אליו שאם יפשוט ידיו יגע בהם, טמאים, כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך? אלא כיני. מאן דאמר שמקילים ואומרים שהיין נאסר רק והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור, כך הוא מקל ואומר שאינו אסור אלא אם הגוי עומד בתוך פישוט ידיים מהבור. ואף למאן דאמר שהיין נאסר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור, אינו אסור אלא אם הגוי עומד בתוך פישוט ידיים מהבור. תנן, כל אילו היה מעשה ואמרו ימכר, ור"ש מתיר. אמר רבי אבין בשם רבי שמואל הלכה כר"ש. אמר ר' אבין בשם שמואל אני כפרת ר"ש שדבריו ברורים וכך צריך להיות או מתיר אפילו בשתייה או אסור גם בהנייה. אמר ר' ירמיה בשם רבי אבהו. מעשה היה והורה בשתייה כר"ש. אמר ר' שמואל בשם רבי אבהו, אין הנכרי עושה יין נסך בזריקה. נכרי מהו שיעשה יין נסך בחמתו? נישמענה מן הדא. ארמייא הוה ליה קופין חביות ריקות גו מעצרתא. אתא ישראל וזלף בהון חמר בלא אישור מהגוי. אתא ארמייא קולתה הביא מקל של סבלים ושפכין לגובה לבור. אתא עובדא קומי רבנן אמרי, אין הנכרי עושה יין נסך מחמתו. אמר רבי ירמיה בשם רבי חייה בר אבא. גוי שמוזג יין של ישראל בחמין אסור, בצונן מותר. יבוא עלי שלא עשיתי מימי אפילו בצונן. רבי יסא אזל לצור חמתון שתן חמר וחמימין וארמייא מזג, אמר לון מה שרא לכון:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ד הלכה יב

מתני': המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו בבית שהוא פתוח לרשות הרבים בעיר שיש בה נכרים וישראל מותר. בעיר שכולה נכרים אסור עד שיושיב שומר. אין שם שומר, צריך להיות יושב ומשמר, אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר. רבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות נכרים כאחת. המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו [דף לא עמוד א] והלה כותב לו שנתקבלתי ממך מעות מותר. אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו, זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים:

גמ': **תנן, המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו בבית שהוא פתוח לרשות הרבים. אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי ברבי חנינה, לא סוף דבר פתח אלא אפילו חלון ויש בה ארבעה על ארבעה על רום עשרה, ובלבד שלא יהיה מקורה או מגופף שאז אי אפשר לראות דרכו. היה לו רבי עץ גבוה, נימר אם היה נראה עולה ויורד בו אסור שהגוי יכול לראות אם הוא מטפס על העץ ואז הוא יזהר ולא ינסך. ואם לאו מותר. תנן, בעיר שכולה נכרים אסור עד שיושיב שומר. אמר רבי אבא בשם רבי יהודה. בעיר שיש בה דלתים ובריה היא מתניתא. בדא תני שומר אף על פי שאינו בא אחת לקיצים מותר? תני ישראל ונכרי שכנסו את**

יין בפרכייא שטח מסחר של עיר אפילו שומרים נכרים אפי' חביות פתוחות מותרות שאין מנסכין כן. אמר רבי הילא בשם רבי ינאי, הלוקח כשוכר. ותני כן, אחד הלוקח ואחד השוכר ברשות הנכרי להכניס יינו לתוכו. בזמן שהיין של ישראל וישראל דר שם מותר, והוא שיהא עליו מפתח וחותם. ובזמן שהיין של נכרי וישראל דר שם מותר והוא שיהא לו עליו מפתח וחותם. ואם אין ישראל דר שם, אסור אף על פי שיש עליו מפתח וחותם. תנן, רבי שמעון בן אלעזר אומר כל רשות נכרים כאחת. אמר רבי ילי בשם רבי ינאי, חכמים חלוקים על רבי שמעון בן אלעזר משמע שלשיטתם אם הניחו את היין בביתו של נכרי אחר, שהוא לא הבעלים של היין יהיה מותר אפילו בעיר שכולה נכרים. לא על הדא איתאמרת אלא על הדא דבתרה דתנן, המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו והלה כותב לו שנתקבלתי ממך מעות מותר. אבל אם ירצה ישראל להוציא ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו, זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים: על זה אמרו חכמים שאם הניחו את היין אצל גוי אחר, משום דזה הנכרי אין לו מלוה עליו אפילו בעיר שכולה נכרים מותר. ורשב"א פליג דאפ"ה כיון שאינו מניחו עד שיתן המעות להנכרי בעל היין חיישין דשביק ליה ליגע בו והוא בעל היין ולא מרתת דיש לו מלוה על היין:

הדרן עלך פרק רבי ישמעאל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה א

מתני': השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור. שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת, אף על פי שאמרו לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר:

גמ': תנן, השוכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור. ולא שכרו הוא נותן לו והרי איסורי הנאה דמיהם מותרים, וכ"ש שכר פעולתו? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן קנס קנסוהו. תני, החמרין והכתפין, כל העושים בשביעית [דף לא עמוד ב] שכרן שביעית. אמר רבי זעירא. שעוסקים בפירות היתר היא מתניתא. כגון שמכניסים מעט כדרך שלוקחים מן ההפקר. מהו שכרן שביעית? שיהו נוטלין ממה שיהו עושין פירות שביעית. משמע שלרבנן מותר, והא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי, שלא יהו נוטלין בשביעית שכר בדיהן שמן אלא מעות?. כרבי יודא וכרבי נחמיה הורי לון שחולקים ואסורים. רבי הילא אמר. במכתפי פירות עבירה היא מתניתא, כגון שמכניסים את כל השדה כאחד. ומהו שכרן שביעית? כיי דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן, גבי העושים מלאכה ביי"נ, קנס קנסוהו ששכרם אסור בהנאה כיי"נ. אף הכא קנס קנסוהו ששכרו יתפס בקדושת שביעית: תנן, שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת, אף על פי שאמרו לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר. אבל שכר אותה חבית אסורה כיתף עמו חבית בחבית שעל כל חבית נתן לו סך מסוים, את קונסו בחביתו עד כדי שכרו שקיבל על העברת אותה חבית. נתן לו קרקע בשכרו מהו? שהרי קרקע אינה נאסרת משום ע"ז אפילו עבדו לה. אף דבכל אתר את אמר אין קרקע נאסר הכא נאסר משום קנס. נתן לו בהמה בשכרו מהו? שהרי בעל חיים אינו נאסר משום ע"ז אפילו עבדו לו... אף דבכל אתר את אמר אין דבר שיש בו רוח חיים נאסר הכא נאסר משום קנס. נתן לו הכל בשכרו, כגון שעבד כל היום בחינם ולבסוף כשהעביר חבית יין נסך אחת נתן לו שכר יום שלם הכל אסור או אינו אסור אלא עד כדי שכרו של העברת חבית אחת? היה עושה עמו בטובת הנאה מהו? את ממשכנו מנסכיו עד כדי שכרו. היה עושה עמו חצי יום באיסור וחצי יום בהיתר מהו? האם כיוון שברור שהגוי לא היה שוכר אותו רק לחצי יום. נמצא שגם מה שנשכר לעבודת היתר זה בגלל עבודת האיסור והכל אסור. או שרק מה שקיבל על שעבד באיסור נאסר תנן התם [דף לב עמוד א] היה מוכר חולין ומעשר שני בכרך אחד אי זה שירצה חולין יעשה ושני יעשה. דאף שאסור למכור מעשר שני יכול לקבל כסף עבור חלק פירות החולין, והקונה יאכל הכל בתורת מעשר שני ואם זה בגבולין יכול לחלל את החצי ולהעלות הכסף לירושלים ואף הכא כן שיכול לקבל כסף על חצי היום שעבד שלא באיסור? נישמענה מן הדא דתנן, השוכר את הפועל להביא יין לחולה. אם הביא לו חייב ליתן לו. ואם לאו, אין חייב ליתן לו. אבל אם אמר לו הבא לי יין לחולה ממקום פלוני ותפוח לחולה ממקום פלוני. בין הביא בין לא הביא חייב ליתן לו. דדמי רגליו נותן לו. והכא לא דמי רגליו נותן לו? דאף שלא משלם לו מה שסיכמו, דמי חצי יום שעבד בהיתר נותן לו משום שטרח. רבי ירמיה בעי. שכרו לשבר חביות של יין נסך מהו? אפילו כן שכרו אסור שהרי הוא רוצה בקיום היין נסך כדי שיוכל לשוברם. רבי אסי אמר, דמי יין נסך ביד נכרי אסור. דמי ע"ז ביד נכרי רבי יונתן אמר מותר, רבי יוחנן אמר אסור. מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעה לרבי יוחנן דתני, נכרי שהיה חייב

מעוֹת לישראל, לא יאמר לו המתן עד שאמכור יין נסך, עד שאמכור ע"ז ואתן לך. **שאני** אומר שמא החליף ולא מכר. מתניתא מסייעא לרבי יונתן **דתני**, נכרי שהיה חייב מעוֹת לישראל, הרי זה מוכר יין נסך ונותן לו, ע"ז ונותן לו, **אבל** מפני מראית העין לא יראה את המכירה. הכל מודין בחליפין שאסורות. חליפי חליפין מהו? אמר רבי חנינה, מחלוקת רבי ישמעאל ורבנן. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר אסור, ורבנן אמרי מותר. **אמר רבי אלעזר** בר הושעיה, טעמון דרבנן **דכתיב** [דברים ז כו] והיית חרם כמוהו. כל שאת **מקיים** ממנו הרי זה כמוהו היינו דווקא חליפיו ולא חליפי חליפיו. מאי כדון מה יעשה רבי ישמעאל בי רבי יוסי עם הפסוק? ומניין נוֹאלמד שאפילו חליפי חליפין אסורים? אמר רבי יוסי בי רבי בון כאילו נאמר כמוהו שני פעמים אחד בפסוק זה ואחד על שם [שם יג יח] לא ידבק בידך מאומה מן החרם:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ב

מתני': השוכר את החמור להביא עליו יין נסך שכרה אסור. שכרה לישיב בה, אף על פי שהניח הנכרי לגינו עליה שכרה מותר:

גמ': עד היכן? עד כדי שלא יהא החמר מקפיד ודורש תוספת תשלום על תוספת משא:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ג

[דף לב עמוד ב] מתני': יין נסך שנפל על גבי ענבים ידיחם והן מותרות, ואם היו מבוקעות אסורות. מעשה בביתוס בן זונין שהיה מביא גרוגרות בספינה ונשתברו חביות של יין נסך על גביהן ובא מעשה לפני חכמים והתירו. זה הכלל, כל שהוא בהנייתו בנותן טעם אסור. וכל שאינו בהנייתו בנותן טעם מותר, כגון החומץ שנפל לגריסים:

גמ': **תנן**, יין נסך שנפל על גבי ענבים ידיחם והן מותרות. מתניתא בשלא נידלדל חותמן העוקץ מקום חיבור הענב לאשכול. אבל נידלדל חותמן כמבוקעות הן. **תנן**, ואם היו מבוקעות אסורות. מה את עבד לה, כיון כיון או כיון לתבשיל? אין תעבדינה כיון לתבשיל, דברי הכל אסור. ואין תעבדינה כיון כיון, מחלוקת רבי מאיר וחכמים בהמשך. **תנן**, וכל שאינו בהנייתו בנותן טעם מותר, כגון החומץ שנפל לגריסים: אמר רבי יוחנן, הדא דאת אמר ברותחין. אבל בצונין אסור שכן דרך בני ציפורין עושין כן וקורין אותו שחלייא. היו רותחין וציננן מהו? אם תאמר שאסור, מעתה אפילו רותחין יהו אסורין מאחר שדרכן לצון. **תני**, כל נותני טעמים, בין לפגם בין לשבח אסור. דברי ר"מ. ר"ש אומר. לשבח אסור, לפגם מותר [דף לג עמוד א] רשב"ל אמר. מה פליגין? כשהשביח ואח"כ פגם. אבל אם פגם ואח"כ השביח, וק"ו אם פגם ולא השביח, אוף ר"מ מודה. רבי יוחנן אמר לא שנייא. היא השביח ואח"כ פגם, היא פגם ואח"כ השביח, או פגם מתחילה ועד הסוף, היא המחלוקת. תמן תנינן. שעורין שנפלו לתוך הבור של מים. אף על פי שהבאישו מימיו, מימיו מותרים. כיוון שהטעם לפגם. והדא מתניתא מה היא? ר' יוחנן אמר במחלוקת שהרי לשיטתו רבי מאיר אוסר אפילו אם פוגם מתחילה ועד הסוף. רבי שמעון בן לקיש אמר, דברי הכל שאף רבי מאיר מודה שמותר אם לא השביח כלל. רבי יוסי בי רבי בון אמר, אילין שמועתא שאמרנו שנחלקו רבי יוחנן ור"ל על הדא איתאמרת. על המשנה הזו של שעורין שנפלו לתוך הבור של מים. נחלקו שרבי יוחנן אמר במחלוקת, רשב"ל אמר דברי הכל וכאן רק חזרו והזכירו את דברהם.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ד

מתני': נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום, אם היה בחזקת משתמר מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג, כדי שישתום ויסתום וינגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כדי שיפתח ויגוף ותיגב:

גמ': תנן, נכרי שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום, אם היה בחזקת משתמר מותר. אמר רבי שמואל, מעשה בנכרי אחד שהיה מעביר עם ישראל כדי יין ממקום למקום. אתא עובדא קומי רבי אבהו ואסר. ולמה הוא אסר הרי ישראל היה איתו? אמרי בפתוחות הוה עובדא. דכיוון שהחביות פתוחות, חוששים כיוון שבקל הגוי יכול לנסך. אמר רבי זריקן, לא סוף דבר אם היו החביות מליאות אלא אפילו חסירות, דטרף שיכול להטות את החבית תוך שהוא מרים ונגע בידא וחזר. [דף לג עמוד ב] תנן, ואם מודיעו שהוא מפליג, כדי שישתום ויסתום וינגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כדי שיפתח ויגוף ותיגב: את סבר דהדא דרבן שמעון ב"ג לקולא, ולית היא אלא לחומרא. **דסיתומהוון** דרבנן מעט מגף דאף שלפתוח את כל המכסה לוקח קצת יותר זמן מאשר לעשות נקב לסתום נקב בצורה שלא יבחינו לוקח יותר זמן מאשר לגוף את כל המכסה. אמר רבי יהודה בר פזי בשם רבי אמי, קדם שגזרו על הכותים, ביצה צלויה של כותים הרי זו מותרת. ר' יעקב בר אחא אמר בשם רבי אלעזר, תבשילי כותים הרי אילו מותרין. הדא דאת אמר בתבשיל שאין דרכן לתת לתוכו יין וחומץ. הא דבר ברי שנתן אסור אפילו בהנייה שאינם נזהרים בין של גויים. כהדא דתני בראשונה היו אומרים יינה של אוגדור כפר של כותים למה הוא אסור? מפני כפר פגש כפר גויים שהיה סמוך לו. ושל בורגתה מפני בירת סוריקה. של עין כושית מפני כפר שלם. חזרו לומר פתוחה בכל מקום אסורה שאינם זהירים ממגע גוי. וסתומה מותרת. נקובה וסתומה הרי היא כסתומה. רבי יצחק בן חקולה אמר הרי זו כפתוחה. אמר רבי חנינה ואנא יכיל קיים להבחין אם נפתחה או לא. אין הוה עילויה יקיר שעוה שמוכרי היין היו חותמים בה את החביות לא איתפתחת ואין לא, איתפתחת. כהדא דר"ש בן אלעזר אזל לחדא קרייה דשמריין אתא ספרא לגביה א"ל ר"ש בן אלעזר לסופר אייתי לי חדא קולא שתימא כד יין חתום משל הכותים. אמר לו הא מבועא מעיין קמך שתי. אטרח עלוי. א"ל הא מבועא קמך שתי. חמתיה מטרח עלוי א"ל, אין את מריה דנפשך הא מבועא קמך שתי. ואין נפשך מרתך [משלי כג ב] ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה, שכבר נתקלקלו הכותים. רבי ישמעאל בי רבי יוסי אזל להדא ניפוליה. אתון כותייה לגביה אמר לון, אנא מחמי לכון דלית אתון סגדין לאהין טורא אלא לצלמייא דתחתותי. דכתיב [בראשית לה ד] ויטמון אותם יעקב תחת האשירה אשר עם שכם. שמע קלין אמרין נקרוץ נשכים לפני עלות השחר נסדר לאילין כובייה קוצים וידע דאינון בעו מיקטלוניה וקרץ ונפק ליה. רבי אחא אזל למאום ואכל חליטן. רבי ירמיה אכל חמצין רבי חזקיה אכל קמצין. רבי אבהו אסר יינן מפי רבי חייה ורבי אסי ורבי אמי שהיו עולין בהר המלך וראו נכרי אחד שהיה חשוד שהוא עומד על יינן. אתון אמרון ליה קומי רבי אבהו. אמר לון, ולא די על ידי עילא לאסור את יינם?. ואית דבעי מימר חדא ערובת שובא לא אשתכח חמרא בכל סמרטיקי. בפוקי שובא אשתכחת מלייה מן מה דאייתון ארמייא וקבלוניה כותייה מינהון. ואית דבעי מימר כד סליק דיקליטינוס מלכא להכא, גזר ואמר כל אומייא ינסכון בר מן יודאיי. ונסכין כותייה ונאסר יינן. ואית דבעי מימר כמין יון אית להון ומנסכין ליה. כותייה דקיסרי בעו מרבי אבהו, אבותיכם היו מסתפקין בשלנו. אתם מפני מה אינכם מסתפקין ממנו? אמר להן, אבותיכם לא קילקלו מעשיהם אתם קילקלתם מעשיכם. תמן תנינן ארץ ישראל טהורה ומקוותיה טהורין. ארץ כותים טהורה ומקוותיה [דף לד עמוד א] ומדורותיה ושביליה טהורין. שביליה טהורין משום שחזקה שאין בוררין להם שביל אלא מטהרה. ומקוותיה טהורין אמר רבי אלעזר בי רבי יוסי. הדא דאת אמר להאמינן שאינן שאובין. הא למידת ארבעים לא. דדרשי [ויקרא יא לו] אך מעיין ובור מקוה מים. מה מעיין מטהר כל שהוא, אף מקוה מטהר כל שהוא. בעון מרבי אבהו, חלוט שלהן מהו? אמר לון הלואי היינו יכולין ליאסור גם מימיהן. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה. כותאי דקיסרין מותר להלוותן ברבית שהם כגויים גמורים. רבי יוסי בעי, מעתה לא נחוש לחלתן, והא אנן חמיי רבנן חששי: משמע שרק לחומרה עשו אותם כגויים ואסור להלוות להם בריבית

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ה

מתני': המניח יינו בקרון או בספינה והלך לו לקפנדריא נכנס למדינה ורחץ מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג, כדי שישתום ויסתום ויגוב. רשב"ג אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

גמ': אמר רבי חנינה מעשה בקרון אחת משל בית רבי שהפליגה יותר מארבעת מיל. אתא עובדא קומי רבנן ואכשרון. אמרין בהדא איסטרטא דצידיין הות, וכולה מישראל הוות ולכן הכשירו. אמר רבי חנינה אפילו אם לא היו שם אנשים. זמנין דו חמי סייגין כובין גדר קוצים והוא סבור **דאינון** בני נש והוא מתבעת:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ו

מתני': המניח את הנכרי בחנותו אף על פי שהוא יוצא ונכנס מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג, כדי שישתום ויסתום ויגוב. רשב"ג אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

גמ': וכרבי מאיר. שאף דרבי מאיר **מחמיר בטהרות** [משנה טהרות ז ד] ואמר, בין כך ובין כך הבית טמא הכא בין נסך אף הוא מודה שביוצא ונכנס סגי. אבל לרבנן פשיטא. אמר רבי חמא בשם רבי יוסי בר חנינה, **חצר** החלוקה במסיפס, בטהרות אם בצד אחד היה יין של חבר ובשני עם הארץ חוששין שנגע והיין טמא. **ביין נסך** אם בצד אחד היה יין של יהודי ובשני גוי לא חוששין שנגע והיין טהור. **דכמו** רבי מאיר מחמיר בטהרות ומיקל ביין נסך אף רבנן מחמירין בטהרות ומקילין ביין נסך:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ז

מתני': היה אוכל עמו על השולחן והניח לפניו לוגין על השולחן ולגין על הדולפקי שולחן הגשה והניחו ויצא. מה שעל השולחן אסור ומה שעל הדולפקי מותר [דף לד עמוד ב] ואם אמר לו הוי מוזג ושותה, אף מה שעל הדולפקי אסור. חביות פתוחות אסורות, וסתומות כדי שיפתח ויגוף ותיגב:

גמ': הוון בעיין מימר מה שעל השולחן אסור בתוך פישוט ידיים. ומה שעל הדולפקי **מותר בתוך פישוט ידיים**. ולא כן אמר רבי **אבא** בשם רב ששת כשם שנתנו פישוט ידיים בטהרות כמו שנאמר במשנה שאם הניח עם הארץ בביתו, רק הכלים שנמצאים קרוב אליו שאם יפשוט ידיו יגע בהם, טמאים, כך נתנו פישוט ידיים ביין נסך? **אלא** כיני. מאן שעל השולחן אסור, **אפילו חוץ לפישוט ידיים**. ומה שעל הדולפקי מותר, ובלבד חוץ לפישוט ידיים: כך שבתוך פישוט ידיים הכל אסור חוץ לפישוט ידיים שלחן אסור דולפקי מותר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ח

מתני': בולשת שנכנסה לעיר בשעת שלום, חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות. ובשעת מלחמה, אילו ואילו מותרות שאין פנאי לנסך:

גמ': בשעת השמד הכל אסור, שאי אפשר שלא היה שם ישראל שלא עבדה על כורחו. הדא אמרה עבודה זרה שעבדה ישראל אינה בטילה לעולם. אמר רבי יוסי. ואת שמע מינה ע"א שעבדה ישראל על כורחו אינה בטילה לעולם. **תנן, בשעת שלום, חביות פתוחות אסורות וסתומות מותרות.** א"ר יוחנן, לית כאן אסורות אלא מותרות. א"ר זעירא, אית כאן **מותרות** [דף לה עמוד א] דאין מטה ביה אם

נגע בהם הגוי, הוא מודע ליה שהרי כוונתו להכעיס. ואין לא מטה ביה, לא מודע ליה, דלא יהא שלים ליה טיבו שהרי הוא שונא שלו. **אמר רבי אמי בשם רבי יוחנן, מה שנאמר בשעת שלום הכוונה בשלום בולשת** שהצבא נכנס לעיר לא דרך מלחמה. **ומה שנאמר בשעת מלחמה הכוונה במלחמת בולשת** שהצבא נכנס לעיר דרך מלחמה. **חיויא מי פרי בתריה נפל לגובא** נחש שרצו אחריו נפל לבור יין **אתא עובדא קמי רבנין ואכשרון, אמרין אין פנאי להטיל אירס:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה ט

מתני': **אומנים ישראל ששילח להם נכרי חבית של יין נסך, מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה. אם משנכנס לרשותן אסור:**

גמ': **תנן, אומנים ישראל ששילח להם נכרי חבית של יין נסך, מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה.** קס"ד שכבר זכו בה ורק לא נכנסה לרשותם. ואין אסור משום יין נסך? תני בר קפרא במשלח להם הגוי לבתים ועדיין לא זכו בהם:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה י

מתני': **המוכר יינו לנכרי פסק עד שלא מדד דמיו מותרין. מדד בכלי של הגוי עד שלא פסק דמיו אסורין. נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של נכרי. ונטלו ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל. אם יש בו עקבת יין מקום שהיין מתעכב, אסור. המערה מכלי לכלי. המערה ממנו מותר, את שעירה לתוכו אסור:**

גמ': **אמר רבי אבא רב הונא בשם רב. אהן דנגד בזיקא והא מביזעא בידיה החזיק נאד של יין כדי לקנותו קדם שניפסק המחיר והתפוצץ בידו, לא חייב בה.** אמר רבי יוסי בי רבי בון **לא כן צריכה אפילו מעל לה לגו חנותה. דלא אתכוון לקנותו, אלא דלא יזכה בה חורון.** מהו שתקנה לו בשער הפחות שהרי בודאי היה מסכים לקנות במחיר זה? אמר רבי חגי קומי רבי יוסי. מתניתא אמרה שאינה נקנית לו בשער הפחות דתנינן תמן. המוסר יינו לנכרי. פסק עד שלא מדד, דמיו מותרין. מדד עד שלא פסק, דמיו אסורין. אם אתה אומר לקנות לו כשער הפחות, אפילו מדד עד שלא פסק ייעשה כמי שפיסק עד שלא מדד. במחיר הפחות ויהיו דמיו מותרין. מהו עקבת יין? בההוא דמלכלך שנשאר לחלוחית יין כמה דתימר [הושע ו ח] עקובה מדם. **תנן, גוי המערה מכלי לכלי. הכלי שמערה ממנו מותר, את שעירה לתוכו אסור.** פשיטא דא מילתא. ישראל תופש בפי המשפך והנכרי מערה, דברי הכל אסור [דף לה עמוד ב] נכרי תופש במשפך וישראל מערה, ר' אסי אסור ור' אמי מתיר. נכרי תופש בפי הנוד שממנו מערים וישראל מערה מחזיק ומטה את הנאד, **אמר ר' ירמיה בשם רבי זעירא היא המחלוקת.** רבי מנא בעי קומי רבי יוסי היידא מחלוקת? אמר ליה מחלוקת רבי אסי ורבי אמי כשנכרי תופש במשפך וישראל מערה. ישראל תופש בנוד שממנו מערים ונכרי מערה מחזיק ומטה את הנאד. סברין מימר, דברי הכל מותר. **אמר רבי שמואל, כל גרמא אמר שאסור. שפעמים שישראל מרפא ידיו, ונמצא כל העירוני מחמת הנכרי.** ואהן דמרגל זיקא מעיל לרע שלוחץ על הנאד ויין עובר ממקום למקום באותו הנאד, אין בו משום מערה מכלי לכלי:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה יא

מתני': יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא. יין ביין, ומים במים כל שהוא. יין במים ומים ביין בנותן טעם. זה הכלל, מין במינו כל שהוא. ושלא במינו בנותן טעם:

גמ': **תנן, ומים במים כל שהוא.** חזקיה אמר, **הדא דאת אמר** במקום שהמים **חשובים ונמכרין** במידה. אבל במקום שאין המים נמכרין במידה, **כיון במים הן.** חזקיה אמר. כוס שמזגו מן **יין האיסור ומן יין ההיתר.** ונפל איסור **בסוף, אסור.** היתר **בסוף, היתר.** אמר רבי שמואל בר רב יצחק, דר' אליעזר היא. דר' אליעזר אמר, אחר האחרון אני בא. אמר רבי ירמיה, חזקיה כדברי הכל, וחומר הוא ביין נסך. רבי יוסי בעי. אם חומר הוא ביין נסך, אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור? אמר רבי יסא בשם רבי יוחנן. כוס שמזגו מאיסור ומהיתר. את רואה את **יין ההיתר כמי שאינו.** ואותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם במים, אסור. ואם לאו, מותר. אמר רבי **הושעיה.** והוא שנפל היתר בסוף, שכבר התבטל האיסור במים. רבי אימי אמר בשם רבי יוחנן. **לא שנייא.** בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף. להיתר בתחילה ואיסור בסוף. אפילו מים ויין שנמזג כל צורכו מן ההיתר. לא אומרים שרואים את המים כיון, **אלא את רואה את ההיתר כמי שאינו.** ואותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם במים, אסור. ואם לאו, מותר. אמר רבי זעירא. **הדא דאת אמר שרואים את ההיתר כמי שאינו,** זה בכל תנאי. **היאך עבידא** ומה בא רבי זעירא לרבות? **רבי יוסי בי רבי בון ורבי אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית של יין שכולו נאסר דהוה מין במינו, וחזרה ונפלה החבית לתוך הבור של מים.** את רואה את ההיתר כמי שאינו. אותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם במים, אסור. ואם לאו, מותר: [דף לו עמוד א] **תנן, שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה. לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ, והצטרפו וחימיצו.** רבי אליעזר אומר, אחר האחרון אני בא. עד כדון בשנפלו בזה אחר זה. נפלו שתיהן כאחת מה אמר בה רבי אליעזר? **נשמעינה מן הדא הכותים היו קובעים ר"ח לעצמם, נמצא שהרבה פעמים החזיקו חמץ בפסח שלישיטתם אינו פסח.** ותנן, אימתי חמיצן של כותיים מותר לאחר הפסח? של בעלי בתים, אחר שלש שבתות של אפיה. **דבשני השבתות הראשונות נשאר טעם חמץ.** שבכל אפיה נטלו מעט מהעיסה הקדמת כדי שתשמש שאור לעיסה הבאה. **ושל נחתומים בכרכים, לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים.** רבי שמעון בן אלעזר אומר אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפיה אם היה אדם גדול, או שיהא משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשבת אחת זה אחר זה, וזה אחר זה מותר. ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים, אם נדחק ואפה שלשה תנורים ביום אחד, זה אחר זה וזה אחר זה, מותר. תני רבי שמעון אומר. אף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים, עד שלשה ימים **אסורין.** שכיוון שאינו אופה הרבה כבר **משחרית הוא בודה** לו שאור לכל אותו היום: אותה העיסה השנייה, לא מאיסור ומהיתר היא מתחמצת ולמה אסור? ואמר ר' ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש. מאן תנא חמיצן של כותים? **רבי אליעזר. שסובר זה וזה גורם אסור.** מכאן נפשט את הקושיה כיוון שרואים שאפילו נפלו כאחד **ר"א אסור שהרי בחמץ של כותים ההתר והאיסור חימצו כאחד ואעפ"כ לר"א אסור.** ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא. נהירת דהויתון אמרין את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש, מאן תנא חמיצן של כותיים רבי אליעזר אבל לחכמים מותר מיד והלכה כחכמים. **ואנן לית אנן אמרין כן.** אלא רבי אילא אמר בשם רשב"ל. חכמים ירדו לחמיצן של כותיים **והחמירו להלכה כרבי אליעזר.** ועוד ראה שחכמים **החמירו כר"א בחמצם של כותים מן הדא.** דאמר רבי חנינא דרבי אבהו. אבא הוה ליה עובדא שהיה לו חמץ שקנה מכותים אחרי שלוש תנורים. שלח שאל לרבי חייה ולרבי יסא ולרבי אימי, ואורין ליה כרבי אליעזר. וכי כיחדייא מורי? אלא משום שירדו חכמים לחמיצן של כותיים כרבי אליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יסא. היך מה דתימר תמן הלכה כרבי אליעזר. אף הכא הלכה כרבי אליעזר? אמר ליה ולכל דבר אמרתי? **לא אמרתי אלא בחמץ שהחמירו בו חכמים, אבל בשאר דברים זה וזה גורם מותר**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה יב

מתני': אילו אסורין ואוסרין כל שהן. יין נסך וע"ז ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וציפרי מצורע ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה [דף לז עמוד ב] הרי אילו אסורין ואוסרין בכל שהן:

גמ': יין נסך וע"ז ועורות לבובין **מנין שאסורים בהנאה?** על שם [דברים יג יח] ולא ידבק בידך מאומה מן החרם. ושור הנסקל ממשמע שנאמר [שמות כא כח] השור יסקל איני יודע שלא יאכל? מה ת"ל **ולא יאכל את בשרו?** מיכן שאסור אף בהנייה. עגלה ערופה **גמר** שם שם. **כתיב [במדבר כ' א'] ותמת שם מרים ותקבר שם. ובעגלה ערופה כתיב [דברים כ"א ד'] וערפו שם את העגלה בנחל.** מה שם האמור להלן **מת** אסור בהנייה. אף שם האמור כאן אסור בהנייה. וציפרי מצורע **דכתיב [דברים יד יא] כל צפור טהורה תאכלו,** זו **הציפור** החיה. **וכתיב [שם יב] וזה אשר לא תאכלו** מהם זה **השחוט**. או חילוף? **אמר** רבי יוחנן בשם ר' ישמעאל, לא התפשה התורה איסור הנייה דבר שיש בו רוח חיים. ושיער נזיר **דכתיב [במדבר ו יח] ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים.** ופטר חמור **מניין?** **גמר** עריפה עריפה **מעגלה.** מה להלן קוברו ואסור בהנייה, אף כאן קוברו ואסור בהנייה. ובשר בחלב **דתני,** בשלשה מקומות כתיב לא תבשל גדי, לאכילה ולהנייה ולבישול. ולחולין שנשחטו בעזרה **מניין?** **אמר** רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל. אמרה תורה שחוט שלי בשלי ושלך בשלך. מה שלי בשלך אסור **בהנאה.** אף שלך בשלי **אסור בהנאה. אי מה שלי בשלך** ענוש כרת, **אף שלך בשלי ענוש כרת?** ולא רבי ישמעאל אמר למידין מקל וחומר ואין עונשין מקל וחומר? כך שאי אפשר לחייב כרת. ולמה לא תנין נבילה עמה? אמר רבי יוסי בי רבי בון. לא מתני אלא דבר שאסור בהנייה, נבילה מותרת בהנייה. התיבון, הרי חמץ בפסח **אסור בהנאה ולמה המשנה לא הזכירה חמץ?** חמץ יש בו כרת ואילו אין בהן כרת. רבי יוסי בשם רבי חנינה בעי. איסורי הנייה מהו שיבטלו בטירוף שריסקו וערבבו בדבר מותר? והתנין שור הנסקל? ק"ס"ד שלקח חתיכה קטנה רואים שאינם בטלים? **תיפטר בחתיכות הראויות להתכבד לכן לא בטל.** והתנין צפורי מצורע? **תיפטר ציפור** בציפורין שזה שלם וחשוב. והתנין שיער נזיר? אית לך מימר ציפור בציפורין הרי שער אינו דבר שלם? . כד מטון לערלה התיב רבי יעקב קומי רבי יוסי. והתנין האורג מלא הסיט מצמר בכור בבגד ידלק הבגד, משיער נזיר מפטר חמור בשק ידלק השק? א"ל אילו איתתבת תמן **אית הוות יאות.** אילו הייתה שואל בימי רבי חנינה אף הוא היה מודה שאתה צודק:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה יג

מתני': יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה. רבן שמעון בן גמליאל אומר יימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שיש בו:

גמ': רבי יוסי ורבי יוחנן **אמרו** בשם בן בתירה. יין נסך שנפל לבור יימכר כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך. רבי שמואל בר נתן אמר בשם רבי חמא הלכה כרשב"ג. אמר רבי יסא. חד רבנין נפק מבית וועדא אמר איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש, חד אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל וחד אמר אין הלכה כרשב"ג [דף לז עמוד א] ומודה רבן שמעון בן גמליאל ביין לתבשיל שהוא אסור דכיוון שנתן טעם הכל אסור. אמר רבי בון בשם רב, מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל בחבית בין חביות שימכור כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו שכל המחלוקת כשהיין מעורב אבל כשה לעצמו וזה לעצמו לא חלקו. **אמר רבי זירא קומי רב אמר. עד דלא איתאמרת הדא מילתא, לא הוינן ידעין דו כן?** שהרי במשנה נאמר דווקא יין שנפל לבור. האם בטוח **דלא** איתאמרת אלא מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל בחבית בין חביות למכור כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו **או דילמא לא איתאמרת אלא מודי רבן שמעון בן גמליאל לחכמים** בחבית בין חביות שאינו בטל משום דהוי דבר חשוב. וזה באמת חידוש? אמר רבי יודן ידע הוה רבי זעירא דו כן שהגירסא היא מודין חכמים לרבן שמעון בן גמליאל בחבית בין חביות למכור כולו לנכרי חוץ מדמי יין נסך שבו. אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה שהוא התפלא מה החידוש:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה יד

מתני': גת של אבן שזפתתה נכרי מנגבה והיא טהורה. ושל עץ רבי אומר יינגב וחכמים אומרים יקלף את הזפת. ושל חרס אף על פי שקילף את הזפת הרי זו אסורה:

גמ': מתני' דרבי. דתני, של עץ ושל אבן, רבי אומר ינגב וחכמים אומרים יקלוף את הזפת. תנן, ושל חרס אף על פי שקילף את הזפת הרי זו אסורה דלא כרבי דתני, הגת והמחץ של חרס והמשפך של נכרי, רבי מתיר וחכמים אוסרין. מודה רבי בקנקנים שאסורות. מפני מה אילו אסורין ואילו מותרין? אילו מכנסן לכך שהיין נשאר בהם זמן רב ואילו אין מכנסן לכך שהיין רק עובר דרכם. אמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן, הלכה כרבי. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל הלכה כרבי. כלי פפייר מן עץ שזפתן נכרי מחלוקת רבי וחכמים דתני היתה גיתו טמיאה ומבקש לטהרה. הלולבין והדפין והעדשה מנגבן וטהורין. והעקל של נצרים ושל בטבטו ושל עץ של שיפה של חוטין של גמי מיישנן כל שנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר מבד לבד ומגת לגת. תני אמר רבן שמעון בן גמליאל. אם רצה לטהרן מיד נותן בצינור שמימיו מקלחין או בנהר שמימיו מהלכין כדי עונה. כשם שאת מנגב בטהרות, כך מנגב ביין נסך. כמה היא עונה? רבי יוסי בשם רבי יוחנן אומר חצי יום וחצי לילה. תני רבי חייה אומר, יום או לילה. מה ופליג? אלא כאן שהיום והלילה שוין וכאן בשאין היום והלילה שוין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עבודה זרה

פרק ה הלכה טו

מתני': הלוקח כלי תשמיש מן הנכרי. את שדרכו להטביל יטביל, להגעיל יגעיל, ללבן באור ילבן. השפוד והאסכלה מלבנן באור, והסכין שפה [דף לז עמוד ב] והיא טהורה:

גמ': הלוקח כלי תשמיש מן הנכרי דברים שיודע שעושין בהן אוכל נפש כגון כוסות מדיחן וטהורין. אבל יורות וקומקמין מגעילן בחמין. וכולן שנשתמש בהן אף על פי שלא הטביל והגעיל ושף וליבן, הרי אילו טהורין שסתם כלים אינם בני יומם ונותנים טעם לפגם. תני רבי הושעיה, צריך להטביל. כהדא, רב אמי סלק עם רבי יודן נשייא לחמתא דגדר ושאלון כלי כסף מן אילין דאוסינוס. שאלון לרבי ירמיה אמר צריך להטביל לפי שיצאו מטומאת הנכרי ונכנסו לקדושת ישראל. אמרו נצא לחוץ ונלמד. נפקין ושמעון רבי יעקב בר אחא ושמעון בר אבא שאמרו בשם רבי יוחנן, לא שנו אלא לוקח אבל שואל מותר. אם הסיבה לטבילה זה מפני שיצאו מטומאת הנכרי ונכנסו לקדושת ישראל מעתה אפילו כלים חדשים יצטרכו לטבילה. רבי הושעיה זבין כלים ומטבילן. תנן, השפוד והאסכלה מלבנן באור. ותנן התם בזבחים השפוד והאסכלה מגעילן בחמין. הכא בכלים שאכלו בהם שלמים את אמר מדיחן והן טהורין והכא את אמר מגעילן בחמין? חומר הוא בגיעולי נכרים דאסורה בלע. סכין תוחבה בארץ שלשה פעמים ודייו. אמר רבי אבא בשם רב יהודה. הדא דאת אמר בסכין קטנה. אבל בסכין גדולה שיש בה סדקים, צריכה ליבון והליבון. צריך שיהו ניצוצות מנתזין ממנה:

הדרן עלך פרק השוכר את הפועל וסליקא לה מסכתא דעבודה זרה